

See Page 5-7: P. S. Vig's biog. sketch of Ponca Chief's Danish Son-in-Law

Otto Knudsen, who in 1860 married Chief Temaganaba's (meaning Buffalo Bill) daughter Megashala (Solnedgang). The Ponca tribe was then living on a reservation on Niobrara River bottom in N.W. Nebraska but were later evicted

Mistelterner

Julemagasin

for Danske i Amerika

in 1876 to Indian Territory, by deceit of the Sioux Indians and an error of U.S. Indian Affairs. Among them was Knudsen's wife and her family. This tragic story is told by author Elger and then follows the life story of them in Oklahoma of which state the Indians there became a part later on.

He took out a homestead in Knox County where he worked as Surveyor 15 years 1870-1885. After that he & family lived on his wife's reservation farm in the Ponca Reservation in Niobrara Valley. He died in an Omaha hospital

Apr 11, 1906. Age 73.

His wife & 7 sons and 3 daughters survived him.

P.S.V.

1918

Author of
The History of
the Ponca Tribe
Omaha, Nebraska

Vig: Ponca kindred in Wisconsin 5

EFTERAAR

Biographical sketches

- Alfred E. Andersen 19 19
- US Major Axel Rasmussen " 20
- James Sorensen " 21

MISTELTENEN

6te Aargang

Julen 1918

MISTELTENEN

AF F. FR. ANGELO HAASE.

I DE NØGNE KRONER paa mange af Frugthavens Træer rager i Høst "Hexekosten" eller "Tordenbusken" op. Den dannes ved et gaffelformet Buskværk, som er voxet sammen med Grenen, hvorpaa den sidder som Snylteplante.

Denne interessante Plante, som allerede i gamle Tider tiltrak sig Menneskets Opmærksomhed, er Misteltenen, som paa Grund af sin gaffelformede Inddeling i Folkemunde kaldtes "Korstræet." Lig Naaletræerne ser den tilsyneladende ganske frisk ud; den blomstrer og fraadser ganske gemytlig af Æble- og Pæretræernes Saft og af den hvide og sorte og Pyramidepoperne, Fyrren, Linden, Birken og Egen. I dette Øjemed driver den sine Sugerødder ikke blot gennem Barken og ind i Sugerørsfløtningerne, men endogsaa dybt ind i Træet af de dertil udsøgte Arter.

De gaffelformede Grene bærer paa Spidsen to lige overfor hinanden staaende, læderagtige, tykke, gulgrønne Blade. I de sidste Gafler staar sædvanlig tre simpelt byggede Blomster.

De er tvekærnedede; det vil sige nogle af Buskene bærer kun Støvdragere, de andre kun Støvveje. Af de sidste fremstaar Frugterne som snehvide Bær, der modnes om Vinteren og hvoraft Fuglelimet beredes. Den kødagtige, saftige Del fortærer Misteldroselen gerne, som derpaa stryger Næbet af paa Grenene af andre Træer for paa denne Maade at bidrage til Udbredelsen af denne Snylteplante.

I mange Egne af Frankrig er det gammel Skik og Brug, at Fattigfolks Børn paa Nytaarsdag med Misteltenen i Haanden gaar omkring og ønsker de mere velhavende Folk et glædeligt Nytaar, hvorpaa de saa modtager Gaver. I England er Misteltenen hvad Juletræet er hos os: Julemærket, hvormed man smykker Husene.

Da Baldur, den rene, uskyldige Lysets Gud, Odins og Friggens Søn, ængstedes af faretruende Drømme, opfordrede hans Moder alle Væsener til at aflægge en Ed paa ikke at saare Verdens Glæde for Lysets Gud. Kun en lille Plante, Misteltenen, syntes hende for ringe til at aftvinge denne Ed. Dette benyttede Loke sig af og rev Planten op med Roden og gav den til hans blinde Broder Hoder, da Guderne paa Tingede sig med at skyde paa den som nu for usaalig ansete Baldur. Denne dræbte nu Baldur med den af Loke tilskaarne Pil og ved Hjælp af det mest ulykkelige Skud, hvormed Guder og Mennesker vide, som udførlig berettes i Eddaen.

Denne Mythe er kun et Exempel paa den store, i England endnu ikke udviskede Betydning, som Misteltenen har i Sagnet og Brug og Skik hos de gamle Germaner. Der hænger man ved Juletid Grene af Misteltenen op i Værelserne og gratulerer hinanden under denne til Festen. Som andre Steder Juletræet faldbydes, ser man paa Markedet i London uhyre Masser af Misteltenen, som tildels er skaarne af Æbletræerne i de store Frugthaver, og som ogsaa udføres til Frankrig. Denne Skik at anvende Misteltenen ved Juletid stammer sandsynligvis fra den keltiske Tid, hvor den, fordi den voxede paa den til Guderne viede Eg, betragtedes som en særegen Gave til Guderne, og af Ypperstepræsten blev afskaaret med en gylden Sikkal og opfanget paa hvide Duge, for at bevare den fra at berøre Jorden og jordiske Ting.

Hvor disse med Misteltenen bevoxede Træer staar sammen i Grupper, frembyder de, set i det fjerne, et interessant Fixerbillede af en Mistelskov. Ved Rhinen spirer den selv paa gamle Vinstokke, og pryder Misteltenen her ligesom i de sorte Bjerge Fyrretræerne, paa hvis mørkgrønne Grund det lysgule af Misteltenen hæver sig med en vidunderlig Virkning.

BERTEL THORVALDSEN

IMERE end to Menneskealdere var Thorvaldsens Indflydelse den raadende i saa godt som hele Verdens Billedhuggerkunst. Nu er der andre Strømninger oppe, og vor Tids Mestre søger deres Idealer andet Steds end den store Dansker, ser med andre Øjne end han baade paa Antiken og paa Menneskeskikkelsen, er af en anden Aand og taler et andet Formsprog. Forældet eller som moderne Kritikere har sagt — en Kunstner, der væsentlig har historisk Interesse, bliver han dog aldrig. Hvad der en Gang har levet i Aand og Sandhed, skal ingen Sinde dø.

Bertel Thorvaldsen var født i en af Københavns Smaagader i et fattigt Hjem; Faderen var Islænder og levede efter at være kommen til Danmark af at skære Gallionsfigurer og andre Skibsprydelser ud i Træ; dermed hjalp Bertel ham, efter at han i sit tolvte Aar var bleven Elev af Kunstakademiets yngste Klasse. Fra denne rykkede han hurtigt op i Modelskolen, hvor han fik Wiedewelt og Abildgaard til Lærere; den sidstnævnte fik foreløbig stor Indflydelse paa ham, saa flere af hans Ungdomsværker er helt abildgaardske i Snittet med langstrakte og vredne Figurer. Snart kunde han, dels ved at tegne og modellere Portrætter, dels ved at undervise i Tegning, tjene Brødet, ja endog skyde lidt til i Hjemmet, og paa Akademiet gik han saa godt frem, at han i en Alder af et Par og tyve Aar kunde vinde dets store Guldmedaille for et flinkt modelleret og ret livfuldt, men rigtignok ikke meget selvstændigt Relief. I de tre følgende Aar levede han fremdeles i København, hjalp sin Fader med det finere Arbejde og fik nogle gode Buster af kendte Mænd færdige. Saa slog endelig Timen, da han fik stort Rejsestipendium og kunde give sig paa Vej til Rom, alle gode Kunstneres hellige Stad.

Der gik han saa de første sex Aar og bestilte, sagde man, ingen Ting. Helt usandt er det ikke, for saa vidt som han fra 1796 til 1802 kun fik meget lidt færdigt til Hjemsendelse. Men paa den anden Side er der ingen Tvivl om, at noget af det klogeste Thorvaldsen har gjort i sit lange Liv, er det, at han tilbragte den første Del af sine romerske Dage med, hvad der overfladisk set kan kaldes Dagdrivari. Han saa og lærte at bruge sine Øjne; han fyldte sin Sjæl med Skønhedsindtryk og lod disse have Ro til at fæstne sig og blive hans Ejendom; han opdrog sig til at skelne mellem godt og daarligt, ægte og uægte; han modnedes i Stilhed og gjorde intet større Udkast, før han var fast i sin Opfattelse af Natur og Kunst. Hvorledes disse to kan gaa op i en højere Enhed, lærte han ved ihærdigt, og med Bortkastelse af alle Fordomme, at granske Antikerne, som man paa hans Tid kunde det i Rom. Og saa sugede han til sig af de ædle Glæder, som kan løfte og styrke Sjælen, og som bydes i Rom i saa rigeligt Maal. Vel ogsaa undertiden af de mindre ædle. I 1803 lod en ung Italienerinde sig skille fra sin Mand for helt at kunne slutte sig til den unge, skønne Nordbo, der var bleven hendes Elsker. Det Forhold, som derved opstod, voldte i mange Aar der-

efter Thorvaldsen Pine og Møje; Anna Marie v. Uhden, født Magnani, Moder til Kunstnerens eneste Barn, en Datter, var en ufin Natur, udannet, fordringsfuld, arrig og, hvad hun iøvrigt nok kunde have Grund til, i højeste Grad skinsyg.

I Foraaret 1801 var det, at Thorvaldsen endelig tog sig sammen til et større Arbejde, vistnok opmuntret dertil af den navnkundige Oldtids- og Kunstgransker Zoega, hvem han stod i Gæld til for frugtbar Vejledning i Antikstudiet. Han fik

Thorvaldsen

modelleret en legemstor Statue, en Jason; men da han ikke havde Raad til at lade den støbe i Gips, slog han den ned igen. Nogle Maaneder senere tog han dog fat paa en lignende Skikkelse, denne Gang i overnaturlig Størrelse; ved Udgangen af 1801 stod den nye Jason, Grækerhelten, som i Østen har fældet Dragen og vundet det gyldne Skind, færdig og blev beundret af alle, der saa den, for sin ny og storladne Stil. Støbt blev den, men samtidig hermed var Kunstnerens Penge saa nær ved at slippe op, at han maatte tænke paa Hjemrejsen. Dagen for denne var allerede kommen; saa meldte sig som sendt fra Himlen en rig Engelskmand og bestilte Statuen i Marmor. Thorvaldsen fik et stort Forskud, og Rejsen blev opgiven paa ubestemt Tid. Det trak i Langdrag med den; sit Fædreland gensaa han først i 1819 og det endda kun paa et forholdsvis kort Besøg.

Da Lykken først var begyndt at se mildt til ham, gjorde den det nemlig, saa det kunde for-

slaa; Bestillingerne strømmede ind, og for ikke alene at gøre dem Fyldest, men ogsaa virkeliggøre de Ideer, der opstod i hans egen Sjæl, maatte han stadig udvide Tallet og Omfanget af sine Værksteder og samle en talrig Flok af Medarbejdere, til hvem, foruden det allermeste af Marmorhugningen ogsaa Størstedelen af Udførelsen af de store Lermødder betroedes, saaledes at Mesteren mere og mere indskrænkede sig til at udføre Skitserne, de smaa grundlæggende Udkast i Ler samet, og det endda ingenlunde altid, give Værkerne den allersidste Fuldendelse. Hans Ry voxede Aar for Aar og bredte sig hurtigt over alle Verdens Lønder, saa at han snart var kendt som den ypperste af Europas Billedhuggere. I Sommeren 1818 forlod han Rom, og efter at han paa Vejen havde opholdt sig kortere eller længere Tid i forskellige Byer, bl. a. i Luzern, hvor han traf Foranstaltninger til Udførelsen af sit Løvemønt, der til Minde om de i Revolutionskampen faldne Schweisergardister skulde udhugges i en Klippe, kom han i Oktober til København. Her blev han hædret med en Mængde Festligheder, ogsaa paa Kunstakademiet, ved hvilket han var bleven udnevnt til Professor, og fik i den første Tid kun lidet udrettet i det Atelier, man havde stillet til hans Raadighed, men strax efter Nytaar 1820 begyndte han paa nogle Arbejder til Frue Kirke, hvis Udsmykning med Billedværker lidt senere blev overdraget ham som Helhed. I August samme Aar rejste han over Warschau og Krakau, hvor han afsluttede Forhandlingerne om flere store Monumenter, tilbage til Rom. Der var han i de nærmeste Aar stærkest optagen af Værkerne til Frue Kirke, Kristusfiguren, Daabsenglen, Apostlene og de store Relieffer; den førstnævnte Skikkelse samt Paulus, senere ogsaa Thadæus, modellerede han selv, medens de andre Apostelfigurer fuldførtes af forskellige Medarbejdere efter hans egne Skitser og under hans Tilsyn. I 1824 modelleredes i hans Værksted det store Mindesmærke for Pave Pius den Syvende, der til Forargelse for mange Katoliker — det var jo en Kætters Værk! — blev opstillet i Peterskirken. Aaret efter kaldtes han til Præsident for det romerske Kunstakademi, i hvis Embedsdragt Eckersberg har malet ham.

Fra Rom hjemsendte Thorvaldsen flere Gange større Mængder af sine Arbejder, mest Modeller og Gipsafstøbninger, og efter at det var blevet bekendt, at han agtede at skænke de Værker, han efter Døden maatte efterlade sig, tillige med sine rige Samlinger af andre Mesters Frembringelser til sin Fødeby, begyndte man der at virke for Opførelsen af et Thorvaldsen Museum. Kort efter at have underskrevet sit Testamente rejste han hjemefter paa en dansk Fregat, og en Septembersdag 1838 blev han paa Københavns Red modtagen med stormende Jubel fra alle de Tusinder, som havde samlet sig for at ønske ham velkommen hjem. Og nu fulgte Fester og Æresbevisninger Slag i Slag. Mere end disse glædede det dog Mesteren at se, hvor hurtigt hans til Frue Kirke udførte Værker kom paa deres Pladser. Det meste af den følgende Sommer og Høst tilbragte han paa Herregaarden Nysø ved Præstø, hvor der var

bygget ham et Atelier; der modellerede han bl. a. sin egen Portrætstatue; han har stillet sit Billede op, støttet til en af sine skønneste ældre Figurer, Haabet, Omtrent ved samme Tid blev Spørgsmaalet om Musæet for saa vidt løst, som Pengemidlerne blev sikrede, en Byggeplads anvist af Kongen og den udmærkede Arkitekt Bindeshølls Planer til Bygningen godkendte. Selv ydede Mesteren, der i Aarenes Løb var bleven rig, en stor Sum til Sagens Fremme.

Fra Foraaret 1841 til Efteraaret 1842 var Thorvaldsen igen i Rom, nærmest for der at afslutte Forberedelserne til det endelige Opbrud fra Italien, dog ogsaa for at lægge sidste Haand paa nogle Arbejdere, som endnu stod ufuldførte derude. Da han var kommen tilbage til Danmark, arbejdede han igen flittigt, dels paa Nysø, dels i København; dermed, og med den vidtstrakte Selskabelighed, han ikke kunde unddrage sig, gik de halvandet Aar, han endnu havde at leve i. Endnu paa sin Dødsdag, den 24 Marts 1844, gik han efter om Formiddagen at have arbejdet paa en Lutherbuste (den staar ufuldendt i Gipsen i hans Musæum) i Middagsselskab og derfra i det kongelige Teater, hvor han sad ved Siden af Øehlenschläger. Under Udførelsen af Ouverturen sank han pludselig sammen. "Thorvaldsen er besvimet," raabte Øehlenschläger. Men inden man havde faaet ham baaret ud, stod det klar, at han var død.

I et Kapel ved Frue Kirke stod Thorvaldsens Kiste i de fire Aar, der gik, før Musæumsbygningen, inden for hvis Mure den store Mester skulde have sit endelige Hvilested, var fuldendt. Musæet blev hans eneste Gravmæle, rejst, som det staar, af et taknemligt Folk og fyldt med alt, hvad hans store og rige Aand har frembragt, den herligste Arv, nogen dansk Mand har skænket sit Fædreland.

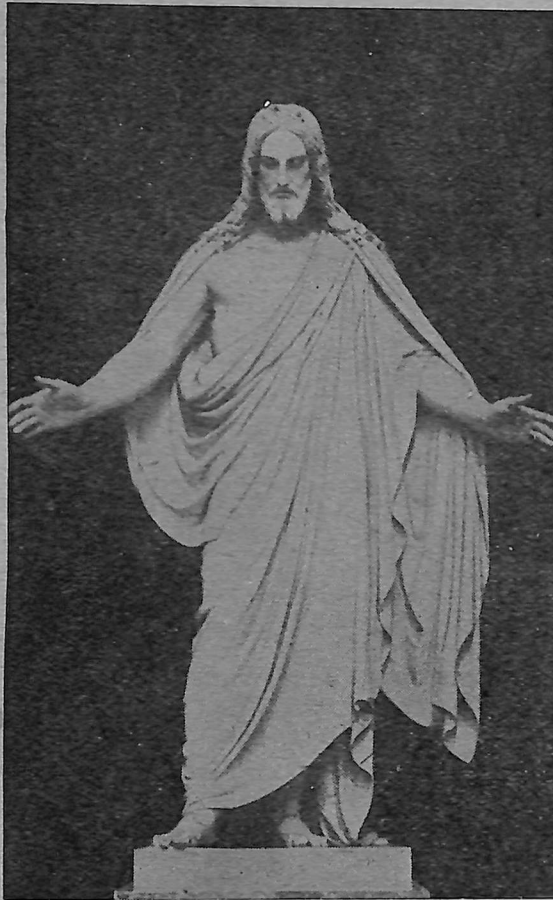
En Opregning af Thorvaldsens betydelige Arbejder vilde her være af liden Interesse; det samme vil kunne siges om en efter Tidsfølgen ordnet Angivelse af hans Hovedværker. Tidsfølgen er her gennemgaaende uden stor Betydning af den

Vulkan

Grund, at der med Hensyn til Thorvaldsen i langt mindre Grad end overfor andre Mestre kan være Tale om en nogenlunde let paaviselig kunstnerisk Udviklingsgang. I Jason fra 1802 har vi allerede hele Manden. Fra det Øjeblik af, da han har udført sit første Størværk, og til sine sidste Leveaar, er han ikke alene i det væsentlige, som aandeligt modnet Personlighed, men ogsaa i det mere

udvortes, den samme; hans tekniske Dygtighed kan vel, om end i ringere Grad, end man skulde tro, udvikles, men om Ændringer i Natursynet, i Sympatierne, i Stilen, er der hos ham næsten ikke Tale. Forskellen i hans Arbejders Værk skyldes ikke den forskellige Grad eller Art af Udvikling; den hviler paa Afvigelser i Graden af Stemningens Styrke, af Interessen for Emnet, af den øjeblikkelige Oplagthed og endelig ofte paa, hvor megen eller hvor ringe Del Mesteren personlig har haft i Arbejdets Udførelse. Rimeligst vil det

Kristus

da være her kun at forsøge en ganske let Gruppering af nogle af hans mærkeligste eller særligt ejendommelige Værker.

Den Række af ungdomsskønne Enkeltkikkelser, der aabnes med Jason og som inbefatter mere eller mindre ideale Statuer af Mænd og Kvinder, helt nøgne eller dog saaledes draperede, at Øjet uden Vanskelighed følger Formerne under det lette Klædebon, fortsættes af Adonis Kjerlighedsgudindens jordfødte Elsker. Dette Kunstværk var blandt Mesterens fritstaaende Figurer fremfor nogen anden hans Kælebarn. I 1810 var Modellen færdig og bestilt udført i Marmor af Kong Ludvig af Bayern; lige til 1831 syslede Thorvaldsen fra Tid til anden med den; han havde i den Grad fattet Kjerlighed til den skønne Ungersvend, at han ikke syntes, han kunde slippe ham af Hænderne, før Arbejdet stod i al den Fuldkommenhed, han evnede at give det. Adonis, et af de meget faa Marmorværker, Thorvaldsen har fuldendt helt med egen Haand, blev da ogsaa et af hans i enhver Henseende herligste, blandt alle hans nøgne Figurer den der bedst giver ham Ret til at hædres med Navn af en dansk "Praxiteles." Med denne store oldgræske Kunstners Stil og Naturfølelse, viser Thorvaldsen sig i Adonis saa nær i Slægt, at det med Rette har kunnet siges, at han her havde vundet saa langt ind paa sine Idealer, de bedste blandt Antikærne i Rom, at hans Statue godt kunde stilles hen mellem dem uden at staa til Skamme, uden, kan det tilføjes, at andre end ret erfarne Kunstkere skulde fatte Tanke om, at den ikke hørte hjemme her. Som nær i Stil og i Rang med Adonis maa nævnes den s'd-

dende Merkur, Argusdræberen, der efter at have dysset Uhyret i Søvn ved sin Rørføjtes Toner nu løser paa Sværdet forat hugge dets Hoved af, ligeledes Myrdedrengen med Hunden i al deres Simpøhed Vidundere af Komposition, de forskellige Billeder af den øverste Hellenerguds Mundskænk Ganymedes, Ungdomsgudinden, den jomfruelige Hebe og endelig den af de mythologiske Skikkelser, Thorvaldsen Livet igennem viede den varmeste, aldrig trættede Tilbedelse, Kjerlighedsguden Amor. Snart ser vi ham som Barnet, spillende paa Sanggudens Lyre eller støttende sig til sin Bue, det eneste Vaaben, der aldrig er blevet eller skal blive forældet, snart som den fagre Yngling ene eller samlet til Gruppe med sin elskede Psyche, Amor og Psyche, Elskov og Sjæl; afbildet alene er Psyche, som hun er i Færd med at aabne Urnen med Skønhedssalven. Venus har Thorvaldsen gentagne Gange modeleret som Statue, hvor hun staar med Guldæblet, den Pris, der er hende tilkendt som den dejligste af alle de salige. Smuk er Figuren i alle Former og Linier, og den fyldestgør helt de Krav, der nødvendigvis maa stilles til et fritstaaende Billedhuggerarbejde: at det skal kunne taale at ses fra alle Sider, noget, der forøvrigt kan siges om saa godt som alle Thorvaldsens Statuer; men tydeligt bærer det dog Præget af, at Mesteren ikke blandt alle de antike Kunstværker, han kendte, har kunnet finde noget Forbillede i stor og ædel Stil til den. To af hans allerbetydeligste Kvindeskikkelser maa, om end fuldt draperede, nævnes i den her givne Forbindelse: Haabet og den russiske Fyrstinde Bariatinski. Haabet indtager mellem hans Frembringelser en lige saa særegen som fremragende Plads.

Merkur

Statuen er udført 1817; umiddelbart efter, at han havde været optagen af at istandsætte en Række Figurer fra et oldgræsk Tempel paa Øen Ægina, Kunstværker fra Perioden før Grækerandens Guldalder, fra en Tid altsaa, da den hellenske Kunst trods al sin høje Magtfulde endnu ikke var kommen helt ud over den Stivhed og tvungne Symmetri, som lægger sig hindrende i Vejen for Udtrykket af personligt Liv. I Haabet har Thorvaldsen givet noget tilsvarende til de smaa Æginafigurers strunkne Holding og værdige Fremadskriden; ogsaa det ejendommeligt bundne i Klædebonnets retliniede Foldekast har han taget med. Men kun den rent overfladiske Betragtning kan her tale om Stivhed. Thorvaldsen har her blæst fuldt Liv ind, hvor der hist kun raadede et Drømmeliv, hvor den gamle Kunstner lod Skikkelsen langsomt

bevæge sig frem, næppe sig selv og sit Maal helt bevidst, skrider Nutidsmesteren os i Møde, værdig og storladet som den, det er værd at støtte sig til og at stole paa, hvor det gælder det største. Vi skal da ogsaa lægge Mærke til, at da Thorvaldsen som gammel Mand modellerede sig selv i Arbejdsdragt, valgte han blandt alle sine Værker Haabet som det, hos hvem han kunde finde Støtte og Hvile. Fyrstinde Bariatinski er af alle de Draperistatuer, der er bleven til siden Antikens Dage, sikkert det skønneste Mønster paa ren og sjælfuld Kvindelighed; mellem Thorvaldsens Værker staar det ikke mindre ved den Grundtone af Kyskhed og Adel, der klinger gennem hele Anlægget, end ved sin fuldendte Dejlighed i Gennemførelsen (man agte paa hver Fold i det antike Klædebon), som et af dem, der, om han saa aldrig havde gjort andet, vilde sikret ham u dødeligt Navn. Rent kunstnerisk set staar den siddende Draperistatue, Grevinde Ostermann, vel næppe mindre højt, imponerende som den er ved Holdningens Ro og ved Udtrykkets Finhed: Virkningen lider dog en Del ved Modellens Mangel paa legemligt Tække. En fin og ejendommelig Statue er ogsaa Billedet af den lille Georgine Russel, saa sød og frisk som hun staar der i sin gennemnaturlige, lidet kejtede, men derfor ikke mindre troværdige og elskelige Barnlighed; lige saa indtagende især ved Bevægelsens Naivitet er vel den lille Dansende Pige.

Blandt de store Monumenter, Thorvaldsen modelerede for Udlandet, har Pius den Syvendes i Peterskirken i Rom allerede været nævnt; ved Siderne af Pavetronen staar to Sindbilledfigurer, majestætiske Kvindeskikkelser, "Den himmelske Styrke" og "Den guddommelige Visdom." To vældige Rytterstatuer hører til Mesterens Hovedværker, Polens Helt Fyrst Poniatowski, opstillet i Warschau, men kort efter bortført derfra af Russerne, og Kurfyrst Maximilian af Bayern, Munchen; to af Aarhundredets største Digttere har han afbildet og med forunderlig Træfsikkerhed givet dem hver netop i sin ejendommelige Karakter, skønt han næppe kendte stort til deres Poesier: Englænderen, den tungsindigt sværmende Byron, og Tyskeren, den klassisk rolige, tanke-dybe Schiller. Til Universitetspladsen i Warschau modelleredes efter hans Skitse den polske Astronom Copernicus, til Mainz kom fra hans Værksted Statuen af Bogtrykkerkunstens Opfinder Johan Gutenberg; for dette sidste Kunstværk har Thorvaldsen dog kun for saa vidt Ansvaret, som det er udført under hans Tilsyn; ikke alene Modellen dertil, men endogsaa den første lille Skitse er af H. V. Bissen. Som Portrætkunstner virkede Thorvaldsen overhovedet ikke med fremtrædende Iver eller Interesse; hans Brystbilleder er gennemgaaende aandfulde i Opfattelsen og friskt og muntert udførte, men ofte ret vilkaarlige i Karakteristiken og ikke udmærkede ved slaaende formel Lighed. En ypperlig Prøve er Busten af ham selv i Fyrretyveaarsalderen; den er kostelig formet men i Udtrykket langt borte fra den Mester, vi kender fra Eckersbergs og andre gode Portrætter.

Italienerne, som gerne vilde hævde deres Landsmand, den sukkersøde Canoa, Rang som Tidens ypperste Frembringer af Statuer, men som paa den anden Side ønskede at skifte Sol og Vind lige mellem ham og Thorvaldsen, fandt paa at kalde denne sidste — il patriarca del basrelievo — Relieffets Patriark, Oldermann eller Stormester. Navnet er, naar det kun ikke skal bruges i indskrænkende Betydning, godt nok; mellem Thorvaldsens halvtophøje, mere eller mindre figurrige Arbejder, der blandt andet gav ham Lejlighed til at lægge sin Genialitet som Kompositør og Fortæller, sin uudtømmelige Opfindsomhed og sin aldrig svigtende Skønhedssans for Dagen, findes mange af hans fuldkomneste Frembringelser, mange af dem, der kommer de gamle Billedhuggeres Værker nær-

mest — lige saa nær i alt Fald som Statuerne Haabet, Merkur, Adonis og Hyrdedrengen eller som Poniatowskis Monument, der maaske i væsentlig Forstand er mere antikt end den Rytterstatue, man har kaldt dens Forbillede, Kejser Marcus Aurelius paa Roms Kapitolium. Medens Tallet paa hans Statuer løb op til 80 Stykker, paa hans Buster til 130, naaede han at faa udført ikke mindre end 243 Relieffer, deriblandt tre meget lange Friser. Emnerne dertil tog han for en stor Del fra den oldgræske Poesi, særlig Iliaden og de smaa Epigrammer, der skyldes forskellige Digttere; nævnes kan der den dejlige Komposition Priamus hos Achilles, der viser os den gamle Trojanerdræt, som knæler for Grækerhelten og beder ham udlevere den dræbte Søns Lig til hæderlig Jordfæstelse; Amor hos Anakreon har samme Emne som H. C. Andersen's "Den uartige Dreng"; til Hylas og Nymferne har han som Ud-kast brugt en Tegning af Carstens, efter at denne selv havde malet Billedet med den som Grundlag. Musernes Dans viser, hvorledes Mesteren har set Kunstens og Videnskabens Gudinder bevægende sig til Sanggudens, Appollons, Strengespil; bag deres Kreds staar Gudinderne for al kvindelig Ynde, Gratierne, som Thorvaldsen ogsaa har fremstillet i en stor fritstaaende Gruppe. I en Mangfoldighed af større og mindre Relieffer er Kærlighedsguden Midtpunktet snart i fire Værker som Verdensaltets Herre; han rider som Herskeren over Luftens Rige paa Ørnen, han tæmmer Løven, Jordens vældigste Dyr, han styrer Delfinen hen over Havfladen; Underverdenens trehovedede Hund, Cerbus, maa følge ham, hvor han vil. Men ofte arbejder han ogsaa uden nogen fremmed Støtte for sin Indbildningskraft; Amor knytter sit Garn, han kærtegner Hunden, Trofasthedens Sindbilledet, stamper Druer med Bacchus. Og hvem kender ikke de fire Rundrelieffer, der med lige Ret kaldes "Livets Aldere" og "Aarstiderne"; Natten og Dagen, Juleglæden i Himlen og dette og hint af de aandfuldt legemliggjorte Indfald, som Thorvaldsen rystede ud af Ærmet, fuldendte i en Støbning i det samme Lavmaal af Tid, som mangan anden god Kunstner bruger til at faa en flygtig Skitse i Stand.

Af de tre store Friser, som skyldes Thorvaldsen, er den værdifuldeste Alexander den Stores Indtog i Babylon, Alexanderfrisen, som den almindelig kaldes. I 1811, da man i Rom havde faaet Bud om, at Napoleon den næste Sommer vilde komme dertil, havde man bestemt at indrette Quirinalpaladset til hans Modtagelse og bedt Thorvaldsen smykke en af dets Sale med en rundtløbende Relieffrise efter selvvalgt Emne. Den skulde være paa Plads i Løbet af tre Maaneder, og indenfor denne korte Frist lykkedes det virkelig Mesteren at faa et Arbejde færdigt, der ikke alene ved sit Omfang, 35½ Metre i Længden, 1 Meter og 17 Centimetre i Højden, men end mere i Kraft af sit kunstneriske Værd staar paa en fremragende Plads mellem Alverdens tilsvarende Frembringelser, værdigt Oldtidshelten, hvis festlige Modtagelse i en indtagen By det afbilder; værdigt Stormanden, hvem det skulde forherlige som Alexander jævnbyrdige festligt, klart og rigt

i Fortælling og i Stemning, stort og rhythmisk i Linierne og af den højeste Skønhed i Figurernes Omrids og Bevægelser. Napoleons Besøg i Rom blev opgivet, og ligesaa Tanken om at faa et Marmorexemplar af Frisen til Frankrig, men Thorvaldsen holdt fast ved sin Plan om at udføre dette sit Yndlingsværk i ædlere Stof end det, hvori det endnu findes i Quirinalet og i Musæets Forhal. I Marmor blev det udført ikke mindre end tre Gange, delvis med Ændringer og Udvidelser. For Grev Sommara i dennes Villa paa en Ø i Comosøen, for Musæet og for Kristiansborg Slot; det sidstnævnte Exemplar gik til Grunde ved Slotsbranden.

To store Friser udførte Thorvaldsen til Frue Kirke i København, Kristi Indtog i Jerusalem og Vandringer til Golgatha; dernæst flere mindre Relieffer som Kristi Daab og Nadverens Indstiftelse. Indgangen prydedes med den store Frontongruppe Døberen Johannes Prædiken i Ørkenen med den mægtigt talende Hovedskikkelse og Rækken af de lyttende, Mænd og Kvinder, Lærde, Oldinger og Børn. Hvor mesterligt denne Gruppe end er føjet ind i det trekantede Rum, og hvor udtryksfuld hver af dens enkelte Figurer end er sat i Forhold til Døberen, er det dog ved det Præg de fristaaende Skikkelser giver Kirkens Indre, at Bygningen selv vinder sin stærkeste, afgjort enestaaende Virkning. Kristus, den barmhjertige Forsoner med sit "Kom til mig, alle I, som arbejder og er tyngede." Apostlene, hver med sit Særpræg; Daabsengelen, den himmelsendte Budbringer, der knæler foran Koret.

I levende Live og endnu vel en Menneskealder efter sin Død stod Thorvaldsen for det almindelige Omdømme som den fuldkomne Mester, hævet over al Kritik som den, med hvem ingen af de kristne Tiders største Billedhuggere i nogen Henseende kunde taale at sammenlignes. Alt som Tiden er runden, har Opfattelsen af ham til en vis Grad ændret sig, ikke i den Forstand, at man har villet røkke ved hans Ry som en af Kunstens ypperste Stormænd, men saaledes, at en klarere og fastere grundet Dom over hans Stils Krav paa at kaldes den i nyere Skulptur eneberettigede og over hans Evners Afgrænsning har gjort sig gældende. Man ser nu, at hans Genopvækkelse af den antike Billedhuggerkunst vilde have været endnu mere afgørende, hvis de Oldtidsmønstre, han i sine yngre Dage havde for Øje, havde repræsenteret Hellenerkunstens Guldalder og ikke fornemmelig dens begyndende Forfald; han vilde da have skabt flere Værker som Haabet, Merkur, Adonis og Hyrdedrengen, færre i den Stil, Venus og de tre Gratier betegner. Man føler, at hans Kunst i ikke faa Tilfælde lader det mangle paa Varme og Lidenskab; den langt overvejende Del af hans Værker er gjort i væsentlig samme, stilfærdigt glade Stemning; Thorvaldsen skiftede ikke let Humør; mange vil kalde ham i højere Grad moderat eller selvbeherskende end ubetinget priseligt. Klart er det ogsaa, at hans Sans for personlig Karakteristik og øjeblikkeligt Udtryk ikke var særlig stærkt udpræget; derom vidner især hans for øvrigt baade saa skønne og saa fint formede Buster; gennemgaaende har de langt mindre af fortælle og virker langt mindre fængslende end mangt et af de tidlige Italienske Renaissanceværker. Men hans Ret til at bære Navn af det nittende Aarhundredes største Kunstner vil aldrig røves ham. Fjerne Tider vil se ham som en Mester, i hvis mest beaandede Relieffer og Statuer meget af den Højhed og Ro, der særtegner den antike Skulptur, er forenet med en næsten ufejlbar Skønhedssans og med en let arbejdende Fortællekunst, Evne til talende og harmonisk Linieføring og udtryksfuld, omend i intet Tilfælde udpræget lidenskabelig Bevægelse, hvortil blandt nyere Kunstnere næppe nogen anden end

Rafael har noget fuldt tilsvarende. Som Thorvaldsen er den mærkeligt let og stærkt frembringende, er han ogsaa en af dem, hvis Aand spænder over det videste Omfang. Han, som skabte den protestantiske Kristendoms mest ægte og stærkest virkende Skikkelser, er jo den samme, der i Kraft af et vidunderligt Instinkt blev baaren ud over sin store Mangel paa Kundskaber, saa han forstod de oldgræske Skønhedsideal, som ingen anden, disse Skikkelser, paa hvilke han efter sit eget Udsagn "jo heller ikke troede," han, hvis Sans for barnlig Uskyld og ungdommeligt Skælmeri ingen Sinde svigter, er lige saa sikker, hvor det gælder at finde stort og simpelt Udtryk for kvindelig

Skønhed og Værdighed, for Mandens Kraft, for Oldingalderens Ro.

Om hans Personlighed, som den fremtraadte i Livet og i de borgerlige Forhold, er det vanskeligt nu at danne sig en fuldgyltig Forestilling. At han har været i høj Grad elskværdig er der ingen Tvivl om; Vigtighed og Fornemhed kendte Konferentsraaden, der ikke kunde faa Plads paa Brystet til alle sine Ordener, lige saa lidt til som til Godtkøbs Beskedenhed. Men ikke mindre sikkert er det, at Thorvaldsen var en udpræget, godmodig Egoist, der vel følte Tilfredsstillelse ved at skabe Glæde om sig og hjælpe de Lidende, naar han kunde gøre det uden at paalægge sig noget føle-

ligt Savn, men som paa den anden Side dels nødig bragte noget virkeligt Offer, dels nok holdt af at tage mod Ofre af andre og bruge sin Magt til at skaffe sig Fordelen over for mindre heldigt stillede.

Til Tider havde Thorvaldsen et Par Snese Medhjælpere i Arbejde; mange af dem var naturligvis rene Haandværkere, ikke faa dog virkelige Kunstnere, der var glade ved at modelere og ved at behandle Marmoret under ham for en ikke særlig høj Godtgørelse. Ypperst blandt dem alle var H. E. Freund og H. V. Bissen.

(Efter Sigurd Møllers "Nordisk Billedkunst")

PONCA-HØVDINGENS DANSKE SVIGERSON

NOGLE OMRIDS AF EN DANSK MANDS LIV I DET ÆLDRE NEBRASKA. SAMLEDE FRA

HANS VENNERS OPTEGNELSER AF P. S. VIG

This sketch should be translated into English. P.S.V.

BLANDT de mange Indianerstammer, som oprindeligt havde hjemme i det nuværende Nebraska, var Ponca-Stammen en af de mindste, og en af de faa, der aldrig har ført Krig med de Hvide, skønt disse Gang paa Gang har gjort den stor og blodig Uret. Stammen havde sit Hjem ved Niobrara-Flodens Munding i de nuværende Counties Boyd og Knox, et skønt Land med skovklædte Høje, græsrig Dale, ypperligt Vand og rige Jagtgebetter paa den tilgrænsende Prærie. Som Naboer mod Vest havde Ponca'erne den talrige og krigeriske Sioux-Stamme; mod øst Pawnee-Stammen og mod Syd Omaha-Indianerne. De havde gennem Hundreder af Aar forsvaret deres Hjem og Fædrenes Grave mod de griske Sioux, derimod holdt de Venskab med Omaha'erne, der ofte indgik Ægteskab med Ponca'erne. Disse var høje af Væxt og smukke af Udseende og som sagt altid fredelige mod de Hvide, der snart trængte sig ind paa deres Omraade, tog deres Land og udryddede deres Vildt.

I 1858 sluttede U. S. Regeringen en Traktat med Ponca'erne, der derved gik ind paa at opgive alt deres Land med Undtagelse af det, der laa mellem Niobrara-Floden og Ponca Creek, imod at U. S. tog dem under sin Beskyttelse, gav dem en aarlig Pengeunderstøttelse, opførte dem Huse og sørgede for Skoler til deres Børn. Men i 1860 gjorde Sioux Indianerne et Indfald i Ponca'ernes Land, stjal mere end Halvdelen af deres Heste og plyndrede deres Jagtgebetter, saa de ikke kunde forsyne sig med Kød for Vinteren. Tilmed slog Høsten fejl paa Grund af Tørke, saa de var udsat for at dø af Sult. Et Selskab paa fjorten drog ned for at se deres Venner blandt Omaha'erne. Heraf dræbte drukne Soldater 4 Kvinder, brændte Teltene og tog sex Heste. Alligevel brød Ponca'erne ikke Freden med de Hvide.

I 1868 sluttede U. S. i Fort Laramie en Traktat med Sioux-Indianerne, hvori man ved en Fejltagelse gav Sioux Indianerne Ret til alt det Land, hvorpaa Ponca'erne boede, uden disses Vidende og Villie og Sioux'erne var ikke sene med at gøre deres Ret gældende. Men Ponca'erne hængte fast ved deres Hjem, stadig udsat for deres gamle og mægtige Fjenders Overlast.

Endnu værre gik det i 1876, da U. S. vilde flytte Ponca'erne til Indianer Territoriet; det hed sig rigtignok "med deres Villie," men det gik helt anderledes. Man tog ni af deres Høvdinger med til I. T., at de skulde udvælge et nyt Hjem for deres Stamme. Da de ikke vilde det, fordi Vandet var daarligt og Landet ikke stod dem an, nægtede

Agenten at tage dem med tilbage. Og han holdt Ord; han lod Indianerne tilbage, tusinde Mile borte fra Hjemmet, uden Penge og Hjælp af nogen Slags. Men deres Kærlighed til det gamle Hjem var større end alle Farer; de gik den lange Vej tilfods, frøs og sultede, ja, var tilsidst barfodede. Det tog dem 50 Dage, inden de naaede den første Reservation i Nebraska, hvor de fik baade Føde, Hvil og Heste til at rejse videre med, — og hjem kom de, men kun for at se Kvinder og

Det blev en haard Rejse paa 3 Maaneder, inden de tidlig om Foraaret naaede Omaha-Stammens Reservation og deres derboende Venner. Her fik de Land at dyrke, men da de var ved at pløje, kom Soldater og arresterede dem. De skulde transporteres tilbage til Indianer-Territoriet.

Da Beretningen om deres Arrestation læstes i Bladene, var der Venner i Omaha, der kom dem til Hjælp. Udgifere af "Omaha Herald," Dr. George L. Miller, tog deres Sag op, to af Byens ledende Sagførere, John L. Webster og Andrew J. Poppleton, forsvarede dem i Retten uden Vederlag. Sagen førtes for U. S. Domstol i Omaha, og her holdt Høvdingen Standing Bear ved Hjælp af Tolk en Tale, som rørte alle. Dommeren, hvis Navn var Dundy, bestemte, at Standing Bear og hans lille Skare skulde frigives, en Afgørelse, som glædede baade Indianerne og deres Venner. De drog saa til en Ø i Niobrara-Floden, som ikke var indbefattet i det Land, som Traktaten af 1868 gav til Ponca'ernes gamle Fjender. Her nedsatte de sig og gav sig til at farme, idet deres hvide Venner forsynede dem med Redskaber. Snart kom flere af deres Folk tilbage fra Indianer Territoriet, saa der blev ialt 130, som havde deres Hjem paa Stammens gamle Enemærker. Dette var i 1878, og i 1890 sluttede Sioux og Ponca Stammerne Fred med hinanden, hvorved Sioux Indianerne tilbagegav Ponca'erne en Del af disses gamle Landomraade. Men siden 1877 er Ponca-Stammen delt i to, saa at nu kun ca. en Trediedel bor i Nebraska, medens Resten er i Indianer-Territoriet. Deres Antal i Nebraska var i 1913 ca. 290 Personer.

Otto Knudsen

Børn pakkede i Vogne under Soldaters Opsyn og sendt afsted til det Hjem, som de udsendte Høvdinger ikke havde villet vælge.

Det blev en tung Rejse, med mange Dødsfald, Storme og Nød. Den første Vinter døde der mange af deres Kreaturer og mer end en Syvendedel af Folkene. De efterlevende længtes og talte altid om det skønne Hjem, de havde forladt i Nebraska. Blandt dem, der døde, var en Søn af den veltalende Høvding, Standing Bear. Før sin Død bad den unge Mand sin Fader om at tage hans Lig til Nebraska og begrave det der. Midt om Vinteren brød Standing Bear op sammen med tredive af sin Stamme for at drage tilbage til Nebraska, og han førte den unge Mands Lig med sig.

Den veltalende Standing Bear, som jo blev sit Folks Moses, døde i en høj Alder i sit Hjem ved Niobrara den 3die September 1908, efter at han i de østlige Stater havde gjort flere Rejser, hvor han for store Forsamlinger havde fortalt sit Folks Historie. Af Ponca-Stammens Høvdinger skal her kun nævnes Overhøvdingen Te-ma-ga-na-ba, hvis Navn betyder "Buffalo Bill." Han var død ved den Tid, da de Hvide begyndte at trænge ind paa Ponca'ernes Enemærker under deres March vestpaa. Han døde før hans ældste Søn var voxen. Te-ma-ga-na-ba udnævnte derfor en anden til Overhøvding paa den Betingelse, at denne skulde abdicere, naar hans Søn, Shu-da-ga-ha (Smoke Maker) blev voxen. Men Vice-Høvdingen abdicerede aldrig, saa "Rygeren" kom aldrig til at fungere. Foruden den nævnte Søn havde Ee-ma-ga-na-ba en Datter Me-ga-sha-la, hvis Navn betyder "Solnedgang." Denne høje smukke Kvinde var fra ca. 1860 til 1906 den Mands Hustru, af hvis Livsførelse her skal gives et Omrids.

Otto Emil Conrad Knudsen (1833-1906)

Ifølge U. S. Statistik indvandrede der i Aarene 1852-53 og 55 henholdsvis følgende Antal Danske til de Forenede Stater: 3, 32 og 528. Skønt de anførte Tal bevisligt ikke passer, har vi anført dem her, fordi der er Uenighed om, i hvilket af de nævnte Aar Knudsen kom her til Landet. Der siges bestemt, at han kom her, da han var 19 Aar gl. Men om han var født 1833, som der staar paa hans Gravsten — 1834 eller 1836, som andre siger, kan jeg ikke afgøre. Han var født i Byen Slesvig, siger nogle, andre derimod siger: "Otto was born on the Baltic Sea, between the Island of Fehmern and Kiel, on the 17th of January 1836." "Hans Fader var Kancelliraad Knudsen i Slesvig."

En anden Kilde siger: "His father was assistant treasurer of the kingdom under King Christian the 8th." Samme Kilde fortæller, at da Otto Knudsen blev født, var en af hans ældre Brødre Hoveddommer paa Øen Fehmern, og en anden Broder var Postdirektør paa Lolland. Angaaende Broderen paa Fehmern kan oplyses: Broder Knudsen var født paa Øen Føhr i 1812, tog i 1835 juridisk Embedsexamen i Kiel, ved hvilken han fik 2den Karakter med Udmærkelse. Den 6te Oktober 1852 blev han Ridder af Dannebrog og 1ste Januar 1859 Dannebrogsmænd. Endvidere hedder det: Broder Knudsen, R. af Dgb. Dbmd., forhenværende Amtmand paa Fehmern, døde paa Frederiksberg 24de Febr. 1886 — 74 Aar gl. Broder Knudsen har altsaa vistnok været Amtmand paa Fehmern til han blev afsat af Tyskerne i 1864, og har siden levet i København. Det er formodentlig ham, der som Fuldmægtig B. Knudsen anmelder sin Broders, Translatør Vilhelm Knudsens Død i November 1884. I saa Tilfælde har vi altsaa funden to af Otto K. Knudsens Brødre i Danmark.

Om Otto Knudsen hedder det videre: "His education and training was carefully looked after by his parents until he was 19 years old, when for reasons known (only) to himself and a few intimate friends, he left his native land for America."

Angaaende Otto Knudsens Uddannelse kan oplyses, at han som ungt Menneske lærte Landvæsen og Landmaaling paa Herregaarden Adelsborg, hos Baron Zytphen-Adeler, som dengang var Kaptajn ved Fødgarden.

Efter at være kommen til Amerika, drog Knudsen strax til Minnesota, hvor han kun blev en kort Tid, tog saa til Iowa, hvor han opholdt sig et Aarstid i Omegnen af Decorah. Derfra drog han til Dakota Territory — eller vel snarere til Nebraska, hvor han nedsatte sig ved Beaver Creek, i nuværende Cedar County — 12 Miles sydøst for Yankton, i 1857. Paa den Tid var Knudsen med til at bygge the Yankton Agency og Stockade. Her blev han kendt med Amerikaneren George Howe, med hvem han sluttede et Venskab, der varede Livet ud. En Søn af George Howe blev siden gift med Otto Knudsens ældste Datter. — I Foraaret 1859 forlod Knudsen og Howe Yankton og drog til the Ponca Agency ved Niobrara, hvor de nedsatte sig og afsluttede det omstrefjende Liv, de hidtil havde levet. Det var her, at Knudsen blev kendt med den unge Me-ga-sha-la, som blev hans Hustru i 1860. Det var i samme Aar, at U. S. uddelte 5,000 Pund saltet Flæsk til Ponca'erne. Uddelingen, som Knudsen var Vidne til, fandt Sted paa Landtungen mellem Floderne Niobrara og Missouri. Men Indianerne, som ikke brød sig om salt Sul, lod Flæsken ligge: det kunde Uncle Sam selv beholde, de havde ingen Brug for det!

I de Dage tog Knudsen Del i manges Jagt vest for Norfolk, hvor det dengang vrilledes med Elsdyr, og hvorom Mindet er bevaret i Navnet "Elk-

horn River." I Aaret 1861 var Knudsen med til at oprette det nye Ponca Agency, paa Skellet mellem Countierne Boyd og Knox. I 1862 var han Postfører mellem Ponca Agency og Fort Randall i South Dakota, en Afstand paa 29 Mil, gennem et Distrikt, der var beboet af de vilde og blodtørstige Sioux Indianere, som ikke var gode at komme i Kast med. Men Knudsen red mest om Natten og var forsynet med gode Heste. Hans ældste Søn, Thomas Oscar Knudsen, har fortalt, at engang var Sioux-Indianerne efter hans Fader paa Postruten. "But he had a good fast government horse and escaped unhurt. That is the only time, father ever spoke of, that he had been in any risk."

Med den daværende Kommandant paa Fort Randall, den senere General John B. S. Todd, en Svoger til President Lincoln, var Knudsen godt kendt. Da Todd søgte at blive valgt til U. S. Con-

Knudsen's ældste Søn med Familie

gress, sendte han Knudsen ud at tale sin Sag blandt de Norske i Yankton, Clay og Union Countyer i South Dakota. Todd blev valgt.

Ponca'erne var svært misfornøjede med deres nye Agency, der ikke laa, hvor de vilde have det. Knudsen flyttede saa fra dem og tog ned ved Missouri Bredden, ligeoverfor Yankton. Her dyrkede han Havesager, som der var god Afsætning paa i Fort Randall, hvor man betalte 50 Cts. for en Vandmelon, 26 Cts. for et Hvidkaalshoved og to Dollar for en Bushel Kartoffler. Om Vinteren slog han Favntæ. Saaledes hengik et Par Aar. Paa Anbefaling af Mr. Todd fik Knudsen saa Ansættelse som Bestyrer af en "Trading Post" eller Handelsplads mellem Floderne Keya Paya og Niobrara, tilhørende the North American Fur Company, der her havde et Oplag af Sager til en Værdi af 75,000 Dollars, særlig saadanne, som Indianerne satte mest Pris paa. Her var Knudsen i to Aar.

Om Vinteren, naar Indianerne var ude paa Buffalo Jagt, saa han ikke et Menneske i flere Maaneder, men naar de saa kom tilbage, kunde han paa en enkelt Dag tage imod saa meget som 300 Bøffelhud. Indianerne fik \$3 i Varer for hver Hud, som Kompagniet solgte igen for \$15; en Fortjeneste paa lumpne 500 Procent! Kunderne var hovedsagelig Sioux Indianere, som Kompagniet forlangte Beskyttelse imod. Mr. Todd begik saa den Dumhed at sende en Sergeant og sex Mand, hvilket kun tjente til at opirre Indianerne. Knudsen stillede imidlertid den Fordring til Kom-

pagniet, at enten skulde Soldaterne gaa eller ogsaa vilde han selv gaa. Da saa han var gaaet og en anden Bestyrer blev ansat, dræbte Sioux-erne først alle Soldaterne, dernæst alle Hvide og plyndrede Huset, som de lod gaa op i Luer.

I et Par Aarstid bestyrede Knudsen nu en anden Trading Post, som ejedes af Westermann & Bruns og laa ligeover Yankton Agency, og derfra drog han med sin Ven George Howe ud mellem Niobrara og Bloomfield, hvor de begge tog Homestead ved hvad der nu kaldes Howe Creek. Navnet var egentlig "Knudsen Creek," sagde Otto Knudsen, men "Howe" var lettere at udtale end "Knudsen," og dette afgjorde Sagen. De opførte Bygninger, brød Land op o. s. v., men en skønne Dag kom U. S. og bestemte, at det Land, de havde optaget, skulde gaa til Santee Indianerne. Nybyggerne maatte nøjes med den Godtgørelse, Uncle Sam bød dem, selv om de hver tabte ca. 1,000 Dollars paa den Historie. Knudsen flyttede nu til Niobrara. Her valgtes han ca. 1870 til Surveyor i Knox County, et Embede, som han beklædte i 12-15 Aar.

Som saadan har han "located" ikke faa af sine Landsmænd i Knox County. Desuden blev han af U. S. Regering udnævnt til Assistant Locating Agent, da Indianerne skulde anvises deres Bopladser. Som saadan anviste han i 1885 de fra Indianeroverfaldene i Minnesota i 1862 saa bekendte Santee Indianere deres nuværende Hjem i Knox County, Nebr. I 1888 "located" han ligeledes Sisseton-Indianerne i det nordøstlige Hjørne af South Dakota, og saaledes flere.

Knudsen levede i Niobrara til 1885, da han flyttede over paa Ponca Reservationen, hvor hans Hustru havde Ret til 320 Acres Land. Her boede han til sin Død. Hans Familie var ikke saa lille, 3 Sønner og 3 Døtre, og der skulde ikke saa lidt til i Huset. Knudsen maatte derfor arbejde baade hjemme og ude, og det gjorde han, og sørgede i det hele taget godt for sin Familie. Hans Børn blev vel oplærte. Flere af hans Døtre har været Lærerinder i de offentlige Skoler. De ældste af Børnene var allerede voxne, da han i 1885 flyttede ud blandt sin Hustrus Landsmænd. Jeg har forstaaet, at der fra da af foregik en kun lidet glædelig Forandring med Børnene, der nu kun havde Indianere til Selskab. De fleste af dem er nu gifte med deres Stammefrænder og bosatte paa deres Hjemegn.

Noget af det, den gamle Knudsen stærkt syslede med i sine sidste Aar var at udfinde nulevende Ponca'ers Arveberettigelse til det Land, som havde tilhørt eller skulde have tilhørt deres afdøde Fædre. Dette Arbejde, som han udførte for Regeringen, var meget vanskeligt af mere end en Grund. For det første er, som vi har set, kun en Del af Stammen bosat i Nebraska, medens dens fleste Medlemmer bor i Indian Territory. For det andet er deres ægteskabelige Forhold ikke sjældent temmeligt løse. Om Knudsen har gjort flere Rejser til Syden i den Anledning, kan jeg ikke sige, men i 1902 var han nede i Oklahoma paa Regeringens Bekostning. Den betalte ham \$5.00 om Dagen, forsynede ham med Køretøj samt en Tolk, der skulde underskrive Papirerne før de var gyldige. Knudsen arbejdede som sagt meget med den Sag, men han naaede ikke at blive færdig, idet Sygdom hindrede ham.

Han led meget længe, før han døde. Hans Datter Emily var stadig ved sin Faders Sygeleje og hjalp ham tilrette. Hans Svigersøn, James F. Smith, der er gift med Birthe Knudsen, bragte sin Svigerfader ned til et Hospital i Omaha, nogle Maaneder før han døde, men Lægerne turde ikke forsøge nogen Operation, da Knudsen var for svag dertil. Han kom saa hjem igen, kunde ikke ligge i Sengen men maatte sidde paa et Par Stole, som han kunde bedst. Gamle Venner besøgte ham, men

ingen kunde hjælpe ham, og endelig den 11te April 1906 blev han befriet for sine Lidelser. Ved hans Begravelse talte Præsterne Wick fra Springfield, South Dakota, og Diggs fra Omaha, begge af den episkopale Kirke, som Knudsens Familie tilhørte. Selv holdt han fast ved den lutherske Kirke. Hans Legeme stedtes til Jorde paa den smukke L'eauqui Court Cemetery ved Niobrara, Nebr., hvor hans Efterladte har sat et Monument med følgende Inskription:

OTTO E. C. KNUDSEN

Born January 17, 1833—Died April 11, 1906
Gone to dwell with the angels of life.

Otto Knudsens Kamp.—To Breve fra Hjemmet.

Otto Knudsen var født og opvoxt i et fint og godt Hjem, havde faaet en god Skoledannelse og Uddannelse. Han kunde tale Tysk, Fransk og Engelsk flydende, ligesom han kunde tale med baade Sioux og Ponca som en indfødt.

Dansk, som han talte rent og smukt, var hans Hjertesprog.

Den Kvinde, han giftede sig med, var et Barn af den store Natur og den Kultur, som nærmest svarer til vore Forfædres i Stenalderen. Der kunde rent menneskeligt talt kun være faa Omraader, hvor disse to kunde have noget i Fællesskab med hinanden, selv om de "levede" nok saa godt sammen, som man siger, og det gjorde de. Deres ældste Søn, Thomas Oscar Knudsen, giver sin Fader det Vidnesbyrd: "Father was a good husband for mother and a good father for us children."

Men der var en anden Side til Sagen. Otto

Knudsen var ikke blot en "Frontiersman," men ogsaa en "Squaw-man." Dem var der i sin Tid ikke faa af, ogsaa "on the frontier" i Nebraska, men der var ikke ret mange, der var det længere end til der kom hvide Kvinder ind. Da lod de baade deres Squaw og hendes Yngel fare. Det gjorde Otto Knudsen ikke, men dermed er ikke sagt, at han ikke mere end en Gang fristedes til det. "De ved, hvad en Squaw-man regnes for," sagde han til en Landsmand, der overnattede i hans Hjem i 1892. Til en af sine faa fortrolige danske Venner kunde han sige: "Var det ikke for min Dreng Thomas's Skyld, saa kunde jeg fristes til at løbe fra det hele." Men Børnene — og især Thomas — holdt ham tilbage, — dem kunde og vilde han ikke forlade.

Otto Knudsen holdt Forbindelsen vedlige med sin Familie i Danmark. At han ikke gjorde det, som jeg er bleven fortalt, er en Mythe. Jeg har forgæves søgt at faa fat i en Del af hans efterladte Breve, som en af hans danske Venner skal eje. Men gennem hans Børn ved jeg om to Breve, som kom til ham fra Danmark, og som han læste atter og atter. Det første var fra hans Sø-

ster: deres gamle Moder var syg, og Søsteren bad Otto komme hjem, før Moderen døde. Det trak stærkt i Knudsen, der gerne vilde se sin gamle Moder. Hans ældste Datter, Emily, har sagt som følger: "Father was afraid he would not come home early enough. But there was still another thing, father was afraid that they would persuade him to remain home. You know, it was often hard for father to provide for us. We were no small family." Hun endte med at sige: "But father had no heart to leave us." Med disse Ord ramte hun Sagens Kærne. Emily fortsatte: "Then there came another letter that had a big black seal. That was about his mother's death." Thomas O. Knudsen sagde, da Talen var om dette Brev: "Then I saw father cry." Det var han nok ellers ikke vandt til at se. Men nu var Kampen altsaa udkæmpet. Knudsen blev hos sine til han døde.

Otto Knudsen var en høj smuk Mand, gæstfri, hensynsfuld og venlig af Væsen. Hans gamle Ven, George Howe, gav ham i 1916 følgende Vidnesbyrd: "I have known Knudsen since the spring of 1859. I never saw him drunk, he never played cards and never swore." I "Niobrara Tribune" hed det om Otto Knudsen: "As one of the early pioneers his honesty and generous disposition made him the friend of all with whom he came in contact, and he soon became popular with all the first settlers of Knox County, who elected him county surveyor for 12 years."

Me-ga-sha-la overlevede sin Mand, men jeg kender ikke hendes Dødsaar.

SMAA JYDER

EN HISTORIE OM BØRN.
Af P. E. Benzon.

DET havde været en forrygende tre Dages Storm — en Auguststorm af den Slags, som ryster alle de ormstukne Æbler ned. Det er jo meget rart for Æbletræerne saadan at blive kæmmet rigtig ordentlig igennem en Gang imellem; det er en hel Lettelse for et Træ at blive af med alle disse mislykkede grønne Smaatingester, som dog aldrig kan blive til noget rigtigt; saa kan det samle hele sin Kraft paa at modne de friske, som Larverne har skaanet. Det var nu isøvrigt ogsaa andre end Æbletræerne, som fandt, at det var rart med al denne nedfaldne Frugt. Jeg tænker ikke just paa Smaagrisene, som smuttede ind i Haven gennem et Hul i Stakittet og snaskede i sig det bedste de havde lært. Aa Smaagrise de har det godt! Jeg har tidt ønsket at være saadan en lille langøret Fyr med en morsom krøllet Hale. Nej dem, jeg tænker paa, det var to smaa Præstebørn, Basse og Putte, hed de. Rigtignok var de ikke døbt saadan; men da deres virkelige Navne, Axel og Gudrun, var saa kørne, saa syntes man, at det var Synd, de skulde glide paa de nydelige Navne til daglig, og derfor kaldte man dem Basse og Putte, og det for Resten ikke blot om Hverdagene, men ogsaa paa Søn- og Helligdage.

Disse to smaa Menneskebørn fandt, at Auguststormen var en fortræffelig Opfindelse; for der er jo ikke noget, som Alverdens smaa Basser og Putter holder mere af end umodne Æbler, og disse to dannede ingen Undtagelse. Naar man kun er fem og tre Aar, duer man ikke til at klatre

i Træerne og maa jo heller ikke. Men naar der ligger i Skæppevis under Træerne af de dejligste irgrønne, ufordøjelige Piplinger, saa kan man jo ogsaa med en god Samvittighed holde sig til Jorden, især naar Tilfældet har været en saa gunstigt, at Mor har glemt at sige: "Ikke røre!"

Det havde Mor nemlig glemt, og Basse og Putte var da ikke trossede at spørge, om de maatte røre. Hvad der laa paa Jorden, var naturligvis deres — og Smaagrisenes. Og de sloges lystigt med Grisene om de største Æbler og gulede i sig, saa det var en Lyst. Men Lysten varede desværre ikke længe, inden Aften var de forfærdelig daarlige, og hele næste Dag laa de "i deres Maver," som Barnepigen sagde paa sin Jydsk. Salep kan gaa an, men amerikansk Olie er meget fæl; og der laa de saa i deres smaa Tremmesenge og kiggede paa hinanden og saa blege ud; og hvert Øjeblik blev de urolige i deres Indre og maatte op. Men naturligvis var det ikke Æblernes Skyld; de var begge to overbeviste om, at det var Øllebrøden i Gaar, de ikke havde kunnet taale.

Naa, Smerterne gik over, og Basse og Putte kom op igen. Men rigtig tilpas var de ikke; rent ud sagt: de kedede sig. Det er nu heller ikke rart, naar man har fundet en Guldgrube, saa at blive lukket ude fra Besiddelsen. Guldgruben var Æbledyngerne derude under Træerne, men nu havde baade Far og Mor paa det strengeste forbudt dem at røre det mindste deraf. De holdt slet ikke af Haven længer, det var saa kedeligt derude; Smaagrisene var i uforstyrret Besiddelse af alle Herlighederne.

"Hvad skal vi lege?" spurgte Putte i et væk, og

Basse fandt, hun var en besværlig Tøs med sine evindelige Plagerier; selv havde han ikke Lyst til noget som helst, Æbler var det eneste i Verden, som der var noget ved. Barnepigen vadskede, og Mor var gaaet hen i Pattighuset for at se til en syg Kone, saa de maatte passe sig selv; og lige saa morsomt det er at passe sig selv, naar man har noget lystigt for, som de store bare kan spolere for en, lige saa drøjt er det for to saadanne Smaafyre at være alene, naar de ingenting kan finde paa. Ane, som var Puttes Dukke og kæreste Barn, laa upaaagtet og viste sit Undertøj; hun var tabt bag af Bordskuffen, hvori hun plejede at faa sin daglige Køretur rundt om Spisestuebordet. Der var ingen, der tænkte paa at tage hende op. Ane havde i sine Velmagtsdage haft gule Krøller og dejlige blaa Øjne, der kunde lukkes op og i. Nu var Haaret for længe siden gaaet af hende, og der var et stort rundt Hul i den nøgne Hjerne-skål; for Basse havde en Dag skullet undersøge, hvordan hun bar sig ad med at lukke Øjnene, og han havde let fundet ud af, at den Ting bedst lod sig studere, naar Hjerne-kisten blev aabnet. Det værste var, at han ikke kunde faa Øjnene sat ind igen, da han først havde vrikket dem løs. Følgen var, at Ane ikke blot var skaldet og helt aaben oven i Hovedet, men at hun heller ingen Øjne havde mere. Putte syntes dog ikke, det gjorde videre, for Ane saa lige godt for det, kun at hun nu saa med et Par store sorte Øjenhuler, der gav hendes Ansigt et Udtryk, som om hun altid var dødelig forskrækket. Nu laa hun der paa Gulvet og gloede og vilde saa gerne op, men Putte saa ikke til den Side. Og der var dog ingen af

Dukkerne, Putte holdt saa meget af som netop Ane.

"Lad os gaa ind til Far og laane Bogen med Neseepsen i," sagde Putte endelig.

"Han hedder ikke Neseepsen," belærte Basse hende i en gnaven Tone, "Du ved jo godt, man skal sige Nel-seb-be-sen."

Putte lavede Munden til og prøvede paa at sige det svære Navn, men det slog Sludder for hende.

"Skal vi?" spurgte hun.

"Far er jo ikke hjemme," svarede Basse, "der kom en Mand fra Klejtrup efter ham, mens Du sov til Middag." Basse var en Smule stor paa det, for selv var han for længe siden voxet fra at sove til Middag.

"Klejtrup — er det langt?" spurgte Putte.

"Det er ikke saa kort," svarede Broderen og brystede sig lidt, som den kan gøre det, der har set sig om i Verden. Han havde nemlig engang været med Far og Mor i Hobro, og han huskede godt, at den By, de kom forbi nede ved Søen, var Klejtrup, hvor Far om Søndagen tog hen for at prædike. Det var den Gang de havde holdt ved Skolen, og Lærerens Kone havde trakteret ham — naada!

"Du kan ellers tro, de har nogle gode Kager derhenne," sagde han lidt efter, bevæget af lyse Minder.

"Har De?" sagde Putte. Hun for sin Part holdt nu mer af Æbler. Men Kager var heller ikke daarligere.

"Ved Du hvad," sagde Basse pludselig, "vi gaar Far i Møde; jeg kender jo godt Vejen."

Hvad Basse vilde, det vilde Putte i Reglen ogsaa, og hun nærrede ingen Betænkelighed ved at betro sig til hans Varetægt; thi det var en rodfæstet Overbevisning hos hende, at Basse vidste alting, følgelig ogsaa Vejen til Klejtrup. Maaske ogsaa de Klejtrup Kager lokkede en Smule. Hun gik hen og tog Ane, og saa var hun parat.

Men Basse vilde ikke have Ane med. "Hun er alt for snavset," sagde han, og det havde han i Grunden Ret i.

"Naa," sagde Putte bare, hvorpaa hun taalmodig satte Ane i Bordskuffen paa Gulvet.

Hatte var der ingen af dem der tænkte paa; de jumpede af Sted i deres Kludesko, ganske som de gik og stod. Det var nu ogsaa det dejligste Vejr. Solen skinnede over Agrene, hvor Folk var travlt sysselsatte med Høstarbejdet. Himlen var blaa og uden en Sky, og Aaen nede i Engene lyste som et blankt Sværd. Man skulde ikke tro, det var den samme Egn, som endnu i Gaar havde ligget graa og mørk under Bygerne.

Basse holdt Søsteren i Haanden og klemte trofast til, og Putte tog Benene ordentlig med sig; hun maatte tage tre Skridt, hver Gang Basse tog to. Henne i Hulvejen ved Kirken var der lagt Ler paa, og i det gule Ælte blev en af hendes smaa Sko hængende, men Broderen fik den fisket op og sat paa igen, saa at det Regnvejr, det trak sammen til paa hendes Ansigt, drev lykkeligt over. Længere oppe var Vejen tør, men noksaa tung alligevel for deres smaa Ben, for det var Sandt det meste. Solen brændte ogsaa dygtigt paa deres bare Hoveder. Men snart vilde de jo møde Far, den Bevidsthed gav dem Kræfter, og de halede rask ud.

Der kom en ny Hulvej, og den var sejt. Putte maatte hvile sig paa Grøfttekanten, mens Basse plukkede hende en Haandfuld Sortbær oppe paa Skrænten. Saa igen afsted; de var visse paa, at bag ved den Bakke, de sled sig op ad, maatte Far komme.

Endelig fik den daarlige Vej Ende, og de stod nu ved Hovedlandevejen, den som fører fra Viborg til Hobro. Naar man vil til Klejtrup, skal

man dreje om til højre. Men Basse betænkte sig, idet han kiggede op og ned ad Vejen; der var ingen Vogn at øjne endnu.

"Hvor er saa Klejtrup?" spurgte Putte.

"Der!" svarede Basse med en pludselig frembrydende Vished, idet han pegede til venstre; for han syntes, han saa en Vogn langt borte. Det var imidlertid kun en Ko, der havde stillet sig midt paa Vejen.

Saa gik de trøstigt til venstre.

Ikke saa længe efter kom Præsten kørende, og idet Vognen svingede bort fra den gode Vej, pegede Kusken med sin Pisk op ad Vejen, hvor to smaa Skikkelser saas langt borte paa Toppen af en Bakke. "Sikke to bitte Skøjere, der er kommet i By!" sagde han og lo om til Præsten.

"Hvor mon de skal hen?" sagde Præsten, han kendte ikke sine egne Børn; dertil var de for langt borte.

Børnene gik og gik, og det fik ingen Ende. De satte sig ned, og de gik igen, og svært trætte var de begge. Men der var ingen af dem, der tænkte paa at vende om.

"Jeg vil have en Mellemmad," sagde saa Putte, engang de sad og hvilede sig; og nu trak det fra Alvor op til Graad.

"Nu er vi der snart," trøstede Basse, "der er kun et bitte Stykke igen; jeg kender jo Vejen."

Putte, det lille Skind, lod sig tale tilfreds, den oplivende Udsigt til snart at være i Klejtrup, hvor de havde saadanne gode Kager, fik hende næsten til at glemme sin Træthed.

Det kunde virkelig opsaa se ud, som om Drenge havde Ret; thi ikke saa meget langt borte mod Nord, paa den anden Side af noget sort Hede, dukkede et hvidt Kirketaarn frem. Og det vidste Basse nu saa meget godt, at hvor der var en Kirke, der var ogsaa en By. Naturligvis maatte det være Klejtrup.

Men Landevejen, de gik paa, førte slet ikke i den Retning. Det var da ogsaa en dum Vej, saa langt den løb udenom! Der var ikke andet at gøre end at skyde Genvej, og til alt Held drejede en Markvej fra et lille Stykke borte. Den fulgte de saa med nyt Mod, og stadig holdt de hinanden i Haanden. Langt borte fra raabte nogle Høstfolk dem an, men de havde alt for travlt til at lade sig standse. De lagde ikke Mærke til, at Kirketaarnet var dukket ned bag en Bakke, før end Markvejen var blevet til et Spor, der bugtede sig hen igennem Lyngen. Det ene Spor blev til flere, og intet af dem førte noget Steds hen undtagen til nogle Tørvestakke nede ved et sort Mosevand.

Der stod de. Og ikke et Menneske var at se.

Tørv og Tørv og ikke andet end Tørv. Men Tørv var desværre ikke Mellemmad. Putte græd af Sult; ogsaa Basse følte nogle underlige Fornemmelser i sine indre Dele.

De kastede sig ned i Lyngen. Først nu saa de, at Solen allerede stod lavt paa Himlen.

"Jeg vil hjem!" hylede Putte og sparkede med de smaa Ben; hun var saa inderlig angst for Hugorme, om hvilke Barnepigen havde fortalt rystende Historier.

Hjem! — ja der var heller ikke noget, Basse hellere vilde. For nu forstod han jo, at de var faret vild. Han tænkte paa Mor og Far og Sidsel — det var Barnepigen — og grundede paa, om han nogensinde skulde se dem mere. Skønt han ellers ikke kunde udstaa Sidsel, syntes han nu, at hun var en forfærdelig rar Pige, og han lovede sig selv, at han aldrig mere vilde gemme sig for hende, naar han skulde i Seng. Men saa kom han med et til at tænke paa, at han maaske aldrig kom i Seng mere. Tænk, at ligge død her i Lyngen og bliye ædt af Rævene til sidst!

Han saa paa Putte, og Putte saa paa ham, Basse var den store, og han følte det; derfor holdt han Hænderne for Øjnene, da han mærkede, Graaden kom, for ikke at tage Modet fra den lille.

Da han igen saa op, kom der et pludseligt Liv i hans Ansigt, og hans Øjne lyste. "En Ræv, en Ræv!" hviskede han og pegede ivrigt hen imod en Bakke ikke langt derfra.

Det var virkelig en Ræv, som laa og slikkede Sol i Lyngen; den saa godt Børnene, men tænkte vel som saa: vil de mig noget, saa kan de jo bare komme! Jo, Basse vilde Ræven noget. I samme Nu var det fuldstændig glemt, at han for et Øjeblik siden havde forestillet sig Ræven, som en uhyggelig Person, der spiste smaa Præstebørn, som var døde af Sult. Nu var Ræven ikke andet end en Mærkværdighed, en stor Mærkværdighed, for han havde kun en Gang før i sit Live set en Ræv, og den havde endda ikke ligget stille.

Paa Indianervis krøb han paa Maven frem igennem Lyngen og nærmede sig allerede det tillokke Dyr, da lille Putte, som var akkurat lige saa spændt som Broderen, gav sig til at raabe og fægte baade med Arme og Ben. Det var nu hendes Maade at tilkendegive sin Glæde over Dyret paa. Men den Maade holdt Ræven ikke rigtig af, den rejste sig og luntede langsomt bort. I næste Nu var Basse over Bakkekammen, og der saa han noget, som gjorde ham mere glad, end om han havde opdaget hele fem Rævegrave. Han saa et Hus, et virkeligt Hus med Vinduer og Døre. Han var til Mode, som om han næsten havde glemt, hvordan et Hus saa ud, i al denne forfærdelig lange Tid, han havde været borte fra menneskelige Boliger.

Han ned efter Putte, og de af Sted. Huset laa ganske nær ved, og da de nærmede sig, hilstes de af en Hunds hæftige Gøen fra den lille Gaardsplads. Hunden var lænket, og den logrede lige saa stærkt, som den gøede, saa Basse slet ikke var bange for den, og i et Øjeblik var han og den gode Venner. Den gav bare et Par Giam endnu, da Børnene nærmede sig til Husdøren; saa krøb den ind i sit Hus og lagde sig med en god Samvttighed.

Døren var laaset, og der kom ingen, da de bankede. Men gaa igen — ikke for aldrig det! dertil var de alt for trætte og alt for sultne. Folkene maatte vel nok komme engang. Saa satte de sig pænt ned paa Dørtrinnet og ventede. Solen skinnede dem lige ind i Ansigterne, men den stod jo lavt nu og brændte ikke. Før de vidste et Ord deraf, sov de begge to af Sult og Træthed.

De sov endnu, da Husets Folk kom hjem fra Marken. Det var en ung Mand og hans Kone, og glade og fornøjede saa de ud, som Folk kan gøre det, naar de har slidt ærligt med at høste deres egen Havre. Manden satte Leen fra sig imod Husvæggen og stillede forsigtigt Øldunken ned paa Stenbroen, saa tog han i Lommen efter Dørnøglen. Konen havde bare en Rive at sætte fra sig; thi det lille Barn, som borede sig sovende ind imod hendes Bryst, det beholdt hun.

"Men — men —," udbrød Manden, nu først saa han Børnene, "hvad er det for to bitte Fyre?"

"Nej dog!" sagde Konen, "sikke to pæne Børn!" hun stod helt fortabt og stirrede paa Børnene, der stadig sad med hinanden i Haanden, hver i sit Hjørne af Dørkarmen. Saa kaldte hun paa dem, og de vaagnede, men kunde i Førstningen ingenting se, for Solen, som netop dansede paa Bakkekammen lige overfor, blændede deres Øjne.

"Mor, jeg vil have en Mellemmad," mumlede Putte, endnu halvt i Søvne.

"Den skal Du faa, mit Lam," sagde den unge Kone, og saa kiggede begge Børnene forundrede

op paa hende, for de kunde strax høre, at den Stemme ikke var Mors, hvor mild og venlig den end var.

“Hvis er saa I, bitte Folkens ” surgte Manden, han havde faaet Døren aabnet og traadte ind.

Ja, de var da Præsten, forklarede Basse. “Vi vilde jo gaar Far i Møde,” tilføjede han frimodigt.

“Se se, er I Præstens? saa kommer a nok til at tage mig af Jer, I bitte Landstrygere,” sagde Manden. “I er hejsens kommet langt af Jer Vej, Præsten har slet ikke været paa de her Kanter i Dag.

Det var nu for Resten slet ikke den samme Præst, Basse og Manden talte om. Børnene var nemlig kommet udenfor deres Fars Sognegrænser, og Manden, de var hos, var en Udflytter fra Roum. Han talte om sin egen Præst, der boede en halv Mils Vej derfra i Tostrup.

“Ja, tag Jer nu først lidt til Føden, saa bringer Manden Jer hjem bagefter,” sagde Konen og satte Mad frem. Det kan nok være, at der var fire Øjne som lyste og to Munde, som gjorde Besked! Som den Mad smagte, havde Mad aldrig smagt dem før.

“Hvad hedder Du?” spurgte Putte med Munden fuld af Mad og saa op paa Manden.

“A hedder Niels Jepsen — og Du?”

Men Putte kunde slet ikke svare for Forbauselse. Hun saa’ og saa’: Var det virkelig “Nesepsen,” ham, som stod i Fars Billedbog og huggede Hovedet af Tyskeren!

Da de havde spist, gik Niels Jepsen ud og spændte for. Det var rigtignok ikke saadan en Vogn som Fars, tænkte Basse, han stod og saa til. Det var nemlig bare en almindelig Arbejdsvogn med en smal Sædefjæl foran. Men Plads var der, og saa kom de af Sted, mens Konen stod ved Gavl og vinkede smilende ad dem, saa længe hun kunde se dem.

De kørte og kørte. Først ned til Roum By, hvor Kirken stod, som Børnene havde set i det fjerne, og saa ud ad en Landevej, som Basse slet ikke kendte. Den stive Vogn stødte svært, og hvert Øjeblik hoppede Smaafyrene i Vejret paa Fjælen. Putte græd, fordi hun ikke kunde holde sig fast, og saa gled hun længere og længere ned imod Niels Jepsen. Der fandt hun endelig Støtte, og

snart efter sov hun sødelig med begge de smaa Ben dinglende i Luften.

Niels Jepsen holdt stille, lagde Børnene bag i Vognen og bredte et Dækken over dem. Der sov de saa begge to Resten af Vejen.

Det var allerede næsten mørkt, da Niels Jepsens lille Russer travede ind i Tostrup Præstegaard og af sig selv holdt stille foran Indgangsdøren. Niels slog et Skrald med Pисken, og Præsten kom selv ud.

“God Aften,” sagde Niels, “her kommer a med noget Smaakram af Præstens.”

“Naa, gør De det?” svarede Præsten i en saa rolig Tone, at Niels blev helt underlig til Møde. Præsten lod da ikke til at have savnet sine Børn.

“Tak skal De ellers have,” fortsatte Præsten, “nu skal jeg kalde paa Karlen.”

Niels sad og maabede, han forstod slet ikke Præsten.

“Ja, det er vel Smaagrísene, jeg købte af Niels Olesen?” vedblev Præsten.

“Aa ja saamænd, Smaagrísene, det kan hænd’s,” mumlede Niels og lo indvendigt, for han kunde jo da ikke le en Præst lige op i Ansigtet.

Præsten raabte paa Karlen og trak i det samme Dækket til Side. “Men hvad er det her!” udbrød han.

“Det er Smaagrísene,” fniste Niels Jepsen.

“Hvor kommer de Børn fra ” spurgte Præsten, han hørte slet ikke Mandens Vittighed.

“Det er jo Præstens egne Børn!” svarede Manden.

“Hvad er det, De siger! mine Børn er jo i Seng alle tre. — Kone!” raabte han ind i Gangen, “kom lidt, saa skal Du se!”

Præstekonen kom og slog Hænderne sammen, da hun saa de to Børn ligge der i den sødeste Søvn. Drengen trykkede Søsteren ind til sig, og hun havde Armen om hans Hals.

“Men det er jo Basse og Putte fra Hersom,” sagde hun lidt efter, da hun havde vænnet sine Øjne til Mørket, “hvordan i Alverden kommer de her?”

Niels Jepsen fortalte det lidt, han vidste, og saa fik de Børnene ind. De sov fra det hele, og det var godt, for de vilde have følt en dyb Krænkelse, om de havde hørt, at man antog dem for deres

Dødsfjender, Smaagrísene. Da de vaagnede og saa, at de ikke var hjemme endnu, hjalp de hinden med at græde en lille Tur, og Putte raabte paa Mor og paa Mellemmad, endda hun var ganske mæt endnu. Men det var nu saadan en Vane, hun havde: Mor og Mellemmad, de to hørte sammen.

Man overvejede endnu, hvad man skulde gøre ved Børnene — Præstekonen syntes ikke, de turde beholde dem til i Morgen — da en Vogn hurtigt rullede ind i Gaarden. “Er Børnene her?” hørte de en Stemme raabe.

“Naa Gudskelov!”

Forældrene havde naturligvis svævet i den dødeligste Angst, da de mærkede, at Børnene var borte. Heldigvis var Præsten kommet til at tænke paa de to Smaafyre, han havde set oppe paa Landevejen, og de var strax kørt i den Retning. De spurgte sig for mange Steder, og af de Folk, som havde raabt Børnene an, fik de at vide, at to Smaafolk var blevet set paa Vej ud ad Roum Hede til.

Ad skrækkelige Veje var saa Forældrene langt om længe naaet til Roum, og der fandt de igen Børnenes Spor; der var mange, som havde set Niels Jepsen køre ad Tostrup til med de to smaa Purke.

Børnene vidste ikke rigtigt, om de skulde glæde sig, da de saa deres Forældre. For Far og Mor saa’ saa alvorlige ud, og Mor var helt bleg og havde Taarer i Øjnene.

“Er jeg sød?” sagde Putte og klyngede sig ind til Moderen. Jo, hun var sød, men Mor fortalte hende ikke, hvor sød hun var.

Far saa paa Basse med et Par Øjne, der ikke lovede godt. “Hvor kunde Du?” sagde han strengt.

“Vi vilde jo gaa Far i Møde,” svarede Basse saa troskyldigt, at de alle maatte smile, og saa vidste Basse, at det ikke blev til Smæk den Gang. Men han græd alligevel og puttede sig ind hos Far.

Niels Jepsen, som ikke var kørt endnu, fik hjertelige Taksigelser af begge Forældrene, og lidt efter tog de hjem med deres Børn. Hver havde sin paa Skødet, og Børnene sov trygt.

Og hvor det gjorde godt at komme i Seng i den kendte Stue! Den Aften i det mindste gemte Basse sig ikke for Sidsel, da hun skulde klæde ham af.

HVALFANGST VED NEW FOUNDLAND

AF. H. TROLLE.

FOR Flertallet af Amerikanere staa New Foundland som Taageøen, og Engländerne, som ejer Øen, ved i Regelen ikke stort mere om New Foundland, end at der fanges en anselig Mængde Torsk paa Bankerne der omkring. For Gennemsnitsengländeren fremkalder New Foundland bare Forestillingen om “fogs, dogs and bogs” (Taage, Hunde og Sumpe) og kun de mere videbegærlige er kommen til Kundskab om, at Øen er noget mindre end Englands allerførste Koloni; ældre end selve Bermuda.

Indianerne har et Sagn om New Foundlands Tilblivelse, der lyder saa: Da den store Aand — Manitou — havde skabt Amerikas Fastland, fik han en hel Del Materiale tilovers, mest Klipper, Moser og unyttige Træsorter. Det Affald rullede han sammen i en vældig Klump og kylede det ud i Havet, hvor det blev liggende tæt ved Labrador og i lange Tider blot var kendt under det indi-

anske Navn Wee-soc-kadoo.

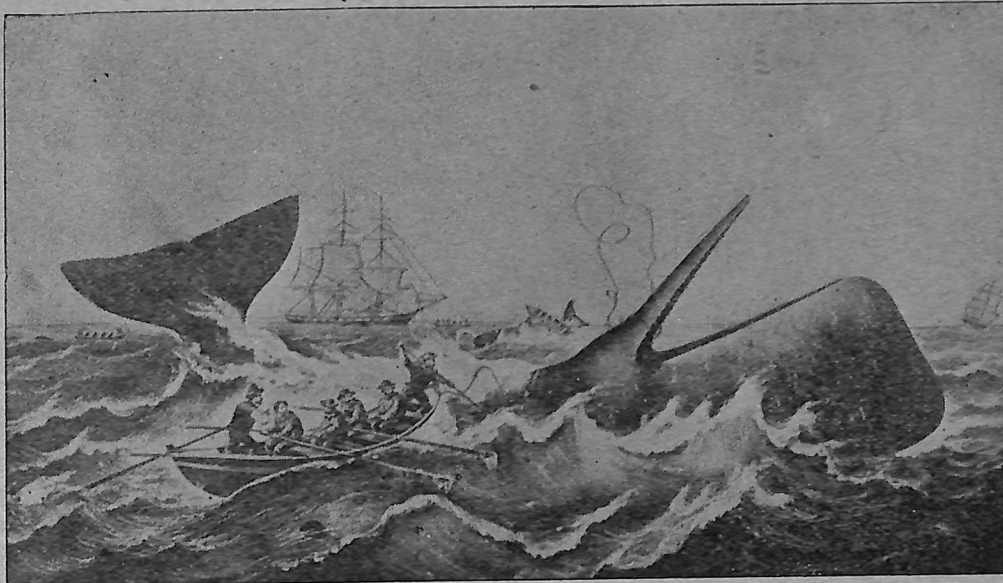
Og der laa New Foundland indtil Sebastian Cabot opdagede Øen i 1497, fem Aar efter Columbus’ Landing paa San Salvador, og tog den i Besiddelse for den engelske Krone.

Ikke længe efter Cabots Opdagelse naaede Rygter om den vidunderlige Fiskerigdom ved New Foundlands Kyster til England, og kække Devonshirefiskere trodsede det aabne Hav i deres skrøbelige Fartøjer og naaede Øen, hvor de slog sig ned. Det er disse Devonshirefiskeres Efterkommere, som nu udgør Hovedmassen af New Foundlands Befolkning. Saalidt som de spanske Guldsgere var villige at give deres hjemmeværende Landsmænd Oplysning om Eldorado, var de første New Foundlandfiskere ivrige efter bringe Fiskerne hjem til England. De foretrak at afhænde deres Fangst i det sydlige Europa, og i Begyndelsen af det sextende Aarhundrede sendtes uhyre Ladninger saltet Torsk fra New Foundland til Spa-

nien og Portugal. Hvor stort Fiskeriet allerede var paa Dronning Elisabeths Tid faar man en Forestilling om ved at høre, at der dengang laa ti tusinde Mand ude paa Bankerne, og at de indfiskede for mere end en og en halv Million Pund Sterling aarlig, en uhyre Sum i de Tider, og mere end Halvdelen af alle Englands Statsindtægter.

Det var spanske Baskere, som begyndte Hvalfangsten ved New Foundlands Kyster omkring Aar 1550. Baskerne havde siden umindelige Tider jaget Hvalen i den biscaiske Havbugt, og det er fra dette sælsomme Folk vi har Ordet Harpun. Engländerne var ikke længe om at erkende Betydningen af Hvalfangsten, men hvad angaar selve Fangsten, lod de altid en Basker staa ved Harpunen.

Jagten paa Hvalen, dette Havets Storvildt, maa have været en livsfarlig Sag i ældre Tider, for saa langt som op til Aar 1800 fangede man Hvalen fra aaben Baad med en Haand-Harpun. Men

i 1830 indførtes Slynghomben, og dermed gik Harpunen mere og mere ud af Brug. Det var en Nordmand, en Sømand ved Navn Svend Foin, som skulde blive Fader til den moderne Hvalfangst. Foin havde erfaret, at det næsten var umuligt at fange Blaaahvalen med den almindelige Harpun eller Slynghomben og opfandt derfor Kanonharpunen med en Slags torpedoagtig Explosionskraft. Foin begyndte den nye Fangstmaade i 1880 ved Finmarkskysten, og saa heldig var han, at han snart fik en Masse Efterlignere og den norske Stat forbød videre Hvalfangst i norske Farvande indtil Aar 1907. Nordmændene havde imidlertid faaet Blod paa Tandene, og da det forlød, at der fandtes talrige Hvaler i Farvandet mellem New Foundland og Labrador, drog de norske Hvalfangere did. Den første Hval fangedes den 25de Juni 1898 af Damperen Cabot, der inden Aarets Udgang havde 47 Hvaler paa Samvittigheden, og siden er Antallet steget, indtil det i 1903 naaede en Totalsum af 858 store Hvaler fordelt paa fire Skibe.

Det siges ofte, at Hvalfangsten i de senere Aaringer er gaaet tilbage, men det har intet paa sig. Ikke Mængden af Hvaler er det, men Prisen paa Tran og selve de fangne Hvalers Størrelse, som er gaaet ned. Et Par Tal vil belyse dette Forhold. I Midten af forrige Aarhundrede var det ikke ualmindeligt at fange Hvaler af mere end firindstyve Fods Længde, og i New Bedford Museum ses endog Kæben af en Hval, der maa have maalt et hundrede og femten Fod i Længden og have vejlet henved to hundrede Tons. En saadan Hval kunde afgive mere end hundrede Tønder Tran. Grunden til, at saa store Exempler saa at sige aldrig mere fanges er den forcerede Jagt, der ikke tillader Dyrene at naa til fuld Udvikling, for Hvalen bruger, som bekendt, op mod hundrede Aar for at naa sin fulde Størrelse. Men med Hensyn til Prisen paa Tran ser det daarligere ud. I 1850 vendte Hvalfangeren "Coral" hjem fra et treaarigt Togt med en Last af 3,350 Tønder Tran, der indbragte 126,630 Dollars. Man mente dengang, at en saa vældig Last ikke lod sig overgaa. Men hør nu her. I Sommeren 1915 kom Briggen "Cameo" tilbage til New Bedford, ligeledes efter en treaarig Krydsning, og medførte en Last af 4,000 Tønder Tran, for hvilken der kun betaltes 50,000 Dollars. Heraf ses, at Prisen pr. Gallon Tran i lidt mere end et halvt Aarhundrede var dalet fra halvanden Dollars til tredive Cents, hvad der vil sige det samme som at Hvalfangeren nutildags maa slide ganske anderledes for Føden end hans Førgænger i Halvtredserne af forrige Aarhundrede. Dengang laa det meste af Hvalfangsten paa amerikanske Hænder, og alene New Bedford ejede 314 Hvalfangere med en Besætning og Folk i Land af 10,000; men nu har Nordmæn-

dene et Slags Monopol paa Fangsten, og de arbejder væsentlig i det sydlige Atlanterhav og paa Stillehavet.

I ældre Tider var der et Skær af Romantik over Hvalfangsten, fordi Jagten dengang endnu havde noget af Sportens Fare over sig. Men med Indførelsen af Kanonharpunen er der ikke mere Spænding over Hvalfangsten end over Slagtningen af Kvæg i Chicago.

Hvalen rantes først med Harpunen, et tungt og klodset Jernspyd, der holdtes med begge Hænder, og som selv en Herkules næppe kunde kaste længer end tyve Fod. Naar Harpunen fik Bid, begyndte først den egentlige Jagt, idet den saarede Hval vilde svømme bort, trækkende den ofte tre engelske Mil lange Line med sig, medens Mændene gik i Baade for at nærme sig den flygtende Kæmpe og søge at dræbe den med Lansen, et langt, skarpægget Spyd forsynet med en ankerformet Krog, der blev drevet ind i Hvalen, naar man var Uhyret ganske nær. Man kan forestille sig, hvilken Fare, der var forbunden med dette: i en aaben Baad, ofte i høj Sø og lige ved en sprælende halvfems Fod lang Hval. Ofte knuste Hvalen Baaden med et eneste Slag af sin Hale og dræbte Folkene i Baaden. Endnu saa sent som i Maj 1903 led en norsk Hvalfangerkaptejn Johan Petersen og to af hans Mænd Døden paa den Maade under en Fangst tæt ved Isaffjord. Men Hvalfangerne var ogsaa tidt udsatte for at faa deres Skib løbet i Sænk af en rasende, saaret Hval. Den første troværdige Beretning man har om en saadan Katastrofe handler om Nantucket-Hvalfangeren "Essex," som den 29 November 1819, medens den laa paa Hvalbankerne i Stillehavet, blev angrebet af en saaret Hval lige efter at nogle Mænd var gaaet i Baaden for at give Dyret Dødsstødet. Hvalen, en Fyr af 85 Fods Længde, ramte Skroget tæt ved Ankerkæstinglugen, og svømmede derpaa om paa Bagbordssiden, hvor den atter gav Skibet et Slag af sin vældige Hale, der slog et Par Planker ud. Mandskabet blev strax beordret til Pumperne, men det var umuligt at holde Skuden flydende, og paa tredie Dagen efter Lækken maatte Folkene gaa i Baadene og sætte Kursen mod den tre Tusind Mil fjerne peruvianske Kyst. Efter fem Dages Sejlads naaede man den lille ubeboede Ducie-Ø, som man kan finde paa Kortet paa 125 østlig Længde og 24 Grader sydlig Bredde. Her forblev Folkene til den 27 December, da man atter gik i Baadene for at prøve paa at naa Land. Skønt der ikke fandtes Vand paa Øen besluttede dog tre af Mændene at forblive der fremfor at døje Tørst og Farer i de aabne Baade. Saa store som Folkenes Lidelser havde været før de naaede Ducie-Øen, saa forestod der dem dog langt frygteligere Ting, da de satte ud paa den uhyre Rotur med den 2,500 Miles

fjerne Juan Fernandez. Den tiende Januar afgik Styrmanden ved Døden og to Dage derefter drev Baadene fra hverandre. En efter en omkom Mændene af Tørst, Sult og Udmattelse, og eftersom de døde faldt de Overlevende over Ligene og aad dem som glubende Ulve. Det lykkedes to af Baadene at holde sammen til den 29 Januar, men da var fire andre Mænd døde og fortærede, og Kaptejnen foreslog at trække Lod om hvem der skulde lade sit Liv for at frelse de andre fra Hungerdøden. Men Frelsen var da ikke langt borte, for den 17 Februar sigtedes den engelske Brig "Indian" fra en af Baadene, og dens tre Overlevende blev taget ombord i Sejleren. Fem Dage efter fik Barken "Dauphin" fra Nantucket Øje paa en Baad, der drev om paa Havet. Man styrede ned mod den og fandt Kaptejn George Pollard og en Matros Charles Ramsdale som de eneste overlevende af Besætningen. Den tredie Baad eller dem, der forblev paa Ducie-Øen, hørte man aldrig siden noget til, men de Mænd, som blev taget op af Skibene, kom sig efterhaanden, og Kaptejn Pollard blev senere Matros paa Fultons navnkundige Dampbaad "Hudson."

Hvalfangstens Historie har mange saadanne Tragedier at opvise, men der findes ogsaa fornøjelige Oplevelser at berette om. I amerikanske Blade læste man i Oktober 1903 en højst eventyrlig Historie om en harpuneret Blaaahval, der efter at have løbet Damperen Puma's tre Miles Line ud bugserede Skibet helt fra Sydspidsen af New Foundland og til Labrador! Beretningen gav strax Anledning til eventyrlige Projekter om at dresse Hvaler og lade dem bugserer Skibe over Atlanten, og saaledes etablere en Kul- og Sejl-løs Skibsfart mellem Amerika og Europa.

I et Vittighedsblad saas en Afbildning af et saadant Fartøj, der i Stedet for Dobbeltkruger var forsynet med et Par Kæmpehvaler lagt i Sele som Tospand. Den Fjer, hvoraf Anden lavedes, bestod i følgende jævne Tildragelse, som Kaptejn Christophersen og Styrmand Hans Johansen paa Damperen "Puma" har fortalt: Puma harpunerede en vældig Blaaahval tæt ved Placentia Klokken ni om Morgenen. Hvalen blev "vild," og en forrygende Blæst umuliggjorde Affyring af en ny Harpun paa nærmere Hold. Hele Dagen bugserede Hvalen nu Damperen afsted med sex Knobs Fart, skønt "Puma's Maskiner gik med halv Kraft bak. Henimod Aften fastgjordes en ny Line til den første, der allerede var en mile ude, og "Puma" slog nu fuld Kraft frem. Dette syntes at tirre Hvalen, der nu lagde i med al sin Kraft og trak hele Agterdelen af Skibet under Vand, saa Dækket stod under Vand og store Dele af Maskinrummet fyldtes med Søen. Man kappede strax Agtertovet og undgik derved den overhængende Fare, men hele Natten derpaa slæbte den rasende Hval Skibet afsted med to miles Dødvægt af Tov og paa Trods af at Skibet gik med halv Kraft bak. Den næste Morgen syntes Uhyret lige saa vældigt som tilforn, men ved Titiden aftog Hvalens Kræfter, og Klokken elleve saas den flydende i Vandskorpen,

hvorpaa Kaptejn Christophersen omsider gav den Naadestødet. Kampen havde da været 28 Timer, og i det Tidsrum havde Hvalen bugseret Skibet tredive Sømil i Retning mod Kap Mary.

Det er Fiskerne paa New Foundland vi skylder Kendskabet til Kaskelottens ejendommelige Maa- de at søge sin Føde. Medens den almindelige Hval svømmer tæt Havfladen og nærer sig af enorme Masser næsten mikroskopiske Smaasild, kaldet Kril paa Norsk, søger Kaskelotten sit Bytte paa Dybet og dykker ofte ned paa store Havdybder for at gribe de store Dyr der udgør dens Næring. Det er især Blæksprutten den er efter, og der ud- kæmpes sikkerlig mange Kampe mellem Hvalen

og dens kæmpemæssige Bytte, der ofte kan blive af ganske eventyrlig Størrelse. Fornyligen skylle- de saaledes en Kæmpeblæksprutte ind paa New Foundlands Kyst. Uhyret havde en Længde af fem og fyrre Fod og havde ti Fangarme, hver af Størrelse og Tykkelse som en Kvælerslange og forsynet med hundreder af Sugekoppe. Hvalen griber Blæksprutten, slider den løs fra dens Hold paa en undersøisk Klippe og sluger den bløde Masse i Stykkevis, for dens Svælg er ikke større end at en knyttet Næve lige kan passere det. Un- dertiden falder dog Hvalen selv som Offer for sit Bytte, idet Blæksprutten, der ejer uhyre Styrke, slynger sine Fangarme om Hvalen og fastholder den under Vandet indtil Drukning gør en Ende paa dens Liv. En saadan druknet Hval ses nu og

da flyde i Havskorpen uden andre synlige Saar end Mærker af Kampen med Kæmpeblæksprutten, og man har ligeledes hyppigt fundet Dele af Blækspruttefangarme i Hvalens Bug. Det er denne Blækspruttediæt, som frembringer det besynderli- ge og meget værdifulde Stof, som kaldes Ambra og som finder udstrakt Anvendelse i Parfume- fabrikationen grundet paa dets Evne til at konse- vere Dufte for meget lang Tid. Ambra ses ofte flydende i Vandskorpen som et klart, porøst fedtet Stof, og da det er mer end dets egen Vægt i Guld værd, er det særlig eftertragtet af Hvalfangerne. Tidligere forstod man ikke, hvorfra Ambra stam- mede, men nu ved man, at det er en Slags sygelig Substans, der dannes i Hvalens Indvolde af ufor- døjelige Dele af Blækspruttes Legeme.

CHRISTIANSHAVN

AF DAGMAR WIGGERS.

Manden paa Frelserens Kirketaarn

CHRISTIANSHAVN fejrer i Aar 300 Aars Dagen for sin Tilblivelse. — Det var Bygekongen — Christian d. IV, der anlagde Christianshavn, vel nærmest for at befæste Slotsholmen med Konge- borgen, Børsen og de andre Bygninger, han havde rejst.

Før den Tid laa Øen Amager i Virkeligheden som en ret fjern Landsdel, skilt fra Moderlandet ved "striden Strøm," hvorover Forbindelsen i de Tider var baade besværlig og aldeles ikke ufarlig. Inde fra Land gik der et Par Stenmoler ud saa langt der kunde følges Bund, og derfra færgedes man saa over i Baade. Da Kong Christian d. IV fremsatte sin i Sandhed storslaaede Tanke at bygge en Bro over denne stride Strøm, da rystede Borgerskabet paa Hovedet, og det var ikke langt fra, at de mente, at nu fristede Landsfaderen Gud og hans uransagelige Visdom, der bød: "her- til og ikke længer." Men Kongen fuldførte sin Kongstanke og byggede en Bro, der sikkert, set med vore Nutidsøjne, vilde forekommet uhyre pri- mitiv og lidet formaalstjenlig, men saa helt mod- sat dengang. Det blev i Virkeligheden det Værk, der berømmes mest og pristes mest i dalevende og efterlevende Historieskrivers Berømmelse af den stolte Kongeskikkelse — vel nok Oldenborger- nes berømmeligste Ætling, naar de rigtig skulde fremhæve hans Dygtighed og Udsyn — thi Slotte- ne og Børsen, saa skønne de end var, de stod dog paa den solide Jord — men Broen, der forbandt Absalons By med Øen Amager, den var bygget over striden Strøm og svævede i Luften. Ak, om de gode Historieskrivere kunde kigge op fra deres evige Søvn og se hvorledes vi nu tumler os i Luf- ten, ikke alene hvad Broer angaar, skønt de sik- kert vilde faa et Nervetilfælde, hvis de saa Knip- pelsbro, især naar den hæver sig i Luften og lader de store Dampere eller de stolte Tremastere gaa igennem, jeg vil slet ikke tale om hvis de kunde kigge saa langt som til Brooklyn-Broen, eller om de var saa heldige at se et Par af de nu snart daglige tyske Desertører der kommer hertil pr. Flyvemaskine.

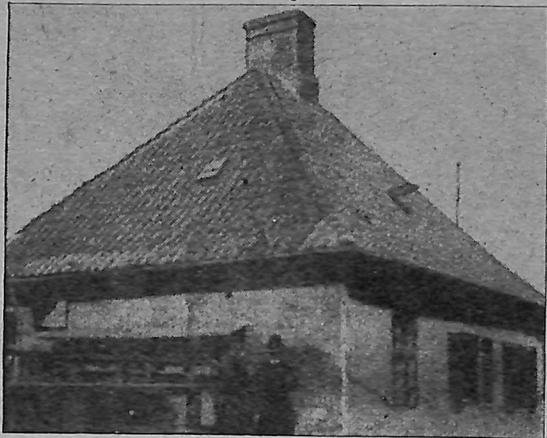
Naar man paa det kgl. Bibliotek har faaet fat i de rette Bøger, eller man læser C. C. Clausens Mindeskrift, erfarer man, at det var den 4de Juli 1618, at Christian d. IV paa Københavns Slot ud- stedte et "Skattebrev udi Danmark." Han lod heri sine kære tro Undersaatte, Bønder og menige Almue vide, at han allernaadigst havde anset

det for passende at anlægge en Fæstning paa Amager til Defension og Forsikring for Skibslaa- den, Tøjhuset, Slottet og den gamle By og i den Anledning behøvede en "mærkelig Summa Pen- ninge," saa han, hvad der egentlig var imod hans Villie, nødsagedes til "at lade Eder besøge om en mulig Hjælp" — det var altsaa Formen for Skat- teudskrivninger den Gang — nu gaar det mindre højtideligt til.

Saa udfærdigede han et Kort over den By han vilde bygge — anlagde Gaderne, og det er mor- somt at se, at Christian d. IV allerede da fulgte Principet med Længdegader og Tvergader. Der var 5 Længdegader, Kongensgade, den dobbelte Overgaden paa hver sin Side af Kanalen, Dron- ningsgade og Prinsessegade, der vistnok fra Be- gyndelse hed Prinsensgade, der alle havde den samme Afstand fra hinanden, 69 Alen. Det var Meningen, at der skulde bygges Hovedbygninger ud mod Strandgade og Overgaderne, hvor Varerne kunde opløses direkte fra Skibene ved Bolværket og saa skulde Pakhusene vende ud mod Kongens- gade og Dronningsgade. Derved fremkom de dybe smalle Gaarde, hvor der i Tidernes Løb rejstes de mest maleriske Gaardinteriører, der tænkes kun- de — Svalegange — udvendige Trapper, Bindings- værks Huse, hvor øverste Etage sprang frem med Karnapper eller hele udhængende Stokværk. Der planteredes et Træ høit og en Busk her, der lavedes en Hønsegaard bag et efeubevoxet Trem- meværk, mens Hønsene kaglede rundt og pikkede Føde op mellem den ujævne Brølægning.

Der er ikke mange af disse Gaarde tilbage, men dog nogle, og det er i Virkeligheden som en hel Opdagelsesrejse at vandre omkring paa det gamle Christianshavn, se paa de skønne Bygninger og titte ind ad de gamle, ofte kunstfærdigt udskaa- ne Porte. Ikke at det gik hurtigt med at faa Byen rejst og bebygget — saa langt fra. Amager-

"Kigkurven" paa Amager

landet er jo i sig selv en flad Slette, det højeste Punkt hæver sig kun 6 Meter over Havfladen, og her i Nærheden af Havet var det nærmest Stumpe, der først skulde opfyldes, og Kongen maatte da ogsaa friste med at den der vilde opfylde en Grund kunde faa den til Arv og Eje fri for al Jordskyld, naar han paa Grunden vilde opsætte en god Købstadsbygning. Der lokkedes ydermere med 12 Aars Frihed for al Skat og Tyng og 7 Aars Frihed for Udførseltold. Selv Fremmede kunde faa Lov til at slaa sig ned, naar de overfor Biskoppen kunde give skriftlige Beviser for deres Religions og Gudsdyrkelses Beskaffenhed.

C. C. Clausen fortæller, at den første, der benyttede sig af disse gyldne Løfter, var Københavns almægtige Borgmester Mikkel Vibe. Han var vistnok Datidens største Købmand, hans Foretagender strakte sig fra Hvalfangst i Nordhavet lige ned til den pyrenæiske Halvø, hvorfra han hentede Vin og andre kostelige Sager.

C. C. C. fortæller i "Politikens" Kronik en meget morsom Anekdote om samme Mikkel Vibe, hvordan han ved et Bryllupsgilde kom i Strid med den juridiske Professor Klavs Plum, der "gav sig til at være meget urolig mod Vibe, med Glas at slaa sønder, item med Hvislen og Fløjten." Plum blev saa vred, at han forlod Gildet og begav sig hen til en anden Professors Hus. Men da Borgmester Mikkel Vibe ved 10-Tiden forlod Bryllups-huset, drog han, sammen med en Flok andre Gæster, Mænd og Kvinder, hen foran det Hus, hvor Klavs Plum opholdt sig og gjorde Støj og Larm. Klavs Plum blev saa gram i Hu, at han styrtede ud paa Gaden med dragen Sabel og pryglede flere af Borgerne, ja, "forfulgte en rig og anset Mand, saa han maatte lade sin ene Tøffel blive paa Gaden."

Men det ved vi jo — i Christian IV's Dage drak man et højt Bæger, og naar de ikke, hvad egentlig var Formålet, drak hinanden under Bordet — saa kivedes og stredes man med Ord og Haandgemæng — ja, dragen Klinge om fornødent gjordes.

Christianshavn fik jo efterhaanden en gylden Tid — her rejstes de store Købmandsgaarde, her laa Sejlerne ved Bolværket — de stolte Tremastere, Briggen og Barken Side om Side med Bud og Rigdomme fra fjerne Lande. I de mægtige Pakhuse oplagredes uhyre Værdier, der atter spredtes med stor Fortjeneste. Det var i de Tider, da København var den stolte Handelsstad, da de store Handelskompagnier startedes og dreves, Asiatick Kompagni og Ostindisk Kompagni, da vi endnu selv havde Kolonier ude omkring i den store Verden.

Endnu rummer Christianshavn Minder fra de

Dage. Det var for nogle Aar siden, da jeg var yngre og mere romantisk anlagt, en af mine kæreste Affenture at vandre ud paa det gamle Christianshavn, langs de gamle Volde og igennem de stille Gader, hvoraf navnlig Strandgaden har bevaret mange af sine stolte Patricierhuse i omtrent uberørt Stand, hvad Facaden angaar. Disse skønne Huse med de rene Linier, de høje smaarudede Vinduer, de mægtige Porte med de stolte Trappeopgange med indlagte Relieffer i Væggene, med Marmor-Trin og prægtige haandsmedede Gelændere.

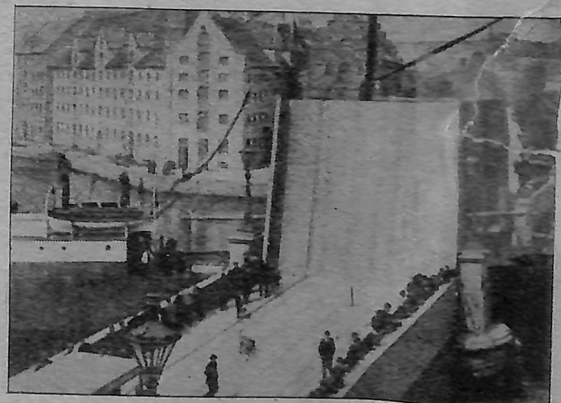
Naar jeg gik omkring derude syntes jeg de gamle Tider blev levende paany — jeg syntes jeg saa de store Sale oplyste til Fest — saa Kareterne holde paa Gaden, mens fornemme Damer i Gylden stykkes Huer, stive Brokadeskjoler og smaa bitte Silkesko traadte Dansen deroppe, hvor de mægtige Spejle med de forgyldte Rammer og de store Lysekroner fordoblede Herligheden, mens sjældne Vaser fra Indien smykkede Væggene. Jeg saa de store Handelsherrer, mægtige i deres Vælde, ved Kortbordene i de tilstødende Gemakker, mens de eftertænksomt afhandlede Tidens Begivenheder — Sejladsens Vanskelighed og Varernes Fordyrelse. I slebne Krystaller skænkedes Vinen fra Malaga og Sydens varme Egne, den duftende The fra Kina ombødtes i det fineste og skøreste Ostindiske Porcellæn til det gode hjemmelavede Bagværk og de kosteligste Syltetøjer, hvoraf Ingefær i de mærkelige Bojaner indtog Hæderspladsen.

Store og retlinede var disse Købmænd, som deres Huse var det — Telegrafene og Telefonen jog dem ikke til alle Dagens Tider, de havde Tid til at tænke sig om, de havde Raad til at handle ærligt og de følte sig som Landets Støtter. Der var ingen Aviser. Hvad de vidste om Verden derude, fik de at vide, naar Skibene kom hjem, eller naar en eller anden Yngling fra de store Huse drog paa de lange Rejser for at stifte nye Forbindelser, danne nye Handelsveje. De troede fromt og alvorligt paa det Præsten prædikede i Kirken, de giftede sig efter Forældrenes Villie og opdrog deres Børn i Tugt og Herrens Formaning. De drak dem en ærlig Rus, naar Lejligheden bødtes, var strenge Herrer i deres Hjem og i deres Virksomhed, men tro og loyldige Borgere for deres Konge og Land.

Naturligvis har Christianshavn ogsaa en anden Side — de snevre Gyder med de smaa faldefærdige Huse — thi det var saadan, at ingen Steder kom netop tillige saa megen Armod tilhuse som her paa det rige Christianshavn. Endnu kan man smutte ind ad saa lave Døre, at man maa bukke sit Hoved og krybe gennem en lang — jordlagt Gang, hvor en frithængende Trappe eller Stige fører op til smaa Rum, hvor Mennesker lever og færdes. Kommer man gennem Gangen, staar man i en lille ildelugtende Gaard, hvor uventede Trapper fører op til andre Beboelsesrum, saa lave og usle, at man gysrer ved Tanken om hvordan Beboerne kan udholde det. Paa alle Udspring og Trapperækværk hænger Børnetøj til Tørring, og det er ikke raadeligt at opholde sig for længe i Gaarden, man risikerer, at en vred Mand eller Kvinder i ikke alt for blide Ord beder en om at "skruppe af" — eller spørger om hvad man har her at bestille. Og det er rigtigt — Rigdommen kan taale, at man gaar og glor paa den som en Ko paa en rødmalet Port — men Fattigdommen — den har sin Stolthed og sin uafviselige Ret til at være ene og ubemærket.

De gamle Volde, der efterhaanden var blevet et fælt Tilflugtssted for Storbyens Bærme, er nu, takket være Grosserer Chr. Holm, blevet smukt istandsatte, planerede og beplantede, og det er en Fryd at spasere op forbi den gamle "Lille Mølle" — der nu staar uden Vinger, og langs det smukke Voldterræn med det klare Vand og den kønne lille Ø midt derude, hvortil man kan sejle i en lille Baad, hvis man er saa heldig at kende Baadmandsstrædes Kasernes Kommandant — hvis ikke maa man nøjes med Udsigten, der til den anden Side fører ind over hele det smukke gamle Christianshavn, hvor Frelserkirken med "Manden" oppe paa Kuglen hæver sig over det hele. Børnene leger og tumler ved Voldens Fod, de smaa med deres Sandgrave, de større holder mere af at tumle rundt paa Bolværkerne langs Kanalerne. Hvor mangen en rask Christianshavnerdreng har ikke herfra faret til Sø og skabt sig Ære og Anseelse enten derude i det Fremmede, eller naar han med Penge paa Lommen vendte hjem til sit kære Christianshavn — for Christianshavnerdrengen er ligesom Nybodersdrengen den raske ærlige Svend — Søgutten der tumler afsted til Lands og til Vands, men aldrig nogensinde glemmer det røde og hvide Flag eller de gamle derhjemme i den lavloftede Stue — eller — selv om han kan slaa et Slag i de fremmede Havne og se lidt dybt i et Par sorte Øjne eller lade sig forvirre af en spansk Tarantel — Pigen derhjemme — Pigen med det lyse Haar og de blaa Øjne, og hans Drøm er Hjemmet — Hjemmet hvad enten det bliver i de store Sale med fornemme Møbler eller i en lille Stue med Porcellænsfigurerne — Korallen under Glasklokken, de kolorerede Billeder fra Sydens og Vestens Havne og bedst af det hele — den Model af Barken, han selv snittede de lange Dage, da de laa under Sydkorset og ventede paa Passatvindene.

Den gamle Knippelsbro

MORTENS JULEAFTEN

AF JOHANNES V. JENSEN.

Det mørkede i Ingvar Hansens Gaard, skønt Klokken ikke kunde være stort mere end fire. Pigen gik med et uldent Tørklæde over Hovedet og bar Vand ind.

Husmanden kom frem fra Tærskeloen, han stod i Døren og pillede Avner af sine Bindeærmer, hvorefter han tog Yderfrakken paa og gik tværs over Gaarden hen mod Indhuset.

“Du kunde gerne hjælpe mig at bære Vand ind, Morten,” sagde Pigen og tittede ud af det store Klæde.

“Det kunde jeg sagtens,” svarede Morten og smilede ad Spøgen; han gik ind i Gangen, bankede Træskoene af og littede Klinken til Stuen.

Der var varmt som i en Badstue, Stuens Lugt var af Velstand; der var bleven spist god Mad derinde gennem Aarene. Konen stod ved Bordet og rørte Æbleskivedejg.

“Det er Morten,” sagde hun ind ad Sovekammerdøren. Ingvar Hansen kom frem i Bluseærmer og med store Sivsko paa.

“Vilde du noget, Morten?” spurgte han og satte sig gabende op for Bordenden. Ja nu var Morten da færdig for i Dag — saa og saa mange Traver.

Han havde ellers tænkt.....

Ingvar Hansen røg paa Piben og ventede.

Morten mente at bede om, hvad han havde til gode.

“Vi plejer jo at regne sammen hver Ugedag,” sagde Ingvar Hansen.

Naa ja, det gjorde de jo ogsaa, det var rigtigt. Ja saa.....

“Men Du kan godt faa din Betaling for de fire Dage,” sagde Ingvar, “det skal der ikke være noget i Vejen for.” Ingvar gik ind i Sovekamret og smækkede med en Nøgle derinde.

“Ja for jeg havde tænkt at skulde til Byen,” sagde Morten højt og befriet, — “efter Apoteker-sager.”

Ingvar kom tilbage og begyndte at tælle op paa Bordet.

“Se værsgo,” sagde han, “Der kommer til at mangle en Øre, men jeg har kun en Tøpre, kan Du bytte den?”

Det kunde Morten ikke, han tav og talte Pengene til sig.

Kan Du ikke bytte den? Ja, saa kan Du have en Øre tilgode.

Aa — Morten lo — det kunde skam være det samme.

“Da vil jeg ikke tage Ører af Dig,” sagde Ingvar noget bus og skød Tøpren frem, “Saa kan Du skyld mig en.”

Morten blev ked af det, han tav og stod med Huen —

“Ja, men naar Du skal til Byen,” sagde Ingvar, “saa kan Du gaa ind til Købmand Møller og tage noget med for mig. De ved Besked. Naar Du skal Vejen.”

“Det skal jeg nok,” sagde Morten lettet, “jo det skal jeg nok. Købmand Møller — jo.”

Det havde ikke været Mortens Mening at gaa til Byen den Aften, men saa bestemte han sig der til. Han stod lidt og lod Øjnene løbe rundt.

“Nu vil jeg sige Glædelig Jul!”

“Glædelig Jul, Morten,” sagde Konen.

Saa satte Morten Huen paa og kom afsted.

Tøpren var bleven liggende paa Bordet, Ingvar tog den og lagde den ind i Pengeskabet.

Morten skulde først hjem og have sagt fra. Klokken blev fem, inden han kom af Sted til Købstaden. Der var to Mil dertil, Morten kunde være tilbage henad ti, naar han skyndte sig.

Det var temmelig mørkt, men Sneen lyste; Morten kom op til Landevejen og gik stærkt til, han havde Vinden paa Ryggen. Klokken var syv, da han naaede Byen; det var begyndt at sne saa smaat.

Morten besørgede sine Smaaærinder, han var paa Apoteket, og han var inde og købe et Fjerdingspund Kaffe, Sukker og andet Pilleri. Han købte ogsaa for ti Øre Brystsukker; det var til Tøsen, forklarede han. Saa gik han hen efter de Sager til Ingvar Hansen. Købmand Møller skulde lige til at lukke da Morten kom.

Handelsbetjenten stablede Sagerne paa Disken, der var flere store Pakker, alt i alt en halv Snes Pund. Morten tog i Sejl garnet og løftede paa dem, det gik an.

“Men hvad siger De saa til denne her?” sagde Betjenten og slog en stor sammenrullet Zinkplade op paa Disken.

Morten saa' bestyrtet paa den og littede den op. Den vejede sine halvanden Lispund. Han saa' sig om.

“Skulde der ikke være en gammel Strikke, jeg kunde faa?” Morten begyndte at fordele Pakkerne paa sig.

Jo. Handelsbetjenten bandt en tyk Strikke om Zinkrullen og hjalp Morten den paa Nakken. Betjenten havde travlt med at faa ham af Sted, og da Morten gik ud ad Døren, stod han parat med Jærnstangen for at spærre Døren, inden der kom flere.

Morten var godt belæst, da han kom ud. Først da han var ovenfor Byen paa den fri Landevej, mærkede han ret, hvor strid en Nordenvind, han havde lige imod sig. Og det sneede med den. Det kunde nok blive en streng Tur med saa meget at bære.

Morten gik rask til; den sviende kolde Blæst trykkede imod ham og peb med sin Frostsne mod hans Øjne og forbi Ørene. Vinden tudede rigtig i begge Ender af den store Zinkrulle. Det var hæsligt, saa tung den var. Morten standsede og flyttede den over paa den anden Skulder. Han gik igen kraftigt til, men kunde godt mærke, at han havde gaaet Henvejen, han var stiv i Benene.

Imidlertid holdt Snefaldet op, det lysnede, og Vinden blev klar, men den tog til i Stivhed. Det blev Rendfog, den nyfaldne, fine Sne føg langs Grøfterne og ilede over den nøgne Landevej. Inde paa de øde Brakmarker spillede lange Snestrimer med Vinden, lette Slør fejede afsted, bag hver lille Knold lagde Sneen sig i Ly.

Morten gik til, Vinden gjorde stærk Modstand, han maatte bøje sig forover og tage hvert Skridt fra den. Frosten skar i hans Ansigt, den tog især paa Næse og Øren. Morten standsede og lagde sine Pakker fra sig paa Vejen, mens han søgte at faa Smærten af Ørene ved at gnide dem. Saa gik han videre. Snoren, hvori han bar Zinkrullen, skar

i Skulderen; han havde skiftet saa tidt, at de var lige ømme begge to.

Vejen gik en sjælden Gang forbi et Hus, men for det meste laa den aldeles bar over Landet, renfejdet af Blæsten og haard som et Gulv. Et og andet Sted lagde Sneen sig paa Vejen i Pletter, der var aflange efter Vindretningen. Ingen Lyd hørtes i den skarpe Vinternat, uden Sneens fine Hvislen hen over Markerne, en Lyd som en meangsløs Hvisken, Snestøvets øde Vise og Vindens tyste Berøring af et vissent Straa, der ragede stridt op af Sneen. Himlen var høj og klar i Nord, Skyerne skiltes derfra, det blev stjerneklart. Karlsvognen stod som en Brosche af syv sitrende Stene, nogle andre Stjerner tindrede blaaligt i den klare Nat. Synskredsen laa lavt nede, den kom ilende frem med Vinden bestandig, bølgende løse Sneslør slæbte sig viftende og spillede langs Grøfterne. I Læ af Overkørringerne dannede Vinden en Hvirvel og et tomt Sted, hvor Sneen lagde sig. Driven begyndte at hule sig over sig selv. Hvor der var Brinker eller Diger taagede Sneen ud med den Fart, den havde, og dryssede i fine Lag over Driven nedenunder. Vinden legede i den døde Kulde, Vinden fejede og smøg sig over det forladte Land.

Da Morten var kommen Halvvejen, blev han dødelig mat. Vinden sparede ikke, han maatte blive ved at presse sig frem imod den, og Pakkerne blev tunge. Især den Zinkrulle; Morten bar den under Armen en Tid for at hvile, han bar den foran sig paa begge Arme som et Svøbelsesbarn, og tilsidst læssede han den igen paa sine ømme Skuldre. Men det var snart lige meget nu, hvordan han stillede sig, det værkede endda i Lemmerne. Morten satte Benene frem og bøjede sig. Vinden blæste Benklæderne ind imod hans knokkelmagre Ben. Han syntes, at den ene Træsko blev saa lav under Hælen — skulde han have tabt Beslaget? Morten standsede og tog Træskoen af, stod paa et Ben med Hosefoden hængende i Luften. Jo, han havde tabt Hælringen — det var slem; Træet slides snart op paa den haarde Vej. Morten læssede Pakkerne paa sig igen og vendte sig mod Vinden. Han snusede Kulden op i sin hede Næse og glippede med Øjnene, de var gruelig pinte af Vejret, skønt han lukkede dem næsten i.

Morten skiftede igen Zinkrullen, han bar den nu til en Forandring helt nede paa Lænden. Han havde tre Fjerdingvej tilbage, det var et langt, bart Stykke Vej. Fjernt ude til begge Sider skimtedes enkelte røde Lys, de holdt Juleaften alle Steder nu.

Morten kunde ikke holde Varmen, han svedte Koldsved, hans Ben var hudløse hist og her og iskolde. Han maatte vel skynde sig, men det kunde maaske ogsaa være det samme, kan hænde det var lige meget. Han dinglede afsted og bar igen Zinkrullen foran sig i begge Arme. Af og til hvilte Morten ved at staa stille, han lagde ikke Byrderne fra sig, fordi der var Møje ved at tage dem op igen.

Saa lang en Nat det var, saa evig en Vandren mod en ædende Vind, den stumme Vind, og Kulden gik gennem Klæderne og krøb paa den nøgne Bryst. Morten huskede nogle Gange, han havde haft det godt og sovet i Varme, det skulde ikke tides ham mere, han skulde aldrig mere faa Lov at

sove, saa søvrig han var, saa søvrig.....

Sneen fæg som hvide Lin, det fine Støv rislede over Vejen, det saa' ud, som om den strømmede bort i hvide Striber.

Da Morten øjnede Lysene i Byen, stod han stille og duvede i Blæsten. Han tænkte sig om og syntes, at han havde været ligesom "henne." Uden at vide det havde han nok været ved at synke og glide ud.....Tomheden havde haft sine Arme om ham og hvisket ham i Ørene om det gode ved Hvilen, det velsignede.....

Morten blev bange og gik til med sine sidste Kræfter. Sveden brød ud paa hans klamme Krop.

Den sidste Fjerdingvej gik Morten med smaa

stive Skridt næsten uden at bøje Knæene, han holdt sig bukket helt forover og bar Zinkrullen ind imod Skødets med begge Arme. Han kunde ikke lade være at aande lydeligt.

Klokken var over elleve hos Ingvar Hansens, da nogen kom i Gangen og famlede ved Klinken. Det var Morten. Folkene sad oppe endnu og spillede om Pebernødder.

Morten løste Pakkerne af sig og lagde dem paa Bordet. Til sidst satte han Zinkrullen frem og saa' op:

Og saa var det den der.

"Den!" sagde Ingvar Hansen, "den er ikke til mig."

"Jo den er," sagde Morten, som om han vilde haabe, den var til Ingvar; han saa' sig om med Forundring.

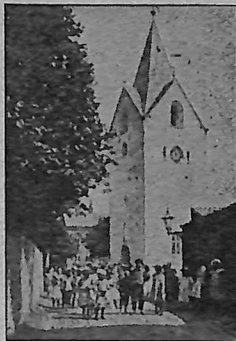
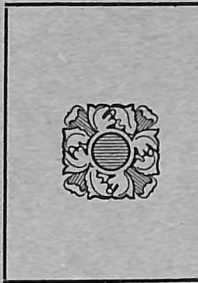
"Nej, det er nok en Misforstaaelse, den kender jeg ikke noget til, der maa Købmand Møller have taget fejl."

Morten saa' ned med et Udtryk, der fik dem til at le allesammen.

"Det har været en streng Tur for Dig," sagde Ingvar, "dine Øren har faaet Kuld."

Ja, Morten havde gule Vabler paa Ørene.

Juledagen over blev Morten liggende i Sengen hjemme af Træthed. Men ellers tog han ingen Skade.

Ringkøbing Kirke

FRA VESTEN I DANMARK

AF TONYS BROR.

EN vestjyske Natur har i hvert Fald for mig altid haft en særlig Tillokkelse, og aldrig har jeg følt mig mere glad og fri, end naar jeg har kunnet faa Lov til at vandre i Dage langs Vesterhavet. Man mærker her til fulde den mægtige Vælde, som faar Sindet til at bøje sig ned under Naturens Storhed, og allerhelst naar "Vestervov" viser sine Tænder, for saa er det, som om man fornemmer den Ro og Hvile for sine Tanker, som intet Kurophold i noget Bad med pragtfulde Hoteller og store Orkestre nogensinde kan give. Herude spiller Naturens store Orkester op, og ganske alene kan man i Timevis sidde og lytte til Vestenvinden, naar den støjende stryger ind over Klitterne, medens den trækker med sig det buldrende Hav, hvis Bølger bryder mod Revlerne for i mægtige Skumsprøjt at slaa ned over Stranden. Og det har altid staaet for mig som noget af det skønneste Livet kunde skænke mig, om jeg en Gang kunde faa mig et lille Hus langt derude i Klitterne, hvor jeg fra mit Vindue kunde se ud over Havet, og hvor jeg kunde sove ind til Bølgernes Musik og vaagne op ved den Revellie, som Vesterhavsblæsten trommede paa min Rude.

Derfor er det vel, at jeg holder saa meget af Ringkøbing. Jeg føler mig tilpas og hjemme i den lille By med de røde Huse og de røde Tage, og jeg holder af at gaa i de snævre Gader med de toppede Brosten, kigge ind i de gamle Gaarde og smaa Haver og tale med de gamle Borgere, som alle er uforfalskede Typer paa den rigtige gode gamle Vestjyde.

Knute Wilson var saadan en god gammel Jyde. I sine unge Dage drog han til Amerika, hvor han i nogle Aar fartede rundt i Staterne, indtil han slog sig ned i Spokane, Wash. Her havde han i mange Aar en god Forretning, og da han var bleven omkring de halvhundrede, solgte han ud og rejste hjem til gamle Danmark, hvor han med sin Hustru slog sig ned i sin gamle Fødeegn, købt en smuk lille Villa, og levede Resten af sine Dage i den lille, hyggelige, røde By. Nu er han død, men i det sidste Aar, han levede, besøgte jeg ham, og

Mr. Wilson og hans elskværdige Hustru vidste ikke, hvor gjæstfri de vilde være.

I flere Dage vandrede jeg med ham omkring i denne gamle By, som allerede havde Privilegier før Christoffer af Bayerns Tid. Og hver Morgen

En Sømine dreven paa Land.

gik vi ned til Havnen, hvor vi købte os en Fisk til Frokosten, eller vi besøgte Slagteren i Mellemgade, som altid havde en lækker lille Steg hængende. Og hændte det, at vi havde lagt Turen omkring Anlæget, saa syntes vi, at vi skulde aflægge Hotel Ringkøbing en lille Visit og styrke os med et Glas Portvin. Eller det kunde ske, at vi gik en længere Tur ud i Omegnen over Heden, hvor i gamle Dage Jens Langkniv holdt til. Det var jo en grumme Røver, som huserede her og som fik sit Navn fordi han som Vaaben altid brugte en lang Kniv, som han kastede efter sine Ofre, og da Kniven var fastgjort i en lang Snor, saa kunde han trække den tilbage til sig efter hvert Angreb. Jens Langkniv var hele Egnens Skræk, indtil en Dag en omvandrende Bissekræmmer fik ham udskadeliggjort. Og det gik saadan til:

En Dag kom Bissekræmmeren med sin Kramkiste paa Ryggen og en stor Knortekjæp i Haanden vandrende hen over Heden, og netop som han

var kommen op paa en Høj, saa han en Mand komme sig i Møde og kendte, at det var Jens Langkniv. Forskrækket ved dette Syn, kastede han sig ned paa Vejen, anstillede sig syg og døende, og klagede og jamrede sig, da han saa Røveren nærme sig. "Gue Ven!" sagde han med ynkelig Stemme, "hvem I saa er, kom ou hjælp mæ! a æ bleven saa syg, a truver ett a løver! — vil I ett ta min Kou Kram aa mi Kou Skillinger a haar i Kisten, aa bæhr den te næste Bøi, aa sie, om I ka fo en christen Minnisk te aa kjør ud ætter mæ — hvis sommes ti a ær ett dø førinnen!"

Da Røveren saaledes mærkede, at han kunde bemægtige sig hans Gods uden at slaa ham ihjæl, tog han Kramkisten af hans Ryg og Pengene af hans Lomme, og vilde til at gaa sin Vej dermed. Men Kræmmeren passede sit Snit, rejste sig hurtig paa Benene, idet Jens Langkniv vendte ham Ryggen, og slog ham med Knortekjæppen saa vældigt over det ene Ben, at det brækkede, og Røveren styrtede til Jorden.

"No, bitte Jens!" sagde Kræmmeren, "huddan æ 'et no mæ dæ? No begynder a aa komme mæ!" og løb derpaa afsted for at hente Folk, som skulde hjælpe ham at fange Jens Langkniv. Men nær var han dog undsluppen, thi da Kræmmeren kom tilbage med Folk, havde han slæbt sig ganske nær hen til et Rævehul, og da han nu saa, at han ikke kunde undvige, satte han sig overende og udkastede sin Kniv imod dem, saa at det blev dem vanskeligt nok, inden de omsider formaede at binde ham paa en Vogn og køre ham til Horsens, hvor han tilstod sine mange Misgerninger og led sin velfortjente Straf paa Rettersledet.

Et Par Mil nordvest for Ringkøbing ligger Søndervig, hvor for Resten Vestkystens bedste Badehotel findes — i hvert Fald hvad Forplejningen angaar, og gaar man herfra sydpaa langs Holmlands Klit, saa er man ude paa nogle af de vildeste og mest ensomme Strækninger paa hele Kysten.

Her findes kun saa at sige Klitter og Hav, og det eneste Selskab man har paa en Vandring her, er Søfuglene, som holder til i Klitterne. Men vidunderligt dejligt er her, og paa Strandkanten,

Redningsbaaden skal ud!

hvor Sandet er saa fast som et Stengulv, kan man gaa milevis uden at trættes.

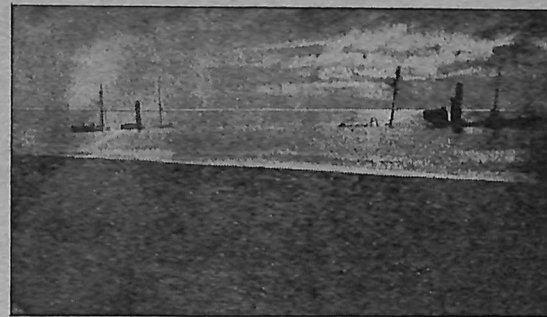
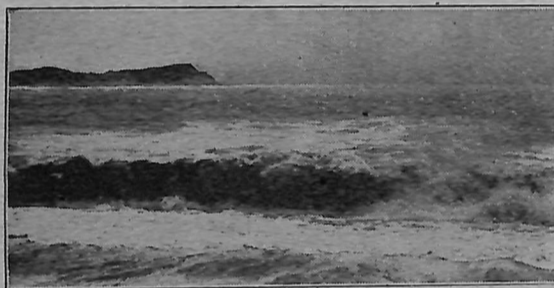
Gamle Vrag ligger i Havstokken og fortæller om Dramaer, som er udspillet her for Aar tilbage, og i denne Tid findes saa at sige hver Dag iland-drevne Miner. Det er nogle slemme Fyre, som man helst skal gaa langt udenom. I Reglen er de et Par Alen i Diameter, og den mindste ukyndige Berøring kan faa dem til at explodere.

I Ringkøbing bor der en Snedkermester, som hedder Tang — en Mand, som har Interesser og Sans for Ting og Sager, som ligger udenfor det dagligdags Arbejde. Han er bleven en dygtig Mand i sit Fag, skønt hans Hu slet ikke stod til Høylebænken. Han vilde helst have været til Søs. Men da det nu ikke kunde blive til noget, saa tog han trøstigt fat paa Sav og Høvl, men bedst befandt han sig, naar han i sin Fritid højste Sejlet og stod ud i Ringkøbings Fjord. Og en skønne Dag lagde han Kølen til sin egen lille Kutter, og hver Aften og hver Søndag kunde man se ham staaende paa sin Bedding og føje Spant til Spant, tindtil hans eget selvavede lille Skib vuggede paa Ringkøbing Fjords Bølgetoppe. Og en skønne Dag, da Vinden var frisk, inviterede Tang paa en Tur tværs over Ringkøbing Fjord. Vi kom i Olieøjlet og den lille Kutter fløj som en Maage henover Fjorden. Det var en Fart, der var værd

at være med paa — to Reb i Sejlene og ingen Brug for Klyveren. Her var Tang i sit Es — og som han sad der med Haanden paa Roret, og Sydvesten, som tog mod hver Dukkert, som Søen gav ham, naar Skuden stak Snuden gennem en Bølge, var han Typen paa en dansk Sømand.

En halv Time efter lagde vi til ved Nørre Lyngvig. Der findes her et lille primitivt Hotel, hvor der, da det var lidt udenfor Saisonen, ikke var nogen Gæster, og det passede mig allerbedst — saa godt, at jeg foreslog at blive der om Natten og tage hvad Huset formaaede. Det var en herlig Aften, og Tang og jeg fik os nogle rigtig gode gammel-dags jyske Kaffe-punse.

Holmstads Klit er dejlig og Turen langs Havet ned til "Hvide Sande" er enestaaende herlig med det evig "snakkende" Hav paa den ene Side og de dejlige Klitter paa den anden. Og stadig fangedes vor Interesse af de forunderligste Ting, som Havet havde skyllet op. Rester af Skibe og Beklædningsgenstande og meget andet. Og længere Syd paa ligger Bjerregaarden. Her var det at Englænderen satte de tyske Marineskibe paa Land ifjor, og Bjerregaarden gav Husly til alle de tyske Mariner, som lykkelig kom i Land, fordi Havet var roligt. Havde det været Paalandsstorm var ikke en Sjæl kommen levende paa det tørre. Men Strandvagten har travlt langs Holms-

Tyske Trawlere

lands Klit i disse Ufredstider. Havet giver igen hvad det tager, og der gaar næppe en Dag, hvor Strandvaskerne ikke viser sig, thi først her faar man Underretning om alle de "smaa" Kampe til Søs, og det viser sig, at mange Dramaer udspilles i Nordsøen, thi derom vidner de mange — næsten altid tyske Marinelig, som skylles i Land her. De vestjyske Kirkegaarde bliver snart for smaa, for de er jo ikke anlagt med saadanne Massebegravelser for Øje.

Men inden man forlader Ringkøbing og deres ejendommeligt smukke Omgivelser, maa man ikke forglemme at aflægge et Besøg i Musæet. Her er samlet mange gamle rare Sager, der som Ramme om en Mængde Genstande, der knytter sig til Mylius Ericksens Grønlandsexpedition, vidner om, at Byens Borgere ikke alene har Sans for deres Egn's Kulturminder, men ogsaa hædrer deres modige Bysbarn, som satte Livet til i Kampen for Videnskaben.

Men det smukke Monument for Mylius, som er rejst paa en af de mest fremtrædende Pladser i den lille By, vidner ogsaa om den Ærbødighed, som Borgerne viser Sønnen af deres By.

Og netop gennem denne Ærbødighed hædrer de sig selv.

PERSONALIA

"SPIONEN" FRA CHICAGO.

Alfred G. Andersen er en danskfødt amerikansk Journalist, som nu i flere Aar har været en af Hearst Bladenes bedste Penne. Sidste Foraar fattede han den dumdristige Plan at vilde besøge Berlin, og ved Hjælp af Chicago Herald-Examiner's Støtte lykkedes det ham virkelig at trænge ind i Tyskland under et paataget Navn. Efter sin Hjemkomst skrev han en Snes Artikler om hans usædvanlige Rejse, og et Brudstykke af en af disse, som handler udelukkende om Danmark, optrykkes her:

If an American Liberty Bond salesman could have canvassed Denmark he would have done a rushing business.

Every Dane I met during a stay of more than two months gladly would have made a sacrifice to see Germany whipped. The loss of Schleswig-Holsten is still a matter of great indignation, particularly in Copenhagen.

Officially Denmark is neutral. In their hearts the Danes are pro-ally to a man. And since the United States joined the entente the war has become a very personal matter with the Danes.

One day a baker in Aalborg sent a boy to see me with a very official looking letter which he was anxious to have translated. The envelope bore the return address of the War Department in Washington. It contained an American soldiers life insurance policy for \$10,000.

The Danish baker was named as beneficiary. The American soldier was his son. A letter from

the boy stated that he was with the A. E. F. somewhere in France.

Everybody in Denmark seems to have a son, brother, cousin or uncle in Pershing's army, or some woman relative in the American Red Cross.

Crossing St. Anne place in Copenhagen one morning, on my way to the American legation, I

observed a small boy with a pushcart. His cap dangled on the back of his head. And with all his heart he was whistling a tune that seemed strangely familiar. For a second I pondered. Then I recalled it. It was "Over There."

Since then I heard jazz bands play "Over There" in front of the "world-renowned magician" and the fat man's tent on Dyrehavsbakken, outside Copenhagen, at the merry-go-round in the Tivoli, at motion picture houses and cafes and by young folk thumping the piano in dozens of homes.

The words, too, had been translated. The Danish version was called "Til Geyær" (To Arms).

I heard 500 people cheer at the Industrikafeen when the orchestra rendered Sousa's "Stars and Stripes" and twice that number applauded at the Palads theater when American troops in action appeared in the Hearst-Pathé Pictorial Review.

Griffith's gigantic film production, "The Birth of a Nation," had a record run in Copenhagen before my arrival and returned before I left.

The best seller I found to be a Danish translation of ex-Ambassador Gerard's book, "My Four Years in Germany."

"Here, at last, you have the truth about Germany," said the Danes.

My teeth needed overhauling. But somehow I distrusted Danish dentists and had decided to wait until I returned to America, when, walking through Bispensgade in Aalborg, one day, I observed the following sign in English:

Presch Jensen, Doctor of Dental Surgery.

I entered.

"Where did you get your degree?" I inquired.

"At the Northwestern University dental college, Chicago," replied the dentist. "I had heard it was the best dental college in the world, so I went to America and spent a year there after having graduated in Denmark."

I had my teeth fixed then and there.

I could find no coffee in Denmark, and a Dane without coffee is—well, comparisons fall short. Various substitutes, equally unpalatable, had been introduced. But restaurateurs charge twice the old coffee prices.

At Aalborg I found the billboards covered with gorgeous posters announcing the arrival of the "world's greatest American circus." The word "American" made me skeptical. I attributed its use to the general fondness for everything American in Denmark. I went to the circus to investigate. I was met by a short, smoothshaven man with baggy trousers and an enormous Stetson hat. One look and I knew he was American alright. His name was Joyce, formerly of South Dakota.

"But how in the world did you get here?" I asked.

"Came to Europe seven years ago," replied Joyce, "as a vaudeville actor. Haven't been back since. I got married in France and organized this circus. Then the war broke out, and I took the whole shooting match to Denmark. I have been here for four years, just traveling from one place to another. But I can't raise enough money to get back to the States. So I just keep on traveling in Denmark."

Two grinning negroes came up. They were from Georgia.

"I have half a dozen of 'em," Joyce said.

"And Mrs. Joyce?" I asked. "Is she European?"

"Of course not. She's a Yank. She does a wonderful bareback stunt."

She did. I saw it that same night.

(Copyright, 1918, by Star Company)

MAJOR AXEL RASMUSSEN.

Der er falden mangen en god danskfødt Mand paa Vestfronten i Europa siden Amerika kom de Allierede til Undsætning i Foraaret 1917, og endnu flere Sønner af danskfødte Amerikanere har funden deres Grav derovre; men ingen har haft en mere glørværdig Karriere end Major Axel Rasmussen af det 28de U. S. Infanteri Regiment, som blev dræbt i Løbegravene ved Amiens den 4de Maj, 1918.

En Mand, der har kendt den Afdøde, skriver følgende om ham:

He was born near Odense, Fyen (Næsbyhoved Mølle) in 1881. He came to Portland, Oregon, with his parents in 1891, where he went to school. Prior to coming here he had attended "Giersings Realskole" at Odense. When the Spanish American war was declared he enlisted as a bugler in the 4th U. S. Cavalry and was discharged in 1899 when peace was declared, after making a splendid record.

Upon his return to civil life he engaged in the Music Business and became at different times manager for some of the leading music houses in the country.

Some years ago he took his wife to Mexico on account of her health, but she died, after which he joined the Mexican revolutionists under Madero and became a captain in a machine gun section. He did not stay in Mexico, however, but went up to the Alaska goldfields, where he re-

mained until the outbreak of the world war. He could not wait until the United States entered the war but went to Canada and joined the famous "Princess Pat's" battalion, saying that he could strike a blow for old Denmark while fighting under the British flag.

He started as a private and went through all the grades in the service until he became a major. He had many narrow escapes and was frequently cited for gallantry. Was recommended twice for the Victoria Cross.

Upon the entry of the United States into the war he was detailed by the British government to act as instructor for the American Expeditionary Forces in France, and General Pershing asked to have him transferred to the American Army and commissioned him major in the United States regular army.

He received the Distinguished Service Cross and the French military cross.

Rasmussen's Forældre samt en Broder bor i en Forstad til Portland, Oreg. I et Brev til Broderen, som er skreven den 28de April, sex Dage før hans Død, skriver han blandt andet:

"What I am going to do after the war, I don't know. There is mighty little use of planning so

far ahead under present circumstances, and I have been exceedingly lucky so far. Nearly all of the oldtimers in the 97th battalion that were transferred to other outfits in France are out of

the game for good—killed or wounded; some sick and others, sad to say, among the missing.

"In 13 months I was wounded once in March; in June was hit by pieces of shrapnel; in September I was hit again on my helmet with quite a chunk that knocked me down and out for a few minutes, and this March I was gassed—and I am not over that yet—the worst of them all!

"It is beginning to tell on me—I mean I am getting considerably older; and I believe that a room in your home to rest up in for about three months would do me a world of good. So I will speak for that room now, whether I should stay in the army or not.

"I don't suppose that I'll be transgressing the censor when I say my division is the one going in; and when you read in the papers about what we are doing, don't forget that your brother is leading what is considered the best battalion of them all.

"We have been on the march for about a week, a hard, grueling march, and in that time I have not had a single man fall out. When you consider that I have approximately 1,100 men and about 70 mules and horses that I am responsible for, you can realize what it means.

"And I have the men with me. I am a strict disciplinarian, but the men all get a square deal, and they know it.

"They will go to hell with me, and I am proud of it—proud of my men that I have practically trained myself. The time is not far away when the little trench warfare that they have had will be forgotten in the big things they are going to see. Many of them, of us, will never return to tell the tale, but they will give a good account of themselves, every mother's son of them."

Den smukkeste Mindetavle om Major Rasmussen er dog skreven af en af hans Løjtnanter, Norborne Russell Gray, fra Louisville, Ky., som i et Brev til sin Moder den 11te Maj fortæller om sin tapre Overordnede og hans Død:

"May 11, in France.—We have been shelled night and day with gas, high-explosive shells and shrapnel, but are nothing but support so far. We work nights and often days on trench wiring and other defenses, but our chance to go forward in a general attack is yet to come. This battalion is a kind of shock battalion so I guess we will see it sure enough when they do turn us loose. Since I last wrote our battalion has suffered a terrible loss and the A. E. F. has lost the most capable and most respected major in the U. S. army. Last Saturday night two H. E. S. struck the battalion P. C. just as the staff was going down into the dugout. Major Rasmussen was torn and paralyzed and one hour later breathed his last. He is the only man we have lost in the two weeks or more we have been here.

"When he came to us we were not the best battalion in the army. Today I'm sure that we are. A man of about 40 years old, standing six feet six inches tall, of magnificent physique, handsome and big-brained, he impressed us the first day he took hold. We were in the midst of a maneuver in deep snow and miserable weather. He began by telling the soldiers what they were doing and by insisting upon their well-being. Men were compelled to keep clean and care for their persons, health and equipment. Platoon commanders were held personally responsible and compelled to see that men carried out these rules. Common sense, iron discipline, keen intellect and a wealth of experience were forced all through the organization. We had a model and a man who

knew. Major Rasmussen has seen service in the Philippine Constabulary, in the United States cavalry, in the Boxer uprising. In Alaska he had worked in the Klondike. In Mexico he had operated a machine gun for Obregon in the early days after the fall of Diaz. When this war broke out he went to Canada and joined that famous organization, the 'Princess Pat.' As a first Lieutenant he went to France. Time and again he was mentioned for bravery, and was sent back wounded to help to organize the 97th and 98th battalions and be a major in the Canadian service.

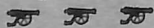
"He was at Vimy, Messines and others of the hottest fights and was noted as a raider. Our government obtained his release, and commissioned him major and gave him a battalion despite all traditions and methods of giving commissions common in the United States regular army. About two days before he was hit he was around to pay Company F officers a visit. He stayed in our billet, played the piano, regaled us with stories and left us about 1 a. m., after one of the most entertaining evenings of my life. When the runners came with the news that he was desperately wounded, the company commander went to him at once and, during the hour he lived, with body torn and paralyzed, he still worked, giving directions. He knew they had gotten him this time, and said so. His last request was for a decent burial, that the battalion 'give them hell,' and that Captain Anderson take his money out of his breast pocket and buy tobacco for the men.

"Had you seen the wild flowers the men strewed upon the remains before they went to headquarters and had you seen the solemn faces through the battalion you would appreciate the position he held in every heart. It fell to my lot and my 'bunkie' Foster V. Brown, Jr., to be pallbearers. A truck met us several kilometers out of town and took us to the little town where the burial was to take place. About ten officers went from the battalion, and I never expect to see a more solemn occasion.

"The grave was dug just outside a little French churchyard, beside several other recent American casualties. About 50 yards back in column of companies a battalion was drawn up. The officers met the remains about 200 yards down the road. They were covered with the American flag and a beautiful design furnished by the regimental band. The procession started with the band playing the funeral march. The headquarters company, with a whole platoon as firing squad, followed, then the chaplain and the remains, simply covered with the stars and stripes.

"The procession was slow and solemn and brought tears to the eyes of all, as the French wounded and the private soldiers who lined the road, came respectfully to the salute as the colors passed by. We all wore our helmets, arms and work uniforms, the men, the same, but the salutes and the parade rests were as perfect as if all had been in full dress. The Episcopal service was said, the band played 'Nearer My God to Thee,' then came the firing squad and that beautiful bugle solo, "Taps." It was pitiful to see those three men who had fought with him in the Philippines. They had seen whole battalions wiped out, but to see this friend there dead seemed to break their hearts. Two broke down and cried like children. I have never been through such an experience. Would that when I die I can be so mourned by a squad as Major Rasmussen was by our battalion, yes, our whole division.

"It is now May 10, and we have been complimented by our corps commander. The allies seem not only to have stopped the German rush, but the back kick has begun."

Løjtnant Gray, som skrev disse smukke og dybt-følte Ord, blev dræbt af en tysk Kugle faa Dage efter, den 28de Maj.

JAMES SØRENSEN.

John Henry Monrad, den danske Statsmand Biskop Monrads yngste Søn, blev de dansk-amerikanske Mejerimænds Nestor. Fra 1885 til han i 1907 med nedbrudt Helbred vendte tilbage til Danmark arbejdede han for det amerikanske Mejerivæsens Udvikling og Opkomst, og han opnaede at blive en over hele Landet anerkendt Autoritet paa dette Omraade. Rig paa Indsigt og Erfaring, energisk, ærlig og ubestikkelig i al sin Færd, veltalende og i Besiddelse af store journalistiske Evner, udfoldede han en Virksomhed, som satte blivende Spor i det amerikanske Mejerivæsen. Naar John Henry kastede sig ind i en Debat; enten med Mund eller Pen, vidste man paa Forhaand, at den vilde blive ført til Ende; thi han gav ikke op, før han havde faaet slaaet fast, hvad

han ansaa for at være ret og sandt. Og han gik som Regel ud af Kampen som den sejrende.

Saa rejste Monrad hjem. Men han efterlod sig en Arv her i Landet, som Hundreder af hans udvandrede Landsmænd tog op efter ham og frugtbargjorde, dels i det praktiske Mejeriarbejde, dels som Lærere ved Staternes Landsbrugsskoler, som Konsulenter i Staternes og Forbundsregeringens Mejeridepartementer, Redaktører af Mejeriblade o. s. v. Men af alle disse Arvtagere, der saa at sige alle har "made good," er der saa vidt mig bekendt kun een, som er blevet betroet Ledelsen af en Stats hele officielle Mejeriadministration, oven i Købet den Stats, som er blevet den ledende paa dette Omraade her i Landet.

Denne Mand er James Sørensen, Dairy and Food Commissioner i Minnesota.

James Sørensen er en Minnesotamand helt igennem, idet saa at sige hele hans Livsgerning har tilhørt denne Stat, siden han i 1900 kom til Amerika som udlært Mejerist fra Danmark, fraregnet nogle faa Aar i andre Stater i Begynderaarene. Han gennemgik et Kursus i theoretisk og praktisk Mejeribrug paa Minnesota Stats Agerbrugsskole og gik derfra ud i det praktiske Arbejde som Bestyrer af et af Statens største Andelsmejerier, som under hans kyndige Ledelse blev et Møn-

stermejeri. Det varede da heller ikke længe, før Statsautoriteterne fik Øje for hans Værdi. Alle-rede i 1907, kun 7 Aar efter at han var landet i Amerika, blev han udnævnt til Inspector (Konsulent) under Statens Dairy and Food Department, en Stilling, som han varetog med stor Dygtighed i en Række Aar. Samtidig gjorde han i flere Terminer Tjeneste som Instruktør ved Statens Mejerikursus paa Agerbrugsskolen.

Det var et vigtigt Hverv, som her blev betroet ham, og han røgtede det paa en Maade, som vandt fuld Tilfredshed i alle Mejerikredse, og ikke mindst blandt Farmerne. Ved Siden af det almindelige Tilsyn med Mejerierne agiterede han nemlig kraftigt mellem deres Malkeleverandører for god Fodring. Røgt og Pleje af Malkebesætningerne og navnlig for Avl og Opdræt af Malkekvæg. De saakaldte Kontrolforeninger, som kom her til Landet fra Danmark under Navnet "Cow Testing Associations," voxede frem i Staten i betydeligt Antal og med fortrinlig Organisation under hans Ledelse. Og ved Siden af alt dette fik han Tid til at udføre et betydeligt journalistisk Arbejde som fast Medarbejder ved Minnesota Mejeristforenings Organ "Dairy Record," hvis Hovedredaktør, Henry Sandholt, forøvrigt ogsaa er dansk. I dette Blad har James Sørensen i mange Aar hver Uge skrevet en Afdeling, "Practical Butter Making," og dette Arbejde har han ikke opgivet, trods det omfattende Arbejde der nu paa-hviler ham som Statens Mejeri- og Fødevarer Minister. I denne Afdeling nedlægger James Sørensen hele sin rige og grundige Erfaring paa alle Mejeriomraader, de største som de mindste, og i et udmærket Sprog. Og det skulde ikke undre mig, om det ganske særligt er gennem denne Afdeling at han er kommet til at staa sine Fagfællers Hjerter nærmest.

Men der ventede ham større Opgaver. Efter mange Aars Overvejelse gik Minnesota Stats Legislature ind paa at oprette et Statsmejeri, en Institution, i hvilken de forskellige Fremgangsmaader ved Fremstilling af Mejeriprodukter og hvad dermed staar i Forbindelse, kunde blive prøvet ad experimental Vej, inden de gik ud i Livet. Et vel ledet Forsøgsmejeri er af uberegnelig Værdi i en Mejeristat; men den store Vanskelighed ved dets Administration er at faa den rette Leder af Foretagendet. I den Retning kom Minnesota let over Vanskeligheden. James Sørensen var saa at sige selvskreven til Stillingen, og han overtog den uden Tøven, da han blev kaldet til den. Det Arbejde som Statsmejeriet i Albert Lea har udført i de Aar, det har bestaaet, viser, at han var den rette Mand paa den rette Plads. Ethvert Spørgsmaal, som blev forelagt ham til Besvarelse og Afgørelse, fik en grundig Overvejelse, støttet af praktiske Forsøg, inden Kendelsen blev afgivet. Og Erfaringen har vist, at Statens Penge sjældent re blevet anvendt bedre, end da den nødvendige Sum til dets Anlæg og Drift blev givet af Bevillingsmyndighederne.

Lidt efter lidt har Befolkningen i navnlig Agerbrugsstaterne faaet Forstaaelse af, at Politik intet har at skaffe med Administrationen i de Statsdepartementer, som har med det egentlige Erhvervsliv at skaffe. Allerede for adskillige Aar siden gled Mejeri- og Fødevarer Departementet i Minnesota Statsadministration ud af Politik i Almindelighed og Partipolitik i Særdeleshed. Da den Mand, som indtil ifjor forvaltede Embedet som Statens Dairy- and Food-Commissioner, og som forøvrigt ogsaa var en udmærket dygtig og indsigtfuld Fagmand, tog sin Afsked for at overtage en Post under Forbundsregeringen, blev Stillingen tilbudt James Sørensen af Statens Guvernør. Udnævnelsen blev billiget i alle de Kredse, med hvilke Departementet har at skaffe. Og saaledes gik det til, at Gaardmannssønnen fra Satrup ved Hor-

sens i Dag staar som den øverste Leder af Staten Minnesotas vigtigste Landbrugsgren.

Paa alle Omraader har han gjort Fyldest ogsaa i dette betroede Hverv. Han har blandt andet vist sig som en udmærket Administrator under de vanskelige Forhold, som Krigen og de med den forbundne, af Staten ledede Besparelser har gjort nødvendige. Her skal kun nævnes et enkelt Exempel.

I mange Aar har de store Samlemejerier, de saakaldte "Centralizers," benyttet et i høj Grad økonomisk System ved deres Indkøb af Fløde, som i mange Tilfælde skulde transporteres Hundreder af Mile, ofte ind i andre Stater, før de naaede det Mejeri, hvor den skulde kæernes til Smør. Opkøbet skete ved Agenter rundt om i Smaabyerne, som konkurrerede med de lokale Andelsmejerier ved at betale høje Priser for Raaproduktet, indtil de fik kvalt Lokalmesjeriet, hvorefter de satte Prisen ned til den lavest mulige. Denne Fremgangsmaade gik først direkte ud over Far-

merne, men i det lange Løb led hele Staten, hele Samfundet derunder. James Sørensen, som er en varm Ven af Andelsbevægelsen, havde længe indset, at Flødehandelen paa denne Maade var kommet ind i et galt Spor, og han benyttede som Kommissioner sin Myndighed til simpelt hen at forbyde Opretholdelsen af en Mængde af disse Flødeopkøbsstationer som stridende imod det Sparesystem, som Krigsforanstaltningerne nødvendiggjorde. Hans Exempel blev fulgt af flere af hans Kolleger i andre Stater.

De Inspektører og andre Funktionærer, som arbejder under Departementet, er under streng Kontrol af deres Chef, og viser nogen af dem sig at være efterladende i deres Pligter eller optræder paa en Maade, som er stridende mod deres Stillingens Værdighed, faar de deres Afsked, hvis Undersøgelsen af deres Sag viser, at de har forset sig.

Som kyndig Fagmand bliver James Sørensen jævnlig afkrævet Kendelser angaaende tvivlsom-

me Spørgsmaal inden Mejerifaget. Det i mange Aar brændende Spørgsmaal om Salgssmørrets procentvise Vandindhold, det lige saa vigtige om Brug af Neutraliseringsstoffer for Fløde til Fremstilling af Smør, som er blevet sur under Transporten, og mangfoldige andre af mere eller mindre indgribende Betydning bliver jævnligt indanket for hans Domstol af Retsvæsenet eller af Mejerimænd ved Møder og Konventioner.

Men frem for alt helliger James Sørensen sin Tid til Embedets Forvaltning. Han fornægter aldrig den Rod, af hvilken han er runden. Stille og sindigt vandrer hans kraftige, undersøgsige Skikkelse med de brede Skuldre og den korte Hals, paa hvilken sidder et karakteristisk, ægte jysk Hoved med en bred Pande og et Par kloge, venlige Øjne, om mellem Departementets Personale eller kommer de Besøgende imøde, som søger Raad og Vejledning hos ham eller blot kommer ind for at trykke hans Haand som gammel Ven.

—n—n.

KØBENHAVN UNDER VERDENSKRIGENS SKYGGE

AF DAGMAR WIGGERS.

HVOR er vort kendte gamle, glade København blevet af? Hvor er "alle Mennesker" henne? Hvor er "hele København?" — Naar vi i gamle Dage, det vil sige, før Krigen sad i det kgl. Teaters Parket, ude hos Nimb i Tivoli, mens Rakterne hvislede op fra Kunstnerplænen, eller vi dasede under det store Solsejl paa Hotel d'Angleterre, saa var vi i København, rundt om os var "hele København" — vi nikkede til hinanden ved de forskellige Borde og Pladser, og dem vi ikke netop nikkede til, kendte vi dog ud og ind, vidste hele Slægtregisteret, kendte de smaa Uregelmæssigheder, der havde krydret Samtalestoffet — eller vidste hvorved de forskellige Familienmedlemmer havde udmærket sig. Kort sagt, vi følte os hjemme.

Saa ganske anderledes nu paa Krigens fjerde Aar. Allerede det første Krigsaar væltede en Bølge af Udlændinge ind over Byen, de oversvømmede vore Hoteller, Restauranter og Cafeer, Tysk, Polsk og Russisk svirrede om Ørene, men vi prøvede dog at holde Stand. Vi sad endnu ved Stambordene og de andre var de Fremmede. Men efterhaanden erobrede de Fremmede Byen. Det hjalp ikke, at der paa et vist Tidspunkt blev hjemkaldt mange Tusind Tyskere, der kom blot saa mange flere Russere og Polakker, for hvem Tilstanden i Hjemlandene var uholdelig. Samtidig steg Priserne paa alt muligt, paa Boliger, Levnedsmidler og Klædningsstoffer. Det Publikum, vi kaldte "hele København" og som bestod af Byens bedste Familier, mere socialt end egentlig økonomisk set, distanceredes, de kunde ikke følge Trup med de indvandrede Rigmænd og vore egne nybagte Krigsmillionærer — brød sig sikkert heller ikke om det. De blev efterhaanden hjemme, og naar de en Gang imellem kom ud paa de kendte Steder, følte de sig fremmede. Hvem var det, der sad ved næste Bord, hvem var det, der talte højt midt under Overturen, hvem var det, der kom masende ind paa første Række, overløst med Brillanter, klædt i udfordrende smagløse

kostbare Klæder — hvem var det?

Det var ikke kendte Ansigter eller kendte Navne — det var ikke København, — og det rigtige København smilte træt og kedede sig.

Og nu da de Fremmede har optaget de bedste Lejligheder, de bedste Værelser paa Hotellerne, alle Badestederne der har Navn og de bedste Huse rundt om op ad Nordsjællands søgte Sommersteder, nu er København som en fremmed By. Det føles ikke mere som noget Savn at man ikke kan rejse ud — Udlandet er kommet til os — rundt om os høres fremmede Tungemaal, rundt om ses fremmedartede Ansigter, slaviske, gulbrune Ansigter med blaasort Haar og skønne mandelformede Øjne, tykke røde Læber — Mændenes Fingre lynar af Brillanter, der spises og drikkes stærkt, kostbare Skindsorter, og outrerede Mode- dragter med stærke Farver, giver Byen sit Præg.

Vore egne Krigsmillionærer ses naturligvis ogsaa overalt, men selv om de taler vort gode danske Sprog, saa taler de det dog oftest paa en udpræget vulgær Maade, den vi kalder a la Grønne-gade, og de er i Virkeligheden det "rigtige København" ligesaa fremmede som dem, der taler et uforstaaeligt Sprog.

Samtidig er København blevet en stille By — de snævre Gader, der før genlød af Automobilernes evindelige Trutten, af Omnibussernes Prusten og Sporvognenes Kimen, ligger underligt døde hen. Automobiler og Omnibusser er forlængst ophørte at køre — kun en ganske enkelt Automobil, der af særegne Grunde har faaet Tilladelse til at køre, ses nu og da — Drosker er der ikke Tale om, naar undtages de ca. 100 gamle Hestedrosker, der er gravet op af Glemselens Støv, og med deres skindmagre "Lottes" foran travet sindigt afsted eller staar ventende paa Holdepladserne mens det gamle snart forglemte Billede: Kusken, der mage- ligt slumrer, halvt siddende og halvt liggende, paa Dørtrinet og ind i Vognen, mens "Lotte" sindigt gumler af Muleposen, der desværre nu indeholder mest Halm og meget lidt Kærne, er blevet leven- de igen.

Gadebelysningen er mindsket af til det mindst mulige, det er nærmest kun paa Hjørnerne og ved Gadekryds, der endnu er lidt ordentligt Lys, og da al Butiksbelysning forlængst er forbudt efter Lukketid, er det ikke at undres over, at mange Mennesker forsyner sig med Haandlygter, Lommelygter og deslige for at finde hjem om Aftenen og navnlig for at finde op ad de mørke, ofte skumle Trappegange, der hører til københavnske Ejendomme, thi i de gamle Huse, hvori ikke findes elektrisk Trappeautomat, og det er langt de fleste, tændes der overhovedet ikke mere paa Trapperne.

Underligt er det at tage en Tur ud ad Frihavnen. Der hvor ellers alt strømmede over af Liv og Arbejde, er nu stille og dødt — de store Kraner staar stille oppe i Luften, den muntre Lyd af deres Snurren og Rullen, af Varetøndernes Larmer og Kullenes Raslen — af de tunge Fragtvo- gnes Rullen hen over den ujævne Brolægning — af Ankerspillets lystige Opsang — af Folkenes Raab — Banden — Latter og Sang — alt er forstummet. Kun nede ved Islands Brygge losser nogle faa Kulskibe fra England og af og til kommer der en Damper fra "Det Forenede" ind i Havnen —

Hvidøre

ellers er alt henvist til indenrigs Fart — Skibene fra Kvæsthusbroen, Larsens Plads og Havnegade — til de smaa Pæreskuder fra Svendborg og Marstal, der nu gaar til Norge og Sverrig og henter Træ og Tømmer herved, hvis de ikke kommer fra Jylland med Tørv og Frugt.

Nede i Nyhavn — dette underlige halvt hollandske Kvarter, hvor Husene staar med de spidse Gavle ud til Gaden, hvor Kanalen baner sig Vej helt ind til Byens Hjerte, og hvor hver eneste Kælder huser en Sømandsbeværtning, Udsalg af Tobakker og Skraa eller hele Udstyret til Sømanden, lige fra det blaa Matrostøj til Oliekapper, Søjstøvler og Sydveste, her hvor i gamle Dage store Klynger af Matroser fra de fremmede Skibe vandrede op og ned i lange Rækker, stillede sig op foran "Kanonfotograferne" og forsvandt ned i de mange indbydende Kælderhalse. Liv og Lyst var der i Kvarteret, Sang og Harmonikaspil lød ud fra de aabne Døre og Vinduer, Terninger raslede — Pigebørn lo og hvinede, og det kunde jo ogsaa hændes, at Lystigheden endte med et muntert Slagsmaal, der i Reglen opløstes i stor Forsoning og nye "Omgange" — men — det hændte jo ogsaa af og til, at Svenskere og Finner, der har lidt nemt til Kniven, tog alvorligere fat, eller at en og anden "uforvarende" dumpede ud i Kanalen og glemte at komme op igen. Nu ligger Nyhavn stille hen — i Kælderhalsene staar Restauratøren eller hans trivelige Madame og ser fangt hen ad Gaden — en enkelt Matros staar med sin Kæreste om Livet og lader Kanonfoto grafen forevige Forbindelsen, der maaske holder bedre nu, da der ikke er Tale om at komme paa de lange Rejser. Foran Forhøringsagentens Kontorer staar enkelte Grupper og ser betænkelige ud — der gaar ingen Skibe, og de der gaar er paa de farlige Veje. Hvad nytter det, at Hyren er forhøjet mange Gange, Tanken søger hjem til Mutter og Ungerne. — Storm og Uvej, lad gaa med det, det er de vant til — men den lumske Torpedo der farer frem under Vandet og rammer dem midtskibs, helst i Maskinen, eller Minen, der exploderer og uværgerlig sender hele Skibet til Bunds paa faa Minutter — nej — nej — Skraaen vendes og Spytet farer langt hen ad Gaden.

Og gaar et Skib ud af Havnen følges det med ængstelige Blikke, af Mandskabets Slægtninge, af Rederne, der har forsikret det saa højt det lod sig gøre — af Selskaberne der tager Fragtpriser saa Verden aldrig før har kendt Mage. Skibet har sin Krigsmaling i Orden, de brede røde og hvide Striber langs Vandgangen — paa tværs ned ad Skroget det store Dannebrogslag malet med de stærkeste Farver, Navnet malet saa stort at det kan læses i Miles Afstand og fra Toppen vajer Ballonen med sine Mærker og Tegn, der alle fortæller at det er et neutralt Skib, der gaar i neutralt Ærinde, uden Krigskontrabande ombord. Men Erfaringen har lært os at alt dette ikke nytter — alt for ofte har Bladene haft den korte Notits: "S. S. N. B. sænket, Besætningen omkom." Undertiden fik vi senere at vide, at det var en "beklagelig Fejltagelse" fra tysk Side — ak ja, men Fejltagelsen skaffede ikke de efterladte Enker eller Mødre deres Mænd og Sønner tilbage.

Er vore offentlige Forlystelsesteder og Hoteller farvede af Fremmedinvasionen, saa er vore Sommerhoteller det ikke mindre. Paa "Grenen," det store flotte Hotel, der ligger paa Skagens yderste Spids, saa vel som "Marienlyst" bag Kronborgs skønne irgrønne Taarne og gyldne Spir, staar i Udlændighedens Tegn, og hvad værre er, de faa Danske der søger dertil, distancerer saa ganske af de andres Lyst og Evne til at lade Guldet rulle. Broutende og stortalende optager de de bedste Pladser, har med Falkeøjne strax opdaget de bedste Retter paa Bordene og Danskerne der kommer sindigt efter, kan nøjes med Resterne, hensynsløst taler de højt om Krigen — deres Ønsker og Maal, ligegyldige for hvilke Følelser de end kan saare hos de tilstedeværende.

Men intet Sted har dog Krigen forandret og gjort fremmed som Børsen. Strax ved Krigen Udbrud lukkedes den officielle Børs. Men tilsyneladende har det ingen Forandring gjort — tværtimod, der handles og spilles paa Børsen, baade i den rigtige Børstid og med de noterede Papirer af

Tietgen Statuen

de noteringsberettigede Vexelerere, saavel som paa Efterbørsen, hvor alt handles mellem hinanden midt i den store Børssal, hvor Vexellererne staar paa en Firkant, der er afgrænset med Snore, mens Køberne og Outside-Vexellererne staar udenfor — ja selv helt ude paa den store Rampe handles og spilles der, og Omsætningen naar til Tider svimlende Summer. Her er atter et helt nyt Element traadt i Forgrunden. I gamle Dage var det Byens store og fine Købmand, der adstadigt vandrede op ad Rampen, lige saa korrekte i Klædedragt og Væsen, som Tietgen, der staar paa sin Sokkel i den en Gang vedtagne Børsdragt — Frakke og høj Hat. Men nu. — Paa Cycle kommer Læredrengen farende — unge Piger, baade fra Forretninger og Kontorer — Tjenestepiger, Gaardskarle og alle mulige Forretningsfolk — fra alle Livsstillinger og fra alle Kredse. Der er Udlændinge og Danskere mellem hinanden — Svenskere og Nordmænd — der er elegante Damer med Stanglorgetter, og der er Fiskerkonen henne

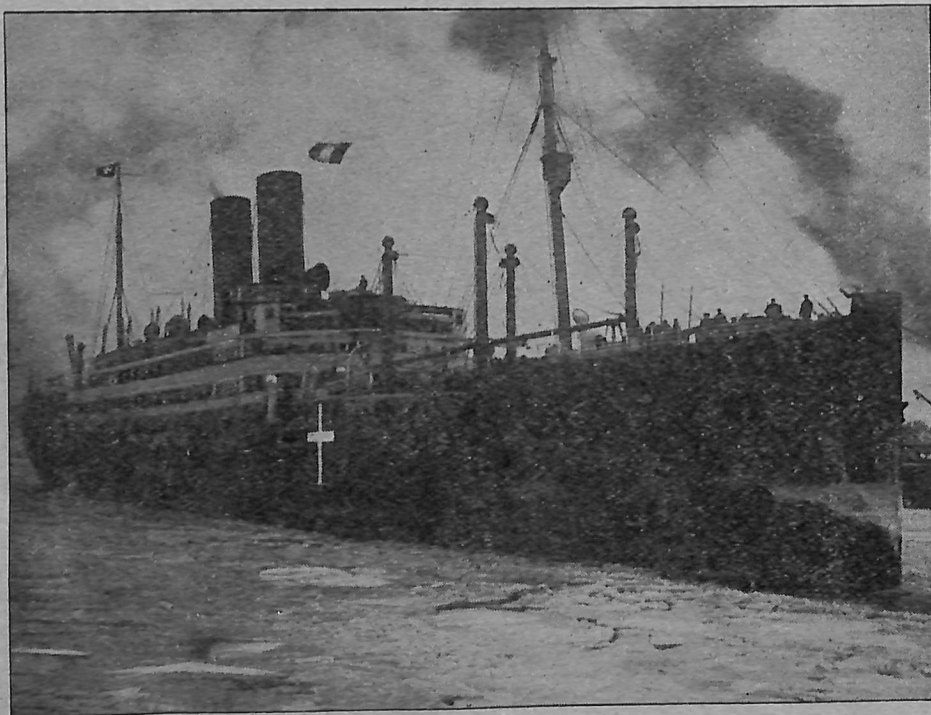
fra Gammel Strand. Der raabes og skrives, der tales ved Tegn og underlige Gerninger, der købes og sælges — russiske Papirer — Dampskibsaktier — Sprit og Sukker — enhver kender Udtrykkene — alle har "tips," en er saa sikker paa Baissen, en anden paa Haussen. Hu hej — det er som en Hexedans om Baalet. — Der hænder de underligste Ting — en Dag vandt en ung Mand, der sad beskeden som Assistent i Jernbanekontorerne med 135 Kr. om Maanedes, halvanden Million, han blev kaldet Børsens Konge og forsvandt forresten senere i Glemsel, efter at have tabt hele Herligheden igen.

Men — fra Børsens irgrønne Tag strækker de snoede Drager deres Halespids mod den dybe blaa Himmel, og foran Rampen staar Tietgen urokkelig paa sin Sokkel, stille og fornem, et Symbol for dansk Dygtighed og Hæderlighed — for den Aand der kan og bør besjæle Handel og Vandel — midt i Tummelen af pengegridske Spillere staar han der — om Munden synes der at spille et trist, medlidende Smil, blandet med stolt Foragt — Tietgen var Manden der kæmpede for Ære og Storhed for sit Land som for sig selv — Pengegridskhed var ham fremmed, da han døde var han ikke rigere end at de Selskaber han havde startet og ledet enedes om at tilstille hans Enke saa store aarlige Pensioner, at hun vedblivende kunde leve under de Forhold hun var vant til.

Til Slut maa jeg nævne det lille Lystslot — Hvidøre — der i mange Aar har tilhørt de to Kongedøtre — Dronning Alexandra og Kejserinden Dagmar — den skønne lille Plet ved Øresund, hvor de mødtes hvert Aar i September Maaned og glædede sig over at være hjemme — hjemme i det gamle Barndomshjem. Nu staar Slottet nøgent og tomt — ingen skønne Blomster pryder Altaner og Vinduer — Vinterhaven og Karnapper — ingen gallonerede Tjenere farer travlt frem og tilbage, ingen statelige Kosakker med store Bjørneskindshuer vogter Indgangene. I England sidder Dronning Alexandra, ofrende sit Liv for Røde Kors- og Hospitalstjeneste afventende den Sejr, der maa komme, om Verden igen skal aande frit. Nede paa Krim sidder Ruslands mægtige Kejserinde — en gammel, svag Kvinde, bøjet af Sorger og Ulykker, men urokkelig i sit Had mod Fjenden, den Fjende der nu holder hende som sin Fange.

Sønnen — Kejseren er myrdet, hans Søn rimeligvis ogsaa, to andre Sønner er flygtet fra deres Vogtere og flakker hjemløse om, selv er hun svag og fattig — ene mellem Fjender.

Krigens store Slagskygge — rækkende fra Kyst til Kyst — knugende og hæmmende saa mangt og meget.

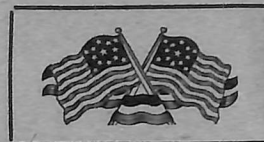

"Frederik VIII" i Krigsmaling

VED MOUNT VERNON

AF AXEL H. ANDERSEN

Masseproduktion, kondenseret Kraft og teknisk Snille er den Side af de Forenede Staters nationale Fysiognomi, som den øvrige Verden hører og læser mest om. Og paa denne Vis kender vi Indvandrede fra Danmark vel ogsaa bedst det Land, som vi har valgt at blive omplantede i. Amerika er for os den moderne Kæmpe, hvis Huse er højst, hvis Jernbanetog er hurtigst og hvis Marker er de videste. Det kan godt være, at vi er særligt imponerede af **Kontrasten** mellem den nye Verden og det Land, hvor vi er født, og hvis vi ikke netop havde vore, tit kun af Tiden og Afstanden, forskønnede Barndoms minder, saa vilde vi sikkert savne den idylliske og stemningsfulde Side af Tilværelsen.

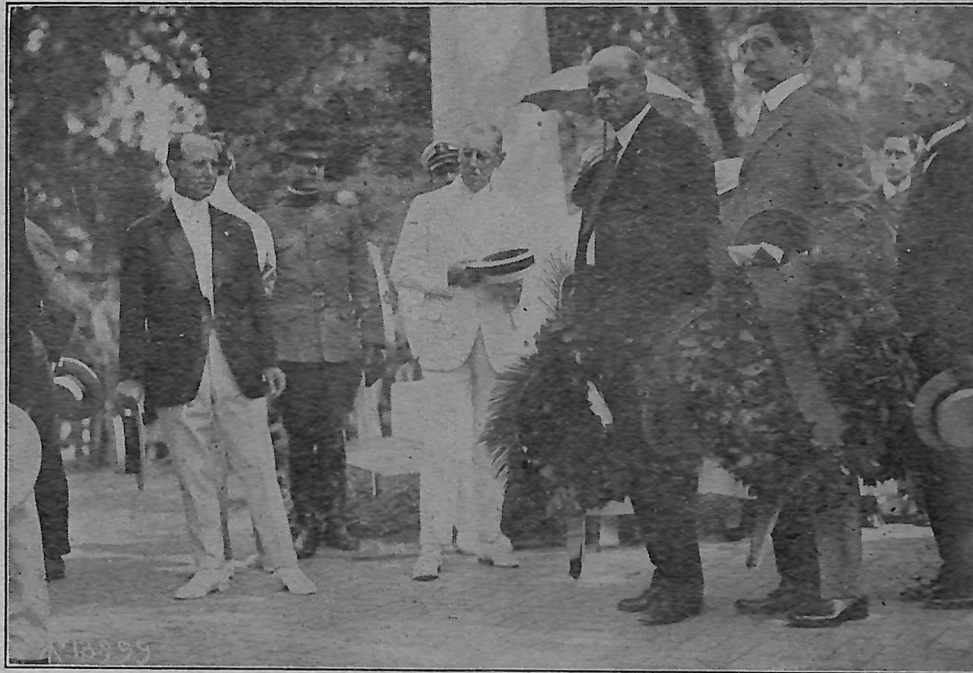
Stemmings- og Hjertemennesker er vi Danske nemlig. Det er noget vi har i Arv fra de mange Slægtled, som færdedes mellem og værnede om de historiske og kulturelle Mindesteder i det gamle Land. Vore Sind stemmes festligt ved Tanken om et Besøg ved en eller anden af de hundrede historiske og velbevarede Pladser i Danmark, og vort Sprog, naar vi endnu stadig taler det, er rigt paa Udtryk og Vendinger, der har sin Rod i en Lærdom og Literatur, hvis Præg, engang annammet ikke helt kan udviskes, men derimod nok uddybes.

Er der da slet ikke noget tilsvarende i Amerika, som kan beskæftige og tilfredsstille de mere ideelle Krav, som vore europæiske, eller specielt danske Gemytter stiller til Livet? Selvfølgelig er der saa; Amerika er mindst ligesaa rigt paa Idealer, som noget Sted i Verden, hvorimod det godt kan være, at de knap er saa intensivt dyrkede som f. Ex. i Danmark. Landet er saa stort og endnu saa ungt, at Fortiden næppe haft Tid til at fæstne sig hos Folket.

Men indvandrede Danske, som forstaar at værdsætte nationale Mindeskatte, er selvskrævet til at finde og dyrke de Steder, som typeficierer Amerikas historiske Baggrund. Og disse historiske Steder findes her i Landet saa godt som noget Sted; kun ligger de ikke altid ved Alfarvej, og yderst sjældent serveres der "Vand paa Maskine" i et Skovløberhus ved Siden af, Fredede Slagmarker og store Mænds Gravsteder saavel som gamle historiske Bygninger findes spredt gennem Amerika, og det er enhver danskfødt Mands Umage værd at besøge dem og lade sig paavirke af den Betydning, som hæfter ved en Samføjelse med sit Lands Fortid. I Kentucky ligger Præsident Lincoln's Fødested, fredet og dyrebart som et Minde om en Lægmand, der blev Folkestyrets ypperste Apostel; Chickamauga og Gettysburg's Slagmarker er omdannede til nationale Parkanlæg, i Boston eller

Philadelphia kan man finde mange Erindringer om Nationens tidligste Dage, og i de sydlige Kyststater er der historiske Steder, som viser tilbage til de franske og spanske Kolonidage før de Forenede Stater blev anlagt. Men om disse Indicier paa en amerikansk Kultur ikke er ærværdige nok, saa bør man besøge Musæet i Denver, eller de nationale Parker i New Mexico og Colorado, hvor man kan se velpreserverede Mumier af Hulebeboere, som efter alt at dømmes har levet her i Landet længe før den danske Havfrue stod op af Havet.

Det Sted som netop i Kraft af sit jævne og naturlige Præg maa vedblive at være det smukkeste historiske Mindesmærke i Amerika er dog Landstedet Mount Vernon i Virginia. Det er en Ejendom paa 200 Acres, dels i Agerland og dels i det smukke Parkanlæg, som omgiver Hovedbygningen, hvor de Forenede Staters første Præsident, George Washington, levede baade førend og ofte medens han var Landets Overhoved. Huset ligger

(Copyright by Committee on Public Information)

paa et Højdedrag faa Minutters Gang fra Potomacflodens Bredder, og der er en fortrinlig Udsigt op ad Floden, hvor man ser den gamle Handelsplads Alexandria i Virginia paa den ene Side, medens længere borte paa den anden Side ligger Hovedstaden Washington i District of Columbia. Potomacfloden er bred og dyb ud for Mt. Vernon, og der passerer hyppigt Krigsskibe, Kanonbaade, Transportskibe af Flaaden eller Pramme med Kanoner og andet Materiale til Kystforterne.

Der er femten Mil fra den statelige Hovedstad ned til Washington's gamle Hjem, og det tager halvanden Time at naa Stedet med Dampskib. Fra Landgangsbroen, som rækker langt ud i Floden, naar man ad velpassede Stier og Stentrapper op til det 3 Etages Hus, som nu er 250 Aar gammelt, men som af velbyrdige Hr. Washington blev købt og "moderniseret" i Kolonialtiden. Naar man har vendt Damperen Ryggen er det som man sættes mere end hundrede Aar tilbage i Tiden, thi alt

hvad der hører til Mt. Vernon staar naturligt og velholdt i samme Stil, som da George og Martha færdedes her. George Washington var ikke just nogen Herremand, ihvertfald ikke af de rigtig store, adelige Typer, som florerede paa Holbergs Tid i Danmark. Ret og slet Gaardejer kan man dog heller ikke kalde ham, der til er Parken for stor og Huset for villaagtigt. Maaske den moderne danske Titel, Proprietær, vilde passe bedst paa den Mand som ejede Mt. Vernon i Slutningen af det attende Aarhundrede.

Da Stedet blev ændret og anlagt efter hans egne Planer ser det ud til at Washington har været en ret dygtig Landmand. Udbygningerne ligger praktisk og alligevel paa en Maade, som skaffer Ejendommen et godt Helhedsindtryk, og der er en næsten forbløffende Soliditet over Indretningen af Stalde, Lo og Lade. Washington byggede ikke med to Gange fire Tommers Fyrretræ. Han holdt mere af Valnød eller Egestolper paa Tykkelse omtrent som en tysk Kronprins. Men hvad man særlig maa berømme ham for, er de mange dejlige Træer, som han lod plante og som delvis staar endnu.

Alle Bygningerne er nu hvidmalede med grønne Skodder og Stolper, men det er nok muligt, at der i Washington's Tid blev brugt andre Farver paa Udhuse. Vognskuret er en anseelig Bygning med Stengulv og med Plads til en Mængde god Timothy og Kløver paa Loftet; forinden staar Herskabets eneste Kaleshevogn, og om den vilde vække Opsigt paa Alfarvej nu om Stunder, saa er der sikkert ogsaa bleven lagt Mærke til den naar den i de Dage kom pløjende gennem Støv eller Pløje paa Virginia's gamle Landeveje. Der er ingen pralende Luxus, men dog en solid Velstand tilkendegivet i Seletøjet saavel som i Karethens Udstyrelse, og det skal nok have været noget af en Begivenhed, som der taltes om ved Aftenstid i Hytter og paa Smaafarme, naar Mister Washington og hans Frue havde kørt forbi i Dagens Løb. Der har vist ogsaa hersket en mild Staahej paa Mt. Vernon, naar Herskabet skulde afsted. Hele Tjenerskabet har sikkert staaet i en Cirkel, medens Washington galant hjalp Marthas op i Vognen — og det var skam ikke nær saa let som det nu om om Stunder er at hoppe op i en Ford Automobil, for der var højere fra Jorden end ombord paa en Pulmansk Sovevogn. Og man kan tænke sig Martha stikke Hovedet ud af det lille Vindue og give de sidste Formaning angaaende Husholdningen till en af Niecerne, eller maaske til den trivelige sorte Kokkepige.

Fra Bagsiden af Huset løber der to halvrunder Kolonader ned mod Haven, hvor den Washington'ske Husholdning i Datiden hentede Kartofler

og Grøntsager, Frugt eller Blomster til det stilfulde Bord, som uidentivt blev sat der i Huset. Og naar man kommer ind i Køkkenet, saa hænger og staar der endnu de samme Potter og Pander, de samme Kopper og Tallerkener, som Marthas Tjenestefolk rummesterede med. Hverken Tin eller selvfølgelig Aluminum blev benyttet; alle Kogeredskaber er enten Kobber, Ler eller Træ. Der ligger f. Ex. et Par Træskeer, som ingen Husmand i Ølstykke paa Fyen kunde gøre bedre — og det er meget sagt.

Som man gaar fra Stue til Stue forneden, og medens man faar Lov til at titte ind i de endnu fuldt møblerede Smaaværelser ovenpaa, erkender man hurtigt, at Washington og hans Samtidige ikke havde nær saa meget Lys og Luft, som vi nu omstunder sætter Pris paa. Men der er en egen Hygge og Anstand, som viser, at Mt. Vernon har været et Hjem i Ordets bedste Betydning, og at Beoerne har gjort sig ret tilpas og ladet deres Personligheder skinne igennem i deres Omgivelser. Inde i Dagligstuen staar Spinettet — Datidens Piano, som sikkert nok, ihvertfald for Damerne Vedkommende, har hørt med til de mest paaskønnede Besiddelser.

Nutidens unge Damer vilde sikkert kalde det en gammel Klimprekasse, men der er dog bleven udført fine og vanskelige Ting paa disse Fortidens Instrumenter, og lad vor Tids musikalske Udøvere erindre, at det krævede langt mere Øvelse og Forstaaelse at spille paa dem end paa et moderne Piano. Paa et Bord ligger den lange, sorte Ibenholt Fløjte, som George Washington fandt Tid til at spille paa sammen med de unge Niecer, alt medens Martha sad ved Vinduet og broderede. Eller maaske de strikkede i de Dage?

Vi ved alle, at Washington var en dygtig General samt senere en Statsmand og Folkeleder af Betydning. Man har ogsaa hørt, at han var Landmand, og nu røber han sig for os som Musiker. Hvormange af os ved, at han desuden var Tandtekniker. Det ved man absolut ikke, før man oppe i et af Værelserne paa Mt. Vernon finder det primitive Værktøj, som han brugte i sine Forsøg paa at fremstille nye Tyggeredskaber. Det er da ogsaa historisk, at han ligesom mange af hans Samtidige led frygteligt af Tandpine, og det er blot et nyt Tegn paa hans Intelligens, at han troede paa Theorien om, at man ad mekanisk Vej kan erstatte de Tænder, som svigter os. Det skulde tilfaldt senere Generationer af Amerikanere at føre Theorien ud i en saa straalende Virkelighed, at selv den mest fremragende Amerikaforagter, tidl. Kejser Wilhelm af Tyskland, maatte indrømme de amerikanske Tandteknikers Førerstilling.

Det kan maaske endnu have Interesse at anføre, at Washington, naar han rejste, førte en lille Haandkuffert med sig, omtrent af samme Model som den, Traditionens Ole Olson førte med sig til Amerika fra Skaane. Men Washingtons Kuffert var dog vist en meget stilfuld Kuffert paa sin Tid, og den indeholder bl. a. det Barbersæt, der er direkte Aarsag til at Ejeren altid optraadte glatraget og derved indledede en Mode, som har holdt Stand lige siden. Spot, hvo der vil, men det

tør sikkert nok tilskrives en udfordrende Ringagt for denne Mode, at Hon. Charles Evans Hughes ikke blev valgt til Præsident i 1916!

Sydvest for Ejendommen staar de to stensatte Gravsteder, hvor de Forenede Staters første Præsident og hans Hustru er lagt til Hvile. Der er ofte nok bleven lagt Mindekranse ved dette Gravsted, men aldrig med mere ægte og imponerende Højtidelighed end paa den fjerde Juli i Aar, da Præsident Woodrow Wilson havde indbudt en Repræsentant for hver af de tre og tredive Nationaliteter, som udgør Landets naturaliserede Befolkning, til at deltage i en Grundlovshøjtidelighed paa Mt. Vernon. Gæsterne gik ombord i Præsidentens Yacht, "Mayflower," i Washington om Formiddagen, og kort efter indfandt Præsidenten og Mrs. Wilson sig med Selskab. Medens Skibet lettede og et Marinekorps musicerede, hilste Præsidenten paa de forskellige Gæster, hvorpaa der hurtigt danne sig Grupper, hvori man bl. a. skelnede Pressecensoren George A. Creel og Sekretæren Tumulty, og som tvangfrit drøftede Dagens Emner og nød Udsigten og det dejlige Sommervejr. Og det var maaske altsammen meget naturligt og slet ikke usædvanligt; men der er alligevel nogen Symbolisme i dette, at Amerikas Præsident og Amerikas Immigrant tilbringer en Dag sammen i det Frie og i Fællesskab lægger en Krans ved et af Amerikas mest dyrebare historiske Mindesteder. Og saa er det maaske ogsaa værd at lægge Mærke til, at Præsidenten og hans Hustru kom sidst ombord — men da Turen var ovre, gik de ogsaa sidst fra Borde, udvisende den Høflighed overfor deres Gæster, som bør herske mellem ligeberettigede Borgere. Den Form har aldrig været anvendt f. Ex. i Potsdam!

Paa Billedet, som ledsager denne Artikel staar Præsidenten i Midten, medens de tre og tredive Borgere passerer forbi med de Kranse, som paa Indvandrerne Vegne skal lægges ved Washington's Grav. Først i Rækken er den belgiskfødte U. S. Borger, Mr. Felix J. Streyckmans; han følges af den græskfødte Borger, Mr. D. J. Theophilatos, og dernæst kommer Dr. Max Henius, som er indbudt paa de Danskes Vegne.

Den Tale, som Præsident Wilson henvendte til disse Repræsentanter er siden naaet Verden rundt; og naar man læser den nu, med de senere

Begivenheder for Øje, faar den en næsten profetisk Betydning, der maa staa som et Plus for den Wilson'ske Statsmandsdygtighed. De vægtigste Brudstykker af Talen lyder i oversat Form saaledes:

"Der kan kun blive et Udfald, og det maa blive afgørende. Der kan ikke blive noget Kompromis, intet Halvvejs Forlig kan blive taalt, intet Halvvejs Forlig er muligt. Disse er de Maal, som Verdens forenede Folk kæmper for, og som maa indrømmes dem, før der kan blive Fred:

"1—Ødelæggelse af enhver vilkaarlig Magt, hvor som helst den findes, som paa egen Haand, hemmeligt og efter dens eget Valg forstyrrer Verdensfreden; eller hvis den ikke i Øjeblikket kan ødelægges, maa den i det mindste reduceres til faktisk Magtløshed.

"2—Ordning af enhver Stridighed, enten den angaar Landomraade, Overherredømme, økonomiske Spørgsmaal eller politiske Forhold, paa Grundlag af frivillig Godkendelse af denne Ordning af de Folk, som den angaar direkte, og ikke paa Grundlag af materielle Interesser for andre Lande eller Folk, som kunde ønske en anden Ordning for at skaffe sig større ydre Indflydelse eller Herredømme.

"3—Alle Nationers Billigelse af at blive ledede i deres indbyrdes Forhold til hverandre af de samme Principer for Ære og Respekt for de civiliserede Samfunds fælles Love, som leder de enkelte Borgere i alle Nutidsstater i deres Forhold til hverandre, saaledes at alle Løfter og Overenskomster helligt bliver overholdt, ingen private Komplotter eller Sammensværgelser opspundne, ingen selvskade forøvet straffrit, og et gensidigt Tillidsforhold oprettet med gensidig Agtelse for Retten.

"4—Oprettelse af en Fredsorganisation, som skal skabe Vished for, at de fri Landes forenede Magt vil standse ethvert Overgreb mod Retten og tjene til at gøre Fred og Retfærdighed saa meget sikrere ved at udgøre en afgjort Domstol for Meninger, som alle maa bøje sig for, og af hvilken enhver international Omordning, som der ikke ad venskabelig Vej kan opnaas Enighed om af de Folk, som den angaar direkte, skal sanktioneres.

"Jeg forestiller mig, at Luften paa dette Sted med en særlig Følelse bærer Klangene af saadanne Grundsætninger. Her blev de Kræfter sat i Virksomhed, som det store Land, mod hvilke de hovedsageligt var rettede, til at begynde med ansaa som et Oprør imod dets lovlige Autoritet, men som det forlængst har forstaaet at have været et Trin til Frigørelse af dets eget Folk saavel som af de Forenede Staters. Og jeg staar nu her for at tale — tale med Stolthed og tillidsfuldt Haab om at sprede dette Oprør, denne Frigørelse, til selve Verdens store Skueplads.

"Prøjsens forblindede Herskere har vakt Kræfter til Live, som de kendte lidet til — Kræfter, som, naar de engang er vakt, aldrig kan tvinges til Jorden igen. Thi de har i deres Inderste en Inspiration og et Formaal, som er udødeligt og bærer Sejren i sig selv."

Da den danske Brodersamfundsloge Nr. 36 i Milwaukee, Wis., sendte den solide og veltalende Møenbo Niels Petersen som Deleget til Konventionen i St. Paul, blev det paalagt ham at bringe den næste Konvention til Milwaukee.

For at gøre Udfaldet mere sikkert blev de to Diplomater, Byrådsmedlem Martin Mikkelsen og Fabrikant Wosgaard sendt ham til Undsætning. Dette Kløverblad havde gode Kort paa Haanden, idet de indbød paa Broderlogens og den mægtige Handelsforenings Vegne. Konkurrencen stod mellem Chicago, Racine, Milwaukee og Waterloo, Ia., og Milwaukee bar Sejren hjem. Det vakte Overraskelse overalt, hvor D. B. S. findes, at "Ølbyen" kom ud som Nr. 1, men naar man kender Milwaukee-danskerne, saa var Resultatet ikke uventet, thi de skyer ingen Anstrængelser, naar det gælder noget.

Naar Konventionen samles til næste Efteraar, eller senere, saa vil Danske fra alle Egne af Landet strømme til, og for paa Forhaand at give et lille Indblik bag Gardinerne, fremkommer efterfølgende Linier.

Der er mange Veje, der fører til Wisconsin Metropolis Milwaukee, og paa hvilken Maade man end kommer der, saa faar man strax et udmærket godt Indtryk af Byen. Den er paa langt nær Statens største By. Den har omkring 500,000 Indbyggere og er saaledes noget nær paa Størrelse med København. Superior og Racine er næst i Staten, hver med ca. 50,000 Indbyggere. Hovedstaden Madison, der ligger et Par Timers Rejse Vest for Milwaukee, er en Del mindre.

Milwaukee er anlagt hvor tre smaa Floder gennemskærer Landet. Milwaukee kommer fra Nord. Menomonee fra Vest og Kinnickinnic fra Syd. De forener sig i et fælles Udløb i Michigansøen og danner en prægtig Havn. Sejladsen paa Byen er meget stor, og de største Skibe kan flyde ind.

Chicago and Northwestern; Chicago, Milwaukee and St. Paul, og Soo Banen anløber Milwaukee og har Sidelinier ud herfra. Et Par Jærnbaner i Michigan — paa den anden Side af Søen — har Færgeforbindelse med Milwaukee, idet kæmpe-mæssige Dampere, der medfører saa højt som 32 Jærnbanevogne, daglig gør Turen til og fra Grand Haven og Ludington. Der er Dampere i regelmæssig Fart paa Chicago og paa Byer i Wisconsin og Michigan. Milwaukee har et ganske

KONVENTIONSBYEN

AF PETER JACOBSEN.

Naar Det Danske Brodersamfund næste Gang holder sin Konvention — vistnok den største officielle Sammenkomst af Danske der periodisk finder Sted her i Amerika — saa vil Over-Præsident T. P. Nielsen svinge Hammeren i den rige og tiltalende Konventionsby Milwaukee og Jørgen Michaelsen vil føre Protokol ved hans Side.

Hammeren har sin egen Historie — den er dannet ud af Træet fra en Planke i det gamle danske Slagskib "Niels Juul." Men Træet blev skænket Det Danske Brodersamfund af Jacob A. Riis efter et af dennes Besøg i Danmark.

fortrinligt Sporvejsystem, der omfatter Byen og Omegnen samt gaar videre til Byerne Waukesha, Racine, Kenosha og Chicago. Turen til Chicago er paa ca. 90 Mil, og den kan foretages med elektrisk Hurtigtog, der kun stopper et Par Steder paa Vejen. I Nærheden af Milwaukee er mange naturskønne Steder, der om Sommeren har stor Tiltrækningskraft. Byen er forsynet med over et Dusin smukke velholdte Parkanlæg. Perlen af dem alle er Juneau Park, et Mesterværk i Landskabskunst, der er skabt paa en Skraaning langs Michigansøen ved C. & N. W. Banegaard. Den er opkaldt efter den første hvide Mand, der kom hertil. Hans Statue er rejst i Parken og ligeledes en af Leif Erickson. Vest i Byen finder man Washington Park, et Areal paa Hundrede af Acres. Her er en zoologisk Afdeling med en pæn Dyrebestand. De øvrige offentlige Parkanlæg er spredt omkring i Byen. Alle har de en eller anden Seværdighed at opvise — et Monument, en Indsø eller en god Udsigt.

I den vestlige Bydel findes Statens Soldaterhjem — en storslaet Institution for Soldater fra Borgerkrigen. De gamle Krigere boer i et helt Slot, der er anbragt i et fint Parkanlæg.

Her i Nærheden, lidt udenfor Bygrænsen, er Statens Udstillingsgrund, hvor der hvert Aar i September arrangeres Udstilling med Dyreskue; "The State Fair" er en af Aarets største Begivenheder. Folk strømmer til fra hele Staten, og Milwaukee er en Vært, der forstaar sig paa at modtage Gæster. Paa Nordsiden af Byen ved Whitefish Bay var der tidligere et elegant Forlystelsested. Det er nu optaget af flotte Landsteder, og Turen derud gaar langs Michigansøen "ad Strandvejen." I Byens Centrum ved Hovedgaden Grand Avenue findes i en solid Pragtbygning et offentlig Museum samt Bibliothek. Her er righoldige Kunstsamlinger af mange Arter, og en interessant Dag kan med Lethed tilbringes her. I Bibliotheksafdelingen er en Sal forbeholdt Børnene, og her er et Vindu i kulørt Glas forestillende H. C. Andersen med den grimme Ælling. Udenfor Bygningen staar en Statue af George Washington.

I kort Afstand fra C. & N. W. Banegaard er "Layton Art Gallery," en Maleriudstilling, der hører til Landets bedste og mest betydelige. Milwaukee har en driftig og solid Handelsstand, og her er kæmpemæssige Forretninger i alle

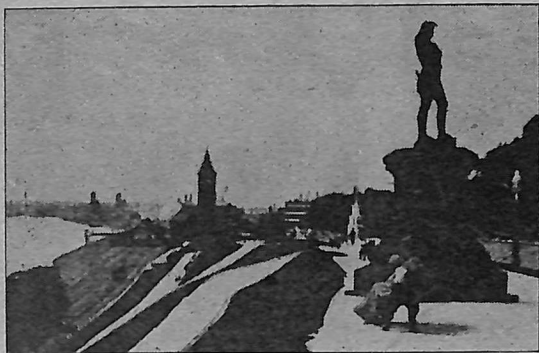
Brancher, der iblandt velforsynede Department Stores.

Fabriksvirksomheden omfatter mange Ting, der har gjort Byen bekendt viden om. Ølproduktionen er sikkert den der er mest berømt. Bryggerierne, der nævnes blandt Verdens største har sendt sit Bryg til alle Landets Egne. Navne som Pabst, Schlitz og Blatz er kendte overalt. Krigen har nu lagt en Dæmper paa disse store Virksomheder. Af andre store Foretagender kan nævnes Fabrikation af Høstmaskiner og alle mulige andre Maskiner. Støbegods, Læder, Sko og meget andet. I en Forstad er et af Landets største Slakterier og paa et andet Sted store Jærnbaneværksteder. En Fabrik, der tilvirker Gravemaskiner, leverede Materialet, der gennemskar Panamakanalen. Milwaukee har en ganske udmærket Forsyning af Hoteller, ligefra store Skyskraberbygninger til jævne solide Gæstgivergaarde. "Auditorium Hotel" paa Fourth Street ledes af de to Landsmænd Aargaard og Jensen.

Her er kostbare, stadselige Kirkebygninger, moderne pragtfulde Theatre og monumentale offentlige Bygninger. Milwaukee er en tiltalende By. Den har noget vist stilfuldt over sig, som man ikke træffer andre Steder. Maaske dette skyldes den mellemeuropæiske Arkitektur, der gør sig gældende paa saa mange Steder. Den faar Skyld for at være Amerikas mest tyske By, og vistnok med Rette. Tysk var dominerende paa alle Omraader, og det tyske Sprog lød alle Steder. En dansk Journalist, der rejste igennem Amerika for nogle Aar siden, kom ogsaa til Milwaukee. Det blev fortalt ham i hvilken Grad Byen var tysk, men han stillede sig tvivlende. Han blev imidlertid "omvendt" efter at han havde opstillet en Række Forsøg. Først forespurgte han et Apothek om Oplysninger. Samtalen gik paa Tysk, og saa frit og naturligt som om den fandt Sted i Hamborg eller Bremen. Senere forsøgte han baade Politibetjente og Sporvognskonduktører, og hver Gang fik han Svar paa Tiltale og det paa flydende Tysk. Saaledes var Forholdene før Krigen, men nu har de begyndt at forandre sig. Tysk er blevet afskaffet i Skolerne. Det er ligesom Glansen er gaet af Tyskheden. Den største Part af Tyskerne stammer fra Sydtykland og er saaledes ikke af de allerværste. Her udkommer flere Blade i det tyske Sprog. Det mest tonegivende, et

MISTELTENEN

stort Dagblad, holdt sig neutral i Begyndelsen af Krigen. Efter Prins Linchnowskys Afsløringer tog det Bladet fra Munden og indrømmede, at det tyske Folk var blevet ført bag Lyset. Det stillede sig helt og holdent paa Amerikas Side. De ledende Mænd i de store patriotiske Foretagender, saasom Liberty Laan, Indsamling til det Røde Kors og lignende havde for Størsteparten udprægede tyske Navne. Tusinder af unge Mænd med tyske Navne stillede sig frivilligt under Stjernebanneret og har været med i Krigen siden Begyndelsen. En overvejende Part af disse saavel som de hjemlige Patrioter tilhører anden eller tredje Generation af de indvandrede Tyskere. Det maa indrøm-

mes, at Tyskerne har forstaaet at læmpe sig efter Forholdene, der er fremkomne under Krigen. De har taget det fornuftige Parti og valgt den rette Side.

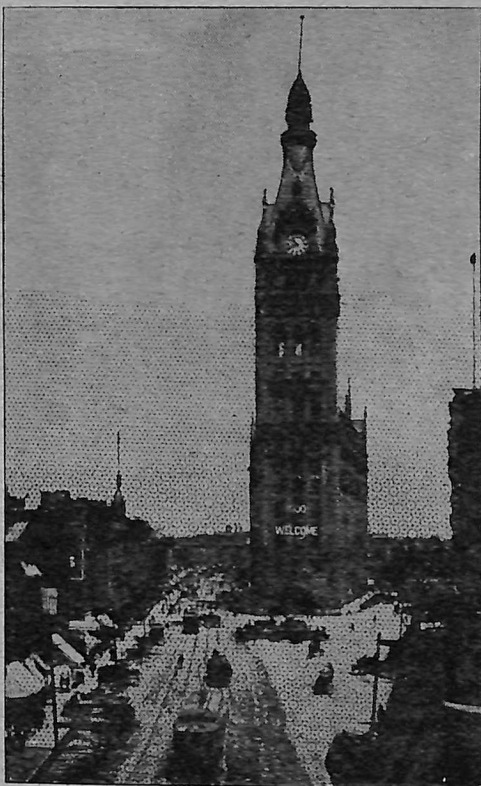
Da Ex-Præsident Roosevelt i 1912 var paa sin store Bull Moose Tournee, blev der her i Milwaukee forøvet et Attentat imod ham. En forvildet tilhørende Tysker forsøgte at dræbe ham ved et Revolverskud. Roosevelt blev saaret, men ikke slemt. Dr. S. Sørensen fra Racine, der var blandt Publikum, var den første Læge, der tog ham under Behandling.

Ved Krigen Begyndelse kom der en lille morsom Historie i Omløb i denne Del af Landet. Den gik ud paa, at dersom det viste sig, at Kejser Vilhelm havde Uheld med sin Verdenskrig, saa var der sikret ham en Plads som Opvarter i en Ølhalle i Milwaukee. Da det begyndte at gaa tilbage for ham paa Slagmarken og der var Udsigt til at han maaske vilde være glad for en saadan Bestilling, blev der tilføjet Historien, at Planen var opgivet, eftersom man frygtede for, at han ikke var i Stand til at svinge Glassene med den visne Arm. I politisk Henseende er Milwaukee enestaaende som Storby betragtet, idet den har en Socialist til Borgmester. Den nuværende er den anden af denne Kulør. Der er mange Socialister i Byraadet, og en Landsmand Martin Mikkelsen fra Bøggalle i Jylland havde i en Aarrække Sæde deri. Fred Nielsen af Kjøge, der tidligere var Bagermester, er nu ansat som Inspektør af Maal og Vægt, og Louis Hansen af Sorø har i mange Aar været knyttet til Politistaben. Disse tre Landsmænd er gamle Medlemmer af D. B. S. Som Konventionsby har Milwaukee været meget benyttet og har ligefrem faaet et godt Ry paa sig i denne Egenskab. Den største Konvention her har været afholdt var da "The Modern Woodmen" for nogle Aar siden holdt sin Hovedkonvention her. Da var der Tusinder og atter Tusinder af Gæster i Byen. Foruden Delegater var der Drill Teams fra alle Egne af Landet, og der blev afholdt storstilede Fester og Parader.

Paa City Halls Taarn er anbragt et stort elektrisk Skilt, der siger "Welcome," og det lyser op naar der er Fremmede i Byen. Naar Brodersamfundet samles kan man være sikker paa, at der tillige vil blive placeret et Tillæg lydende paa D. B. S.

Salomon Juneau, den første hvide Mand der bo-

satte sig paa Landet hvor Byen nu er, kom i 1818. Han drev Tuskhandel med Indianerne. En Sned Aar senere blev han valgt som den første Borgmester. Navnet Milwaukee stammer fra Indianersproget og skal betyde noget som "Raadslagningsstedet." Byen var i sine første Aar som et sidste Stoppested for Nybyggerne, der banede sig Vej gennem Urskoven mod Nord og Vest. Mange af de danske Rydningsmænd, der i Midten af forrige Aarhundrede slog sig ned i Racineegnen, gik ud fra Milwaukee for at finde det Land, som endnu for en stor Del er beboet af de samme Slægter. En norske Koloni der kom til denne Egn i 1839, fik i 1843 en Præst i Ærøboen C. L. Clausen. Han blev ordineret i Milwaukee af en tysk Præst. Clausen var den første Præst blandt de norske Lutheranere i Amerika og blev den første Formand for den norske Synode. Adskillige Danske var bosat i Milwaukee før 1860. Der var saafedes C. H. Molbech fra Randers, der kom i 1854 og som i mangfoldige Aar var Skibsfører. I Nutiden kan nævnes N. A. Christensen fra Tørring ved Vejle. Han har opfundet Luftbremsen, der benyttes paa Sporvogne og Jærnbaner over hele Kloden. Han har ogsaa Patent paa en Gasmaskine. August Mønsted, af den bekendte Mønsted Familie og født ved Grenaa, har i den sidste Meneskealder drevet en betydelig Entreprenørforretning, særlig i Jærnbeton. Han har udført mange store Arbejder. Mønsted ejer den største danske Malerisamling i Amerika, og det er særlig Brodersønnen Peter Mønstedes Kunstværker han har lagt sig efter. I hans elegante Hjem har han arrangeret denne Privatsamling, og han tilbringer mange Timer blandt de lyse danske Landskaber. I en kort Afstand Nord for Milwaukee ved en Bugt af Michigansøen ejer han et flot Landsted, som han

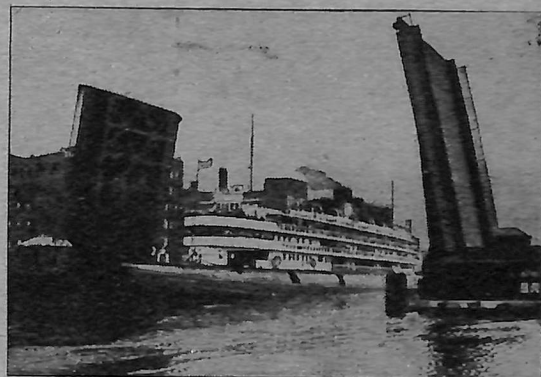

har givet Navnet "Fredensborg." Paa et af Byens Hovedstrøg har Sønderjyden W. Reckmeyer en stor solid Forretning i Pelsværk. Han er født i Haderslev før 1864 og har tidligere deltaget en Del i dansk Selskabelighed. Paa Fyrtaarnet ved den nordlige Pynt af Milwaukeebugten regerer en god dansk Mand, M. N. Knudsen. Han kom fra Lolland til Racine i 1867 som en lille Dreng. Han kan benytte det danske Sprog paa en Maade, som om han kom over med den sidste Baad. Jessen og Wosgaard, henholdsvis Fynbo' og Jyde, oprettede for en Del Aar siden en Fabrik for Tilvirkning af

SIDE SYV OG TYVE

danske Træsko. Robert P. Hansen og Kompagni er et Firma, der ligefrem fandt en Guldmine i Milwaukee. Minen var i Form af en stor Banke i Udkanten af Byen. Den bestod af første Klasses Grus, og i Aarevis blev der taget Læs i Tusindvis derfra. Nu er Pladsen jævnet lige med Omegnen og sælges i Byggegrunde og Firmaet opfører nu Huse efter en stor Maalestok.

F. Behrens fra Viborgeggen havde i flere Aar en Møbelforretning. Julius Rasmussen har en stor Forretning med Maskinrekvisitter samt fabrikkerer Læder Drivremme. Martin Mikkelsen og Nicolaj Petersen er Ejendomsægtere. Her er

Hansens Slagterforretning, danske Cigarfabrikanter og andre Haandværkere.

Loge Nr. 36 af D. B. S. blev stiftet den 7 November 1889. Den daværende Overpræsident Møller i Oshkosh, Wis., havde en god Ven i Tømrer Niels C. Christensen i Milwaukee og fik denne til at forsøge at oparbejde en Loge, og Resultatet blev, at 15 Danske paa nævnte Dag samledes og blev enige om at oprette Nr. 36. Disse 15 Banebrydere var N. C. Christensen, Otto Tuttrup, P. Madsen, N. Jensen, P. Petersen, Wm. Hansen, J. Peitersen, P. Holm, F. Olsen, R. Hansen, L. Petersen, N. Petersen, J. G. Rasmussen, C. Johnsen og J. Andersen. Ved det paafølgende Bestyrelsesvalg kom der 13 Mand i Embede, og der blev saaledes 2 "Menige" tilbage. N. C. Christensen valgtes til Præsident, P. Holm til Vicepræsident, Otto Tuttrup til Sekretær og P. Madsen til Kasserer.

Den nævnte lille Flok var den Gang omtrent alle de Danske, der var til at opgaa i Milwaukee, og det var ikke videre glædelige Udsigter. I Aarenes Løb er Logen imidlertid gaaet jævnt fremad. Den tæller nu omkring ved 150 Medlemmer. Den er ikke af de største, men den har Størsteparten af Byens Danske paa sin Medlemsliste og mere kan jo ikke med Billighed forlanges. Indenfor Brodersamfundet har Milwaukee i mange Aar haft en fremskudt Plads, takket være Nr. 36. Logen viste ved mange Lejligheder, at den fulgt med i alle Spørgsmaal. Den indbragte Forslag — foreslog Rundskrivelser og var ikke bange for at fremkomme med nye Ideer. Ja, der siges endog at den til Tider var ved at bringe Overbestyrelsen ud af Ligevægt, men det kan nu godt være en Historie. Der siger jo saa meget. Af Logens Præsidenter i de henrundne Aar kan nævnes foruden N. C. Christensen tillige P. Holm, Robert Hansen, Wm. Hansen, Peter Madsen, N. Petersen, H. Finneberg, Carl Pactschaw, Fred Christensen, Julius Rasmussen, N. A. Jensen, Rasmus C. Nielsen, Hans Holden Jensen, Hoether Møller, M. Andersen, Casper Frederiksen, Ivar Petersen, Peter Andersen, Chr. Tuttrup, Martin Mikkelsen og N. J. Nielsen.

Af disse er Flertallet endnu Medlemmer af Logen. Nogle faa er bortrejste og enkelte er afgaaet ved Døden. De fleste har beklædt Embedet flere Gange. At nævne alle de øvrige Medlemmer, der særligt har været virksomme i Logens Tjeneste vil falde vanskeligt, eftersom alle har sat

Skulder til efter bedste Evne. At fremhæve nogen vil ikke være retfærdigt og derfor skal der kun nævnes nogle faa, der af sine Medlemsbrødre er blevet hædret med Stillinger indenfor Logen.

Der er saaledes Martin Petersen fra Gyrstinge ved Ringsted, der var Delegat til Konventionen i Fresno. Aagaard fleraarig Sekretær. Wosgaard, Festarrangøren, — og F. Behrens, der nu beklæder Posten som Sekretær.

Indenfor Nr. 36 er der en Sangforening, der bærer det smukke Navn "Enigheden." Der synges kun ved meget sjældne Lejligheder. Peter Holm, en af Stifterne, var Løllænder og havde kun et Ben. Han var i sin Tid Medlem af Overbestyrelsen. Sønnerjyden I. P. Poulsen, der var den første Oversekretær i D. B. S. og som har skrevet flere af de Sange, der synges ved Møderne, var mangeaarigt Medlem af Nr. 36. Han var Delegat til Konventionen i Council Bluffs. I Efteraaret 1906 begyndte han Udgivelsen af "Den Dansk-Amerikanske Vejviser," et meget mærkeligt Blad, der kun naaede at udkomme i fire Numre. Poulsen døde i Minneapolis for nogle Aar siden og blev begravet i Milwaukee.

De Danske i Milwaukee er spredte meget om i Byen, og mange havde en hel Rejse for at naa Logens Mødested i Byens Sydpart. Derfor blev det for 3-4 Aar siden besluttet at oprette en ny Loge paa Nordsiden. Den fik Nr. 313 og har ca. 50 Medlemmer. Det var særlig den gamle Kæmpe Hans Holden Jensen, der fik udvirket, at den blev til. Han var i en lang Aarrække en Foregangsmand indenfor Nr. 36 og var Præsident flere Gange end nogen anden.

Han var født paa Christianshøj i Malt Sogn ved Ribe 1843. Som Garder var han med i Krigen 1864 og det var hans største Glæde at fortælle om Soldaterlivet. Jensen havde gennemgaaet en god Skole inden han kom til Amerika. Han besad et stort mekanisk Snille og udtog flere Patenter. Holden Jensen var en stadselig Skikkelse at se. Stor og bred som en Viking. Han var kendt fjærnt og nær under Navnet "Holger Danske," og han var stolt over dette Navn. Han var den første Præsident i den nye Loge. Han døde for et Par Aar siden, og hans Billede i Legemstørrelse er nu anbragt paa Hæderspladsen i det Lokale, der benyttes af Nr. 313. Søsterloge Nr. 15, der bærer Navnet "Dronning Margrethe," er en lille men kraftig og levedygtig Loge. Den har 70 Medlemmer.

For nogle faa Aar siden blev dannet en dansk Menighed. Det er hovedsageligt de samme Folk i Logerne og Menigheden. En pæn Kirke er bleven købt paa Hjørnet af Lee og Wall Streets, og der afholdes Gudstjeneste skiftevis paa Dansk og Engelsk. For en halv Snes Aar siden blomstrede

"Den skandinaviske Klub." Den havde baade danske, norske og svenske Medlemmer og var især anlagt paa Selskabelighed. En af Klubbens mest fremragende Støtter var den norske Konsul Rove, der i sin Tid var Overpræsident i det norske Brodersamfund "Sønner af Norge." Gennem mange Aar holdt Broderlogen med Bistand af "Dronning Margrethe" hver Sommer en dansk Fæst. Der blev udstedt Indbydelse til alle Danske, og da Milwau-

HANS HOLDEN JENSEN

keefolket stod paa god Fod med sine Landsmænd i Nabobyerne, havde disse Fester i Reglen en god Tilslutning. Den 9 Juli 1911 blev der holdt "Dansk Folkefest" i Pabsts Park, og denne Fest overskygger alle sine Forgængere og Efterkommere. Den var noget i Retning af "Nationalfest" i Chicago og "Ulmerfest" i New York. Der blev sendt Indbydelse til Broderloger i 100 Mils Omkreds, og de kom fra alle Kanter. De mødte op i sluttet Trop paa Chicago, Lake Forest, Waukegan i Illinois; fra Manistee og Ludington i Michigan og fra Kenosha, Racine, Madison, Neenah, Oshkosh og Green Bay i Wisconsin.

Der har næppe nogensinde været samlet saa mange "fremmede" Danske i Wisconsin som her paa nævnte Dag. Gæsterne blev frit beværtet med

en flot Banket eftersom de arriverede, og Parkens store Festsal blev fyldt 5-6 Gange inden man kom Omgangen rundt. Sangforeningen "Magneten" fra Chicago var oven i Købet tilkaldt for at underholde Publikum. De mest forsigtige rystede paa Hovedet ad al den megen Gæstfrihed, men Fæsten blev gennemført med Glans. Den blev en Fjer i Hatten paa Nr. 36 og vil ikke gaa i Glemmebogen saa længe Logen bestaar. Komiteen, der arrangerede denne storslaaede Fæst, bestod af Mikkelsen, Wosgaard, Tuttrup, Pactschaw og W. Jensen.

Da de danske Studentersangere var paa den berømmelige Tur i Amerika, var Milwaukee ogsaa paa Programmet. Opholdet strakte sig over 12 Timer og i den Tid blev foretaget en Automobil-tur i By og Omegn paa 60 Mil. Socialistborgmesteren bød Sangerne velkommen ved Leif Eriksons Statue. Der blev indtaget Forfriskninger i det daværende moderne Udflugtssted ved Whitefishbay samt Vesperkost i den skandinaviske Klubs elegante Lokaler. Slutteligt afholdes en Koncert i det flotte Pabsts Theater, inden Rejsen gik videre.

De Danske i Milwaukee er fra alle mulige Egne i Danmark. Det er ikke her som saa mange andre Steder, at de første Indvandrere drog Slægt og Venner til Pladsen i Tidens Løb, og paa den Maade fik en bestemt Egn i Danmark saa vel repræsenteret. For Exempel som Racine, der har draget et saa stort Antal Vendelboere. Milwaukee's Danske har for Størsteparten været bosat paa andre Steder i Landet inden Ankomsten hertil. En stor Part har hørt hjemme i Michigan, men rejste derfra da Skovhugsten kom til en Ende.

Man kan være sikker paa, at Milwaukee vil gøre Konventionen til en Begivenhed, der ikke vil staa tilbage for nogen indenfor Brodersamfundets Historie. Foruden hvad der vil blive budt paa i selve Milwaukee kan Konventionsdeltagerne regne Nabobyen Racine med paa Underholdningsprogrammet. Her, kun 25 Mil borte og forbunden med to Sporvejslinier, to Jærnbaner samt Dampskib findes Loge Nr. 4. Kæmpen i D. B. S., der stiller nær 900 Medlemmer samt Søsterlogen "Victoria," der er den største indenfor D. S. S. Dansk Brodersamfunds Hall i Racine, der har Ord for at være den smukkeste danske Foreningsbygning udenfor Danmark, staar altid aaben for Gæster, og der er Sandsynlighed for, at en speciel Indbydelse vil blive tilstillet Konventionen og en extra Fæstafte arrangeret. Som Grene af Nr. 4 bestaar Sangforeningen "Elberg" og en dramatisk Klub, og det er muligt, at de begge vil bidrage til Underholdningen i Milwaukee eller ved en Fæstafte i Racine. Begge er de vel ansete indenfor sin Kreds og raader over gode Kræfter.

MISSISSIPPI—VANDENES FADER

Af KNUD MEINHARDT.
(For Tiden ved det svære Artilleri i Frankrig)

SOM et mægtigt Led i Naturens Kredsløb, som et levende og overbevisende Tegn paa Sol-systemets Vælde, snor Mississippi Floden, Vandløbenes Fader, sig fra de nordligste Stater til den mexikanske Havbugt. Gennem Tusinder af Aar har dens mudrede Vande rundet af Sted Syd paa — de første franske Kolonister, der for Aarhundreder tilbage banede sig Vej gennem Vildnisset til dens Bredder, skuede ud over den samme mægtige Strøm, som vi ser den Dag i Dag.

Mississippi har ingen Hast. Den bærer paa hele sit lange Løb det samme taalmodige Præg, og dens langsomt glidende Vande synes at hviske til sig selv: "Vi har intet Hastværk, vi naar det nok...."

Men forandrer Mississippi sig kun lidt, skifter dens Omgivelser des mere. Den begynder sin Tilværelse oppe i Nord- og Midtstaternes smilende Landskaber, hvor grønne Bakkedrag afveksler med flade vidtstrakte Prærier, som nu i Sommermaanederne er bølgende Kornmarker, der glimrer i Solen, mens Vinden bærer Bud om Høstmaskinernes travle Klapien og utaalmodige Tilraab til Hestene. Den gaar videre sydpaa, hvor frodige Skove, der stadig tiltager i Tæthed trænger sig frem ud til Bredderne, afløste nu og da af Strækninger med Ris eller Bomuld. Her ser man i de stille, varme Nætter Ildfluerne glimte gennem Mørket, og underligt melankolske Sange og Lyden af Strengemusik bæres fra de mange smaa Negerhytter ud over den tavse Strøm.

Og stadig gaar det Syd paa. Mange større og mindre Strømme har sluttet Følge, og medens Mississippi nærmer sig sit Maal, voxer og svulmer den, indtil den har Vanskelighed ved at holde sig i sit Leje. Paa sit brede Bryst bærer den nu store klodsede Dampere, Fremmede fra fjærne Kyster, der kommer støvnende ind fra de store Have. Landet bag de stærke Diger, der er bygget til Værn mod Foraarsoversvømmelserne, er lavt og sumpet. Digerne tjener til Hovedfærdselsveje, og i Læ af dem bo'r de faa Beboere, der frister Livet ved Østersfiskeri og Frugtavl.

Endelig flyder de mudrede Vande gennem det tregrenede Delta ud i den mexikansk Havbugt, og Mississippi blander sig med og forsvinder i de salte blaa Bølger.

Paa Mississippis østre Bred, omkring 100 engelske Mil fra dens Munding, ligger New Orleans, af nogle kaldet Amerikas Paris, medens dens ældste Navn er The Crescent City, fordi den gamle Del af Byen er bygget i halvmaaneagtig Form omkring en Bugt af Floden. New Orleans er ikke blot en voxende og trivende Storstad med livlig Handel og Skibsfart, især paa Sydamerika, men den indtager en fremragende Plads blandt Amerikas ældste Byer paa Grund af sin interessante Forhistorie.

Endnu den Dag i Dag bærer New Orleans et velbevaret Præg af den Nation, den skylder sin

Grundlæggelse, et Præg, der ikke blot er typisk "sydlig," men ogsaa har noget europæisk i sig, noget ganske forskelligt fra det karakteristisk amerikanske. Og intet Under, thi kun godt et Hundrede Aar har Byen med Staten Louisiana været indlemmet i de Forenede Stater, og endnu i vore Dage er en stor Del af Befolkningen af direkte fransk Afstamning, taler vedblivende det franske Sprog, festligholder de franske Højtidsdage og arbejder trofast paa at bevare det franske Præg over deres kære By. Og det maa erindres, at skønt det uden Tvivl har gavnet Byen umaadeligt at komme under Amerika, saa blev Distriktet Louisiana med New Orleans solgt til Amerika af den franske Regering mod Indbyggernes Vilje og gik kun under Protest ind under amerikansk Styre.

New Orleans kan deles i to Dele, den ældre og den nyere Del. Hvilken der er mest seværdig, kan man strides om, begge har deres Fordele. Smukke aabne Pladser med Statuer af General Lee

Marked Street i New Orleans

og andre bekendte Mænd, pragtfulde, palmeskuggede Boulevarder og Parker kendetegner den mere moderne Del af Byen og de bedre Beboelseskvarterer.

Nord for Canal Street — New Orleans' brede Hovedgade, som set første Gang gør et storslaaet Indtryk med sin travle Færdsel og sit Mylder af Sporvogne paa de ikke mindre end sex Spor — ligger det gamle Kvarter ud til Floden. Her er smalle, daarligt brolagte Gader, der alle bærer franske Navne, og her bo'r den af alle Nationaliteter blandede Middelstand, der føler sig hjemme i de ejendommelige gamle Huse med de sirlige Altaner, der hænger ud over Gaden, Rad over Rad. Gemt bag de gamle Gader og Stræder vil man ofte finde maleriske, overskyggede Gaardspladser med forfaldne Springvand og omringede af blomsterhængte Altaner, der vemodigt minder om svundne Tider og fordums Storhed.

Der er en underlig muggen, ikke altid vellugtende Atmosfære over det ældre New Orleans med dens gamle katholske Kirker og her og der et skummelt, ligesom uddød Convent bag høje, tykke Mure. Dybe brummende Fløjtstød kommer nede fra Mississippi, hvor store moderne

Dampere blander sig i broget Virvar med typiske Flodbaade, der drives frem af Hjul i Bagstavnen. Og paa de talrige Vinstuer sidder Sydlændingene over deres røde Vin og Absinth og taler uforstaaeligt, mens de gestikulerer af Hjærtens Lyst.

Fra New Orleans løber en lille, primitiv Jærnbane langs Mississippis venstre Bred ud til en mindre Landsby, ikke langt fra Deltaet. "The Lower Coast Limited" kaldes dette Tog spøgende; Strækningen er kun en 60 engelske Mil, som det tager en 6, 8 Timer om at tilbagelægge. Det var en Dag i den allervarmeste Tid, at jeg satte mig til Rette i en af de smaa, forældede Vogne, og skønt Turen er langtrukket, og man holder stille den halve Tid, er den nok værd at foretage.

Linien er ujævn, og Stoppestederne mange og hyppige. Den lille Maskine synes til Tider at faa et Anfald af Fyrighed, og med mange skingrende Stød i Fløjten slingrer Lilleputtoget af Sted, saa man uvilkaarligt griber fat i Bagsædet og hvert Øjeblik venter en Katastrofe. Men lige saa pludseligt tager Farten af, et Par Smaahuse dukker op, Toget standser med et Ryk, og man tyr igen til den almindelige Beskæftigelse: at tørre Sveden af Panden og vifte Moskitoerne væk.

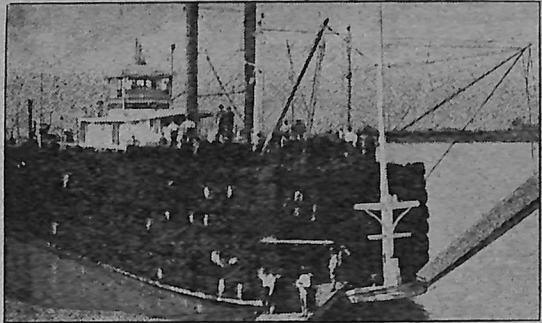
I Sædet foran mig sidder to af disse mørkhudede Mennesker, hvis Nationalitet er saa vanskelig at bestemme: fransk, italiensk eller græsk. De fører en livlig Samtale i den ejendommelige og uforstaaelige franske Dialekt, der endnu er Hovedmaalet mellem den Del af New Orleans' og Omegns Befolkning, der er af fransk Afstamning. Især den ene af dem, en ældre Mand med en skarp Næse og spillevende sorte Øjne, er meget ivrig i sin Talen og sin Gestikuleren. Han har vendt sig halvt om i Sædet mod sin Ledsager, og jeg følger med spændt Opmærksomhed enhver af hans højre Arms Bevægelser, parat til at dukke mig, skulde han uforvarende lange ud efter min Næse. Endelig forlader han Toget, og jeg aander lettet.

Efter at have passeret Point a la Hache, hvorfra der i Sæson'en sendes betydelige Kvantiteter af Østers til New Orleans, begynder Appelsinplantagerne at florere, og langs næsten hele Resten af Vejen ser man Rad paa Rad af Appelsintræer, bugnende under de endnu grønne Frugter; ikke før hen ved Juletid modnes de, og en Appelsinhave er da et pragtfuldt Skue. Sent paa Eftermiddagen naar vi Endestationen, Buros, en lille Klynge Huse, to Saloon'er eller rettere Vinstuer og et Par Forretninger i Læ bag Floddiget. Herfra fører en lille Postbaad de faa Passagerer videre til de resterende Smaasteder nede omkring Deltaet. Jeg beslutter at overnatte i Buros og gaar til Pelican Inn, der paa engang er Restaurant, Vinstue, Hotel og Købmandsforretning, og efter en Del Parlamenteren med den lille franske Opvarter faar jeg et Værelse ovenpaa. Men jeg føler Trang til en Spadseretur og gaar ud paa Diget.

I disse Egne følger Mørket hurtigt efter Solnedgang. Det er gerne bælgmørkt omkring 8 Af-

SIDE TREDIVE

ten, selv midt om Sommeren, et tungt, varmt Mørke, fuldt af summende og stikkende Insekter, lysende Ildfluer, Pust af vellugtende Dufte fra de blomstrende Magnolietræer, og alle Lyde underligt dæmpet og fjærnt.

Den Nat omkring ved Midnatstid vaagnede jeg op under mit Moskitonet med en kun altfor velkendt Kløen paa Armene og en forræderisk Summen i mit Øre. Jeg strøg en Tændstik og fik hurtigt den lille, moderiske Forstyrret jaget til Døde; dernæst gjaldt det om at finde Hullet i Nettet; det var omtrent paa Størrelse med en Sølvdollar og hurtigt snøret sammen. Det er forbausende, med hvilken Færdighed en Moskito kan finde selv de mindste Aabninger i et Moskitonet og det i Bælgmørke; de synes ligefrem at have en Slags sjette Sans. Næste Morgen tidligt gik jeg ned til Baaden og tøffede de faa Mil ned til mit endelige Bestemmelsessted.

Har man opholdt sig nogle Maaneder i dette sumpede, hede Vildnis, hvor de tavse, glidende Dampere er de eneste Hilsener fra Omverdenen, begynder man at længes tilbage til de mere civiliserede og beboede Egne og at komme bort fra den trykkende Ensomhed og Moskitoplagen. Jeg skal ikke nægte, at jeg var glad, da jeg efter 4

Maaneders Ophold gik ombord paa den lille Flod-damper og langsomt stævnedes op ad Mississippi. Og alligevel: det er med en egen underlig Længsel, at jeg tænker tilbage paa de stille mørke Nætter paa Bredden af den mægtige, langsomt glidende Strøm.

Jeg ser endnu Topplaterne af en sig nærmende Damper over den skovbevoksede Pynt. Nu glider det mørke Skrog ud bag Træerne med de faa Lys afspejlende sig i det sorte Vand og svinger lydløst nedad Floden. Nærmere og nærmere kommer den, nu skelnes tydeligt gennem Stilheden Maskinernes regelmæssige Pulsslag, nu er den lige ud for mig, jeg hører tydeligt Lyden af en Fyrdør, der slaas i, et Raab fra den mørke Kommandobro....saa er den forbi, Lysene fjærner sig nedad Floden og bliver mindre og svagere. Et Øjeblik, saa begynder en underlig Lyd som af et optrækkende Uvejr — det er Kølvaudet, der skyller ind mod Bredden. Det voxer til et Brus, medens Bølgerne skyller forbi, og dør saa hen igen paa sin Vej nedad Floden. Og Mørket og Stilheden lukker sig atter, alt hvad der høres er Insekternes Serenade og Moskitosværmenes dæmpede Summen gennem den lumre Nat....

Man hører saa mange Historier om de talrige

MISTELTENEN

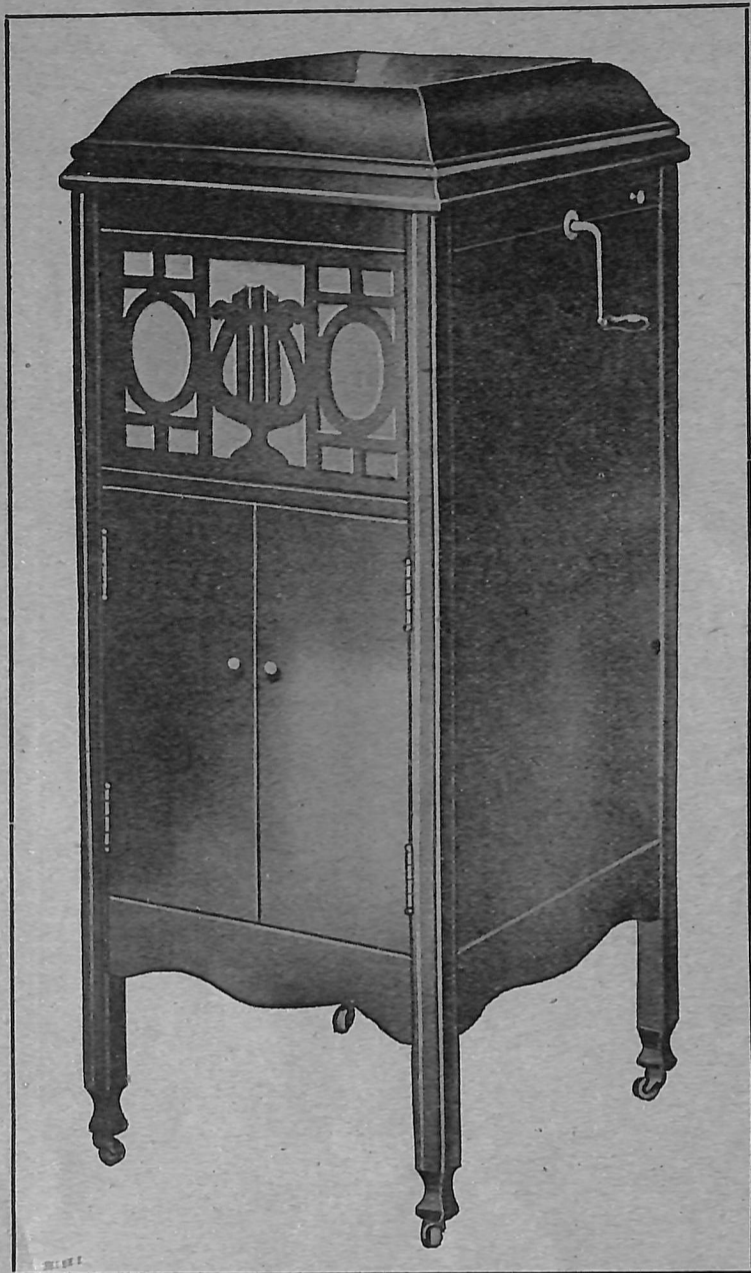
Alligatorer; men er gerne lidt skeptisk overfor disse Krokodillefabler, til man selv har set Krybet. De første jeg saa, slap jeg bag paa en Dag i et Bagvand dybt inde i den tætteste Underskov, hele fire af dem. Den største, vel en 5, 6 Fod

lang, laa halvskjult mellem nogle lave Palmebregner paa Bredden og nød den bagende Sol. Da jeg nærmede mig, for svandt den med et Plask paa Hovedet i det slimede Vand, de tre andre flød ubevægeligt i Vandkanten, mens deres giftige stive Øjne opmærksomt fulgte enhver af mine Bevægelser. Medens jeg bukkede mig ned efter noget til at kaste efter dem, forsvandt de lydløst en efter en i det mørke Dyb. Kroppen syntes at gøres tungere og sank langsomt, det uformelige knudrede Hoved var det sidste til at forsvinde. Siden fandt jeg mange Grave og Vandhuller med stillestaaende Vand, hvor disse Dyr holdt til.

Og uforstyrret, upaavirket af Begivenhederne og Tidens Gang, glider Mississippi paa sin urgamle Vej, olieglat og blank under den brændende Sol eller mørk og skumpisket af de kortvarige Uvejr, der med tropeagtig Hæftighed falder over den—gennem de mørke, svangre Nætter, afspejlende de klare Stjerner over sig, ustandselt rindende Syd paa, ud mod det aabne Hav....

Nogle faa Exemplarer af "Mistel-
tenen" Aargangene 1913, 1914, 1915,
1916 og 1917 have paa Lager a 50c.
Alle sex Aargange sendes portofrit
overalt for \$3.00.

“Liberty” No. 3

kan i enhver Henseende staa ved Siden af de massive Maskiner, der forhandles til \$150 eller \$175. Den er udført i kompakt Mahogni Udstyrelse fra Toppen og til nogle faa Tommer fra Gulvet, og den svære Kasse er helt igennem dobbelt poleret som et Flygel. Højden er 4 Fod, og Omfanget er 19x21 Tommer. Fødderne er forsynet med solide, men letvirkende Møbelruller.

Man vil finde “Greater Liberty” i Besiddelse af et rummeligt Tonekammer, hvori Ræsonnansbrættet er udført af samme Slags Træ som “Brystkassen” paa en Violin. Det er denne nøje justerede Bygning, der skaber en Maskines Tone og faar selv den billigste Rekord til at lyde dobbelt saa klart som paa en billig Maskine.

\$69.50 er Prisen paa vor ny “Greater Liberty” Maskine f. o. b. Omaha. Til denne Pris medfølger 25 Rekords gratis, som nævnt i hosstaaende Fortegnelse.

“Liberty” No. 2

er nu berømt og skattet over hele Amerika. For det ringe Beløb, som den koster, har den skaffet varig Glæde og Underholdning i mange Hundrede Hjem.

“Liberty” Maskinen er ikke et Stykke billigt Legetøj, som ødelægges paa kort Tid, eller som taber sin fyldige Tone. Baade i Udstyrelse og Klang giver Maskinen Indtryk af at have kostet mindst \$100, og den er ogsaa i Størrelse fuldstændig lig de langt kostbarere Maskiner, idet den maaler 3 Fod 5 Tm. i Højden samt 17x19 Tm. i Omfang.

“Liberty” Maskinen har et rummeligt Tonekammer, bygget af udsøgt Træ, og er forsynet med Regulator, som producerer Forte eller Pianissimo Effekt. Den solidt byggede Motor virker efter fuldstændig samme Princip som i dyrere Maskiner, og ved Hjælp af en Tempo Regulator kan man bestemme Musikens Hastighed baade til Sang og Dans.

\$54.50 er Prisen, og med Nr. 2 følger ligeledes gratis nedennævnte Udvalg af 25 Rekords.

Gratis!

Gratis!

25 Records

Enten De vælger Maskine Nr. 2 eller 3, sender vi gratis 25 Rekords i Udvalg som følger:

3 Ti Tommer Rekords efter Deres eget Valg fra vor Liste.

2 Ni Tommer Rekords, populære amerikanske Musiknumre.

20 Fem Tommer Liberty Rekords, amerikansk Dansemusik, patriotiske Sangnumre eller lignende.

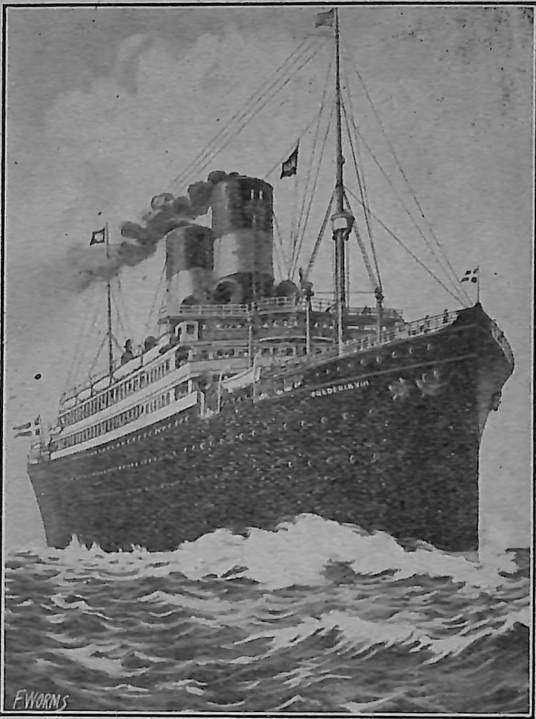
Bemærk! Enhver Kunde, der foretrækker de store Rekords, giver vi i Stedet for ovennævnte 25 udvalgte Rekords Sex (6) Ti Tommer Rekords efter Valg. Dette Tilbud gælder ligeledes med begge Maskinerne.

Brodegaard Bros. Co.

16th & Douglas

OMAHA, NEBR.

SCANDINAVIAN--AMERICAN LINE

FØRSTE OG STØRSTE PASSAGER-LINIE
DIREKTE TIL OG FRA

DANMARK OG NORGE

RUTE:

NEW YORK,

CHRISTIANSAND, CHRISTIANIA, KØBENHAVN

PASSAGER-TRAFIKKEN GENOPTAGEN.

AMERIKA--BILLETTER

HJEMSENDES TIL DANMARK, NORGE OG SVERRIG PR. POST
ELLER TELEGRAF.

MODERNE KAHYTTER. ELEGANT FØRSTE OG ANDEN KLASSE.
UOVERTRUFNE III KLASSES BEKVEMMELIGHEDER. TREDIE KLASSE
HAR RUMMELIGE KAHYTTER TIL 2, 4 SAMT ENKELTE FAMILIEKA-
HYTTER TIL 6 PERSONER. HVIDE LAGENER OG PUDEBETRÆK I
HVER KØJE. BEDSTE OG RIGELIGSTE KOST. TJENSTVILLIG OPPAS-
NING. KVINDELIG BETJENING HJÆLPER ENLIGE KVINDER OG
MØDRE TIL RETTE. ET SKIBSORKESTER MUSICERER HVER DAG PAA
ALLE TRE KLASSE.

TREDIE KLASSES BILLETTER GÆLDER TILLIGE FRA ELLER TIL

ESBJERG, AARHUS, AALBORG OG FREDERIKSHAVN.

FIRE MODERNE, STORE, HURTIGSEJLENDE PASSAGER-DAMPSKIBE:

FREDERIK VIII
Displacement: 18,000 Tons

OSCAR II
16,000 Tons

UNITED STATES
16,000 Tons

HELLIG OLAV
16,000 Tons

OPLYSNINGER OM AFGANGSTIDER, BILLETPRISER, ANSØGNING OM PAS, O. S. V., FAAS HOS
LINIENS NÆRMESTE AGENT ELLER

SCANDINAVIAN--AMERICAN LINE

117 N. Dearborn Street, Chicago, Ill.
236 Nicollet Ave., Minneapolis, Minn.
702 Second Ave., Seattle, Wash.

1 BROADWAY, NEW YORK
N. Y.

544 Market St., San Francisco, Cal.
248 Washington St., Boston, Mass.

DANA COLLEGE

BLAIR, NEBRASKA

Dana College er en Dansk-Amerikansk Skole, hvor unge Maend og Kvinder tilbydes Undervisning lige fra Begyndelsesgrundene i Engelsk og op til tredie Aars Universitetsarbejde (the Junior year).

Skriv efter Katalog

L. A. LAURSEN, - - - - - Bestyrer.

Aarbogen 1919

Almanak og Adressebog
for Danske i Amerika

Pris: 50c

Axel H. Andersen

212 Brown Block

Omaha, Neb.

STORT UBDYTTTE MED MINDST FOLKEHOLD

Det er netop, hvad der har skaffet Landmænd paa COSTILLA ESTATE I DET SYDLIGE COLORADO saa store Fortjenester i disse Aaringer — Svine- eller Faareavl drives nemlig der med ringe eller ingen Hjælp. Der er ingen Majs at pløje om Sommeren og at plukke om Vinteren, og dog opnaas der ved Hjælp af Alfalfa og Markærter Fodringsresultater paa 90 Dage, som let staar ved Siden af og ofte overgaar, hvar der sendes til Markedet fra Majs-bæltet.

Alfalfa og Markærter under Irrigation er billige Avlinger at haandtere. Jordens Tilberedelse, Saaning og — selvfølgelig — Vanding; dermed er alt sagt. Høsten besørger Svinene eller Faarene, og det paa en mere økonomisk og profitabel Maade, end hvis Avlen blev indhøstet i Stakke. Naar Costilla Estate Farmeren derfor faar sin Check paa Stock Yard'en, saa har han selv en større Netto Andel deraf end en "shipper" andet Steds fra.

Hvede, Rug og Havre samt Alfalfa og Markærter i Forbindelse med Svine- og Faareavl hører til de vigtigste og hurtigst indbringende Indtægtskilder paa Costilla Estate; men i de senere Aar er Kartoffelavl, Kohold samt ogsaa Frugtavl og Havedyrkning blevet af Betydning.

Klimaet er solrigt og tempereret, med kølige Nætter om Sommeren, og er om Vinteren fri for ødelæggende Snestorme, selv om Temperaturen godt kan naa under Zero. Vejene er gode, og næsten alle Beboerne i Dalen har Automobile. De omgivende Bjerger giver rig Lejlighed til Jagt og Fiskeri, men ogsaa hvad der er bedre: Tømmer, Græsning for Faar og Kreaturer, Sten til Bygninger, og endelig, en rigelig Vandmængde for de pløjede Marker langs Kanaerne.

Hvis De er interesseret i en irrigeret Farm, bør De ikke opsætte det, men tage Forholdene i Øjesyn.

VENT IKKE TIL NÆSTE AAR MED HVAD MAN BURDE HAVE GJORT IFJOR!

Skriv efter alle Oplysninger angaaende COSTILLA ESTATE til

AXEL H. ANDERSEN

AUTHORISERET AGENT
212 BROWN BLOCK, OMAHA, NEB.

AXEL H. ANDERSEN

PUBLISHER

212 Brown Block Omaha, Neb.

AT DEALERS OR BY MAIL

FIFTY CENTS THE COPY